

**T.C.
NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
AVRASYA ARAŞTIRMALARI ANABİLİM DALI**

**SURİYELİ MÜLTECİLERİN SOSYAL
ENTEGRASYONU:REYHANLI ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Ali ÜNSAL**

**Niğde
Ağustos, 2020**

T.C.
NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
AVRASYA ARAŞTIRMALARI ANABİLİM DALI

SURİYELİ MÜLTECİLERİN SOSYAL
ENTEGRASYONU:REYHANLI ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Ali ÜNSAL

Danışman
Prof. Dr. Bülent KARA

Niğde
Ağustos, 2020

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum 'Suriyeli Mültecilerin Sosyal Entegrasyonu: Reyhanlı Örneği' Başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ve akademik kurallar çerçevesinde tez yazım kılavuzuna uygun olarak tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiği ve çalışmanın içinde kullandıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

06/08/2020

Öğrencinin Adı ve Soyadı

Ali ÜNSAL

ONAY SAYFASI

Prof.Dr. Bülent KARA danışmanlığında, **Ali ÜNSAL** tarafından hazırlanan “**Suriyeli Mültecilerin Sosyal Entegrasyonu: Reyhanlı Örneği**” adlı bu çalışma jürimiz tarafından Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Avrasya Araştırmaları Anabilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Tarih: 28/08/2020

JÜRİ :

Danışman : Prof.Dr. Bülent KARA

Üye : Prof.Dr. Yücel CAN

Üye : Doç.Dr. Müjdat AVCI

ONAY :

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulu'nun Tarih ve sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Doç. Dr. Emin Hüseyin ÇETENAK
Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Göç hareketleri, toplumsal yapıyı yeniden şekillendiren bir olgudur. Toplumun içerisinde birçok kültürel unsur ve gruplar mevcuttur. Burada bu unsurlar ve gruplar arasında da yoğun bir ilişki vardır. Bu çerçevede, göç unsuru, göç alan yerin yaşanabilir olmasını sağlamak için bu sosyal farkı değiştirerek birey ve toplum arasındaki ilişkiyi bütünleştirmeye yönelik bir araç olmalıdır. Bu durumda, sosyal bütünleşme ve entegrasyon düzeyini artıracak rasyonel politikalar geliştirmek çok önemlidir. Bu çalışmada ele alınan konu; uyum ile bütünleşme sürecinde toplumsal kabul etkisidir. Bu bağlamda göçün bütünleşme üzerinde ne gibi etkilere sahip olduğu incelenerek psiko-sosyal açıdan boyutu araştırılacak ve sosyal bütünleşme kavramı üzerinde durulacaktır. Göç eylemi toplumda yıkıcı ve yapıcı etkisi olan evrensel bir harekettir. Bu, onun hangi şekilde gerçekleşirse gerçekleşsin göçü alan ve veren ülkeyi ilgilendirmektedir. Bu yüzden doğru ve gerçekleştirilebilir düzeyi yüksek politikalar ile çözülmesi gerekir.

Bu çalışmamın planlanmasında, araştırılmasında, yürütülmesinde ve oluşumunda ilgi ve desteğini esirgemeyen, engin bilgi ve tecrübelerinden yararlandığım, yönlendirme ve bilgilendirmeleriyle çalışmamı bilimsel temeller ışığında şekillendiren sayın danışman hocam Prof. Dr. Bülent KARA'ya sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Ali ÜNSAL

ÖZET
YÜKSEK LİSANS TEZİ

**SURİYELİ MÜLTECİLERİN SOSYAL ENTEGRASYONU:
REYHANLI ÖRNEĞİ**

ÜNSAL, Ali
Avrasya Araştırmaları Anabilim Dalı
Tez Danışmanı: Prof.Dr. Bülent KARA
Ağustos 2020, 110 sayfa

Suriye’de iç savaşın uzamasıyla beraber ilk önce misafir statüsünde olan Suriyeli mülteciler, daha sonra kalıcı bir hale gelmişlerdir. Türkiye’de yaklaşık olarak 4 milyon kadar Suriyeli mülteci bulunmaktadır. Bu mültecilerin özellikle de barınma alanları dışında kalanları ciddi manada ekonomik ve sosyal problemlerle karşı karşıyadırlar. Bununla birlikte uyum ve entegrasyon açısından son derece sıkıntı yaşamaktadırlar.

Bu çalışmanın amacı Reyhanlı ilçesi baz alınarak ilçede yaşamını sürdürmekte olan Suriyeli mültecilerin sorunları göç teorilerine ilişkin yaklaşımların yardımı ile analiz edilmeye çalışılmıştır. Burada karşı karşıya kalınan uyum problemi, yalnızca mülteciler için değil aynı zamanda ilçede yaşayan yerel halk için de büyük bir problemdir. Araştırma kapsamında, Suriyelileri zorunlu göç etmeye sürükleyen siyasal, sosyal, ekonomik, kültürel ve tarihsel faktörler ele alınmış ve Suriyeli göçmenlerin göç deneyimlerine ve göç sonrası Türkiye’deki toplumsal ve ekonomik hayattaki yaşam deneyimlerine de araştırma bulgularında yer verilmiştir.

Araştırma için nitel araştırma deseni uygun görülmüştür. Bu yöntemin tercih edilmesinde etkili olan unsur ise nitel araştırmanın özünden kaynaklı olan zengin metodolojik özelliklerdir. Mülakat tekniği, bu çalışmada verilerin toplanması amacıyla kullanılmıştır. Bu çalışmada, araştırma konusu hakkında daha derinlemesine bilgi alınabilmesi, araştırma konusuna odaklanabilmesi, mülakat sürecini bağlamdan kopmasını güçleştirerek mülakat sürecine daha fazla esneklik kazandırabilmesi nedeniyle *yarı yapılandırılmış görüşmelere* başvurulmuştur. Bu tekniğin uygulanması sürecinde etik normlara, araştırmacı tarafından sahada üstlenilmesi gereken sorumluluklara, görüşmeye ilişkin süreçte dikkat edilmesi gerekli olan ana konulara ve hassasiyetlere bağlı kalınmıştır. Araştırma neticesinde tematik analiz kullanılmıştır. Burada problem cümlesi dikkate alınmıştır.

Katılımcı adaylarla alakalı olarak bilgiler ise mülakat öncesinde informal nitelikte yapılan görüşmeler neticesinde toplanmıştır. Pilot çalışmadan sonra saha ve katılımcı hakkında daha fazla bilgi edinmek için sahada zaman harcanmıştır. Bu amaçla araştırmacı Reyhanlı'nın merkezini incelemiştir. Bu bağlamda yaşanan uyum sorunu ve entegrasyon çalışma kapsamında, Reyhanlı ilçesinde yaşayan 150 Suriyeli mülteci ve yerel halk denekle, mülakat (görüşme) yapılmış ve bunların uyum tecrübelerine odaklanılmıştır. Mülakat aşamasında sağlanmış olan bulgular için nitel veri analizi kullanılmıştır. Buradan hareketle misafirlik süresinin uzamasıyla beraber problemlerin de arttığını görebiliriz. Buradaki uyum süreci ve entegrasyon büyük bir çabayı gerektiren kompleks yapıda bir yol haritası niteliğindedir. Ayrıca mültecilere ilçede karşılaşılan güncel sorunlara ve entegrasyon ile ilişkili olarak katılımcıların savaş sonrası ülkelerine geri dönme ve Türk vatandaşlığına kabul edilme düşüncelerine ilişkin özgün bulgulara da ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Suriye, Entegrasyon, Uyum, Reyhanlı, Göç, Mülteci.

**SUMMARY
MASTER THESIS**

**SOCIAL INTEGRATION OF SYRIAN REFUGEES:
REYHANLI EXAMPLE**

**ÜNSAL, Ali
Eurasia Studies**

**Thesis Advisor: Prof.Dr. Bülent KARA
August 2020, 110 page**

With the prolongation of the civil war in Syria, Syrian refugees, who were in the status of guests, first became permanent. There are approximately 4 million Syrian refugees in Turkey. These refugees, especially those outside the shelter, face serious economic and social problems. However, they have a great difficulty in terms of compliance and integration.

The aim of this study is to analyze the problems of Syrian refugees who live in the district based on Reyhanlı district with the help of approaches to migration theories. The problem of adaptation faced here is a major problem not only for refugees but also for the local people living in the district. Within this study, Syrians forced migration to drag the political, social, economic, are permitted cultural and historical factors have been dealt and the Syrians after the migrants' immigration experience and migration in the social and economic life experience of living in Turkey research findings.

Qualitative research design was found appropriate for the research. The factor that is effective in choosing this method is the rich methodological features that stem from the essence of qualitative research. Interview technique was used in this research to collect data. In this study, semi-structured interviews were used because of the fact that it could get more in-depth information about the research subject, focus on the research subject and make it more difficult for the interview process to break from the context. During the application of this technique, it was adhered to ethical norms, the responsibilities that should be assumed by the researcher in the field, the main issues and sensitivities that should be considered in the process related to the interview. As a result of the research, thematic analysis was used. Here the problem statement is taken into account.

Information on the candidate participants was collected as a result of informal interviews before the interview. After the pilot study, time was spent on the field to learn more about the field and the participant. For this purpose, the researcher examined the center of Reyhanlı. Within the scope of the adaptation problem and integration study in this context, 150 Syrian refugees and local people living in Reyhanlı district were interviewed with the subjects and their adaptation experiences were focused on. Qualitative data analysis was used for the findings provided during the interview phase. From this point of view, we can see that the problems increase with the length of the stay. The harmonization process and integration here is a complex road map that requires great effort. In addition, current findings about refugees in the district and original findings related to the participants' return to their post-war countries and admission to Turkish citizenship were also reached.

Keywords: Syria, Integration, Harmony, Reyhanlı, Migration, Refugee

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT.....	iv
İÇİNDEKİLER.....	1
TABLolar, GRAFİKLER, KISALTMALAR VB. LİSTESİ.....	3
1. GİRİŞ.....	4
1.1.Araştırmanın Sorunsalı, Amacı Ve Sınırlılığı.....	9
1.2.Varsayımlar.....	10
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	11
2.1.Göç ve Göçmen Kavramı.....	16
2.2. Göç Türleri.....	17
2.2.1.Zorunlu Göç.....	18
2.2.2.Grup Göçü.....	18
2.3. Mülteci Kavramı.....	18
2.3.1.Mülteci Göçü.....	19
2.4. Suriyeli Mültecilerin Entegrasyonu: Eğitim ve İstihdam Politikaları.....	19
2.5.Türkiye’de Mülteci Politikasını Belirleyen Unsurlar.....	20
2.6. Göçmenlerin Barınma Merkezleri Hakkında.....	21
2.7. Mültecilerin Piyasadaki Ekonomik Hayata Etkisi.....	21
2.8. Suriyeli Göçmenlerin Entegrasyon ve Eğitim Sorunu.....	22
2.9. Suriyeli Göçmenlerin İstihdam Sorunları.....	24
2.10.Dünyadaki Mülteci Akınları Gelişimi.....	34
2.10.1.Ulusal ve Uluslararası Güvenlik Açısından Mülteciler.....	35
2.10.2.Uluslararası İlişkiler Açısından Mülteciler.....	37
2.10.2.1.Suriye Krizi.....	38
2.10.2.2.Suriyeli Mülteci Krizinin etkileri: Lübnan.....	40
2.10.2.3.Suriyeli Mülteci Krizinin Etkileri: Irak Kürt Bölgesi.....	40
2.10.2.4. Suriyeli Mülteci Krizinin Etkileri: Ürdün.....	41
2.11. Büyük Göçlerin Ev Sahibi Ülkeye Faturası.....	43
2.12.Suriyeli Mülteci Sorununun Sosyal Boyutu: Toplumsal Bölünmeler.....	44
3. YÖNTEM VE SÜREÇ.....	58
3.1. Araştırma Modeli.....	58
3.2. Veri Toplama Teknikleri.....	58
3.3. Veri Toplama Aracının Hazırlanması.....	59
3.4. Araştırmanın Örnekleme.....	60
3.5. Verilerin Analizi.....	60
4. BULGULAR.....	62
4.1.Suriyeli Mültecilerin Demografik Ve Sosyo-Ekonomik Özelliklerinin İncelenmesi.....	63
4.1.1.Kişisel Bilgiler.....	63
4.1.2.Reyhanlı'daki Suriyeli Mültecilerin Genel Durumu.....	65
4.2.Suriyeli Mültecilerin Kentle Sosyo-Kültürel Uyumu ve Entegrasyonu.....	69
4.3.Reyhanlılara Göre Suriyeliler.....	72
5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	77
5.1.Araştırma Sonuçları.....	77
5.2.Öneriler.....	87
6. KAYNAKÇA.....	90

7. EKLER	
7.1.Görüşme Soruları (Formu).....	93
8.ÖZ GEÇMİŞ.....	99

TABLULAR, ŐEKİLLER, GRAFİKLER, HARİTALAR vb. LİSTESİ

Tablolar Listesi

- Tablo:1- Reyhanlı'da ne kadar süredir kalıyorsunuz?
Tablo:2- Reyhanlı'da nerede kalıyorsunuz?
Tablo:3- Reyhanlı'da halihazırda bir işte çalışıyor musunuz?
Tablo:4- Kamu kurumlarından herhangi bir yardım alıyor musunuz?
Tablo:5- Reyhanlı'da yaşadığınız sorunlar nelerdir?
Tablo:6- Reyhanlı'da kimlerle vakit geçiriyorsunuz?
Tablo:7- Reyhanlı ilçesinde hafta sonu nasıl vakit geçiriyorsunuz?
Tablo:8- Okula çocuklarınızı gönderiyor musunuz?
Tablo:9- Reyhanlı ilçesinde aldığınız devlet hizmetlerinden memnun musunuz?
Tablo:10- Türkiye Cumhuriyeti'nde yaşamaktan ne kadar memnunsunuz?
Tablo:11- Suriyeli sığınmacıların Türkiye'ye kabul edilmelerini doğru buluyor musunuz?
Tablo:12- Suriyeli sığınmacılara devlet tarafından yapılan yardımları doğru buluyor musunuz?
Tablo:13- Sizce Suriyeli sığınmacıların Reyhanlı'da neden olduğu sorunlar nelerdir?
Tablo:14- Suriyeli sığınmacıların Reyhanlı'da suç oranlarını artırdığını düşünüyor musunuz?
Tablo:15- Suriyeli mültecilerle birlikte yaşamaktan memnunsunuz?
Tablo:16- Sizce Reyhanlı'da yaşayan Suriyeliler, yerel halka entegre oldu mu?
Tablo:17- Türkiye'nin İdlip Operasyonunu nasıl buluyorsunuz?

Grafikler Listesi

- Grafik-1: Cinsiyet
Grafik-2: Yaş
Grafik-3: Medeni Durum
Grafik-4: Eğitim Durumu
Grafik-5: Meslek Dağılımı
Grafik-6: Gelir Düzeyi

Kısaltmalar Listesi

- AB** : Avrupa Birliği
AFAD : Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı
BM : Birleşmiş Milletler
BMMYK: Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği
GİGM : Göç İdaresi Genel Müdürlüğü
İOM : International Organization for Migration
İŞKUR : Türkiye İş Kurumu
ORSAM : Ortadoğu Araştırmaları Merkezi
PTT : Posta Telefon Telegraf
STK : Sivil Toplum Kuruluşu
TBMM : Türkiye Büyük Millet Meclisi
TDK : Türk Dil Kurumu
UNHCR : United Nations High Commissioner For Refugees
UNİCEF : United Nations Children's Fund
UTGAM : Uluslararası Terörizm ve Güvenlik Araştırmaları Merkezi

1.GİRİŞ

Göç olgusu günümüz toplumlarının tecrübe ettikleri ve başa çıkmak zorunda kaldıkları en belirgin sosyal sorunların başında yer almaktadır. Göç olgusunun sahip olduğu özelliklerin bir izdüşümü olarak göç bağlamında oluşan sosyal sorunların göç eden birey ya da grupları ilgilendirdiği gibi aynı zamanda ev sahibi toplumu da ilgilendirmektedir. Başta uyum sorunu olmak üzere göç ile birlikte gelen sorunlar göçmenlerin olduğu kadar aynı zamanda göç edilen ev sahibi toplumların da sorunudur. Bu çerçevede özellikle 2011 yılından bu zamana kadar Türkiye’de tecrübe edilen Suriyeli sığınmacılar deneyimi sığınmacılık tecrübesini yaşayan kişi ve gruplar üzerinde olduğu gibi ev sahibi toplum içerisinde de oldukça derin sosyal sorunlara sebep olmaktadır.

En genel çerçevede göç deneyimi ile birlikte ortaya çıkan sosyal sorunların temeli entegrasyon ve uyum sağlayıcı mekanizmaların yokluğuna ya da en azından söz konusu bu araç ve süreçlerin sağlıklı işlemesine dayandırılabilir. Bu bağlamda Suriyeli sığınmacılar açısından ortaya çıkan ve ‘iltica edemeyen mülteciler’ olarak da ifade edilebilecek olan de facto durum, göç edilen toplumun mekânsal ilişkilerine entegre olmak için gerekli sosyal ve ekonomik araçların elde edilememesinde başat bir role sahiptir.

Türkiye’de hukuki olarak geçici koruma statüsünde yer alan sığınmacılar eğitim, sağlık ve çalışma ilişkileri başta olmak üzere göç ettikleri ev sahibi toplumun yapısal ilişkilerini yeniden üretebilecekleri ve söz konusu toplumda uyumlu bir şekilde var olabilecekleri değer ve davranış setlerine sahip olma imkanından uzaklaşmaktadırlar. Bu durum ise beraberinde uyum ve entegrasyon yerine zorlayıcı bağımlılık olarak ifade edilebilecek bir durumun oluşmasına neden olmaktadır. Böylece sığınmacılık deneyimi hem sığınmacılığı tecrübe edenlerde hem de göç edilen ev sahibi toplumda derin çatışmalı alanlar oluşturmaktadır. Buradan hareketle sığınmacı konumunun en azından tanımsal aralık olarak uyum ve entegrasyon üretme kabiliyetinin bulunmadığı ve bu sebeple uyum merkezli bir yaklaşım geliştirmenin

kaçınılmaz olarak tam da bu statünün tanımlanmasının doğru ve işlevsel bir şekilde yapılmasıyla başlaması gerektiği iddia edilebilir.

Göç olgusu kıtlık, coğrafi ve ekonomik şartlar, ayrımcılık, savaş gibi birçok farklı nedenden kaynaklı olarak kişilerin, grupların ya da kitlelerin yaşadıkları yerleri kalıcı ya da geçici süreliğine isteyerek ya da zorla değiştirmek üzere terk etmesiyle yaşadıkları bir deneyim olarak anlaşılabilir. Bu sadece günümüz toplumlarının deneyimledikleri bir süreç değildir. Göç farklı sebeplerle de olsa insanlık tarihinin nerede ise her aşamasında bir biçimde deneyimlenen bir süreçtir. Toplumsal şartların belirlendiği tarihsel şartların kendine özgü özellikleri toplumların göç ile kurdukları ilişkide de belirleyici olmaktadır. Söz gelimi geleneksel toplumlarda göç olgusu daha çok bir yerleşik hale gelme süreci ile daha çok ilişki iken modern toplumlarda göç, endüstrileşme ve kentleşme süreçleri ile birlikte artık iş gücünün değişimi ile ilişkilidir.

Göç hareketleri toplumsal yapıyı yeniden şekillendiren bir olgudur ve önemlidir. Toplumun içerisinde birçok kültürel unsur ve gruplar mevcuttur. Burada bu unsurlar ve gruplar arasında da yoğun bir ilişki vardır. Bu çerçevede, göç unsuru, göç alan yerin yaşanabilir olmasını sağlamak için bu sosyal farkı değiştirerek birey ve toplum arasındaki ilişkiyi bütünleştirmeye yönelik bir araç olmalıdır. Bu durumda, sosyal bütünleşme ve entegrasyon düzeyini artıracak rasyonel politikalar geliştirmek çok önemlidir. Uygulamada, ülkeler göç olaylarından önce gerekli planları yapma ve sosyal yapılar üzerindeki olumsuz etkileri azaltma yükümlülüğüne sahiptir. Bu çerçevede geliştirilecek olan politikalar göç edenlerin toplumsal yapıyı bozmayacak şekilde hayatlarını devam ettirmesini sağlayacak türden olmak zorundadır.

Göç hareketliliği, sadece mekansal bir yer değiştirme değil birey, grup ve toplumsal anlam ile değer dünyasının değişimi ve dönüşümüdür. Diğer bir ifadeyle göç olgusu, sadece göç edenler üzerinde değil, göç alan yerleşim yerlerinin toplumsal ve mekansal yapısında da önemli değişimlere yol açan bir süreçtir.

“Uyum konusunda en yaygın kabul edilen tanımlardan biri Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliğinin (BMMYK/United Nations High Commissioner for Refugees-UNHCR) tarafından kabul edilen tanımdır. BMMYK uyumu, birbiriyle bağlantılı yasal, ekonomik ve sosyo-kültürel üç farklı boyutu olan dinamik çok yönlü ve iki taraflı işlem olarak kabul etmektedir. Uyum, mültecilerin kendi kültürel kimliğinden vazgeçmeden ev sahibi topluluğa uyumunu ve ev sahibi toplumun da kurumları ile birlikte mültecileri kabul ederek ihtiyaçlarını karşılaması biçiminde iki taraflı bir durumdur. Bireyler veya (etnik) gruplar açısından söz konusu olan uyum, kültür, okul, eğitim ve mesleğe giriş gibi bütün alanlarda bireylerin katılımını mümkün kılmaktadır. Toplumun geçmişine ve kültürel özelliklerine yönelik önyargılı yaklaşımlar bir arada yaşayan toplumlarda birbirine anlayış göstermelerini ve uyumlarını engellemektedir. Uyum ve entegrasyon kelimelerinin birebir aynı anlamı vermediği ancak genel olarak göç literatüründe (tam bir fikir birliği bulunmamakla birlikte) eş anlamlı olarak kullanıldığı ifade edilebilir (Çağlar ve Onay, 2015: 48).” Bu çalışma kapsamında da uyum ve entegrasyon kelimeleri eş anlamlı olarak kullanılmaktadır.

Bu çalışmada ele alınan konu; uyum ile bütünleşme sürecinde toplumsal kabul etkisidir. Bu bağlamda göçün bütünleşme üzerinde ne gibi etkilere sahip olduğu incelenerek psiko-sosyal açıdan boyutu araştırılacak ve sosyal bütünleşme kavramı üzerinde durulacaktır. Göç eylemi toplumda yıkıcı ve yapıcı etkisi olan evrensel bir harekettir. Bu, onun hangi şekilde gerçekleşirse gerçekleşsin göçü alan ve veren ülkeyi ilgilendirmektedir. Bu yüzden doğru ve gerçekleştirilebilir düzeyi yüksek politikalar ile çözülmesi gerekir.

Çalışmanın amacı ve sorgu alanı içerisinde öncelikle göçmen grubun ilçe sınırlarındaki mekansal dağılımı değerlendirilmiş, örneklem grubun büyüklüğü belirlenmiş ve göçmen birey ve ailelerle ilk görüşmeler ve mülakatlar yapılmıştır. Bazı görüşmelerde Arapça bilen bir tercüman desteği ile mülakatlar gerçekleştirilmiş ve görüşülenlerin anlam dünyası ve içinde buldukları koşullar değerlendirilmeye çalışılmıştır. Görüşmeye katılan birey ya da ailelerin göç sürecinde yaşadığı travma,

endişe ve kaygı gibi durumlar görüşme sürecimizi etkilediği gibi, örneklem büyüklüğünü de etkilemiş ve çalışma alanını zorlaştıran etkenleri oluşturmuştur.

Ülkemizde Suriyeli sığınmacıların gerek sayıları ve gerekse de kalıcılık süreleri başlangıçta öngörülen miktarın çok üstüne çıkmıştır. Bundan daha da önem arz eden bir husus ise bu konunun yalnızca sınır bölgelerini ilgilendirmeyip, tüm Türkiye'nin konusu haline gelmesidir. Ancak burada dikkat edilmesi gereken bir konu daha mevcuttur. Bu ülkelerini terk etmek zorunluluğu içinde olmayanların keyfi olarak ülkelerinden ayrılıp Türkiye'ye göç etmeleridir.

Suriyelilerin sayıları artık ülkemizde ortalama bir Avrupa ülkesi kadardır ve bu artış hala devam etmektedir. 2017 yılının Kasım ayında elde edilen verilere göre ülkemizde doğan Suriyeli mülteci çocuk sayısı 295 binin üzerindedir. Yani günde ortalama olarak 306 Suriyeli çocuk dünyaya gözlerini açmaktadır. Buradan şunu anlayabiliriz ki Suriyelilerin ülkemizde kalıcılık eğilimleri artmakta, bu bağlamda da ortak yaşam kaçınılmaz hale gelmektedir (Erdoğan, 2017: 2-4). Kasım 2017 itibariyle sayıları 3.285.533 kişiyi bulan Suriyelilerin Türkiye'de Türk toplumu ile birlikte yaşama devam edecekleri yönündeki gerçekliğin kabullenilmesi ve uyum içinde huzurlu bir hayat için gerekli politikaların geliştirilmesi gerekliliği bütün açıklığıyla ortaya çıkmıştır.

Suriyeli sığınmacılar meselesi elbette bütün Türkiye'yi etkilemiştir. Ekonomik, sosyal, politik, sosyolojik, güvenlik gibi çok yönlü olan meselenin en fazla sınır illerini etkilediği de muhakkaktır. Sınır illeri içerisinde de Hatay ilinin Suriyeliler konusunda ayrı bir önemi ve anlamı bulunmaktadır.

İlk olarak Nisan 2011'de ilk Suriyeli sığınmacı geçişi Hatay'ın Yayladağı ilçesi üzerinden gerçekleşmiştir. İkinci olarak Türkiye'nin Suriye politikası dolayısıyla ekonomik olarak en çok mağduriyet yaşayan bölge yine Hatay bölgesi olmuştur. Uluslararası ticaret ve lojistik alanında Suriye üzerinden Ortadoğu güzergahını Hataylı iş adamları yönlendirirken kriz ile birlikte en büyük zararı da Hataylılar görmüştür. Üçüncü olarak ülke güvenliğine ilişkin ilk saldırılar Hataylılara yönelmiştir. Önce Hatay'ın Reyhanlı ilçe

sınırlarındaki Cilvegözü sınır kapısında meydana gelen patlamada 11 vatandaşımız hayatını kaybetmiştir. Ardından 11 Mayıs 2013 tarihinde yine Reyhanlı ilçe merkezinde gerçekleştirilen iki ayrı bomba saldırısında 53 vatandaşımız hayatını kaybetmiş, yüzlerce vatandaşımız yaralanmış, ev ve iş yerleri zarar görmüştür. Dördüncü olarak Hatay Suriye'ye sınır olduğu için Sığınmacılar için adeta geçiş bölgesidir. Olayların şiddetlendiği dönemlerde sığınmacı sirkülasyonu hızlandığı için sınırlardan gerçekten mağdur insanlarla birlikte kötü niyetli, terör örgütü mensubu kişilerinde girebildiği, denetimin de son derede zorlaştığı bu süreçte ilk olarak Hatay halkı güvenlik riskleri ile karşı karşıya kalmıştır. Beşinci olarak kitlesel sığınmacı geçişleri Hatay'da ev ve işyeri kiralarını astronomik rakamlara yükseltmiştir. Yine temel gıda maddelerinin fiyatlarında önemli yükselişler yaşanmıştır. Bu durumdan özellikle sabit ve düşük gelirli Hataylı vatandaşlar olumsuz yönde etkilemişlerdir. Altıncı olarak Suriyeli sığınmacı fazlalığından başta temel sağlık hizmetleri olmak üzere neredeyse tüm kamusal hizmetle erişim noktasında Hatay halkı ciddi sıkıntılar yaşamış ve kısmen hala bu sıkıntılara katlanmak durumunda kalmaktadır. Kriz öncesinde bir sağlık ocağı ya da devlet hastanesinde bir vatandaşın bekleme süresi en fazla 30 dakika iken Suriyeli sığınmacıların gelmesi ile birlikte bu süre 3-5 saate kadar çıkmaktadır. Yedinci olarak Hatay halkı Suriyeli sığınmacıların gelmesi ile birlikte sosyal alan olarak kullandığı bir çok mekanı kullanmaktadır. Mesire alanı olarak kullanılan Hatay Büyükşehir Belediye Parkı, İskenderun sahil, alanı, Reyhanlı Yenişehir Gölü gibi alanlar tamamen Suriyelilerce adeta işgal edildiği için Hatay halkının önemli bir kesimi bu alanlardan yararlanmayı bırakmıştır. Sekizinci olarak özellikle yaz dönemlerinde Hataylılar sabahlara kadar yüksek sesle nargile eşliğinde sohbet eden Suriyeli komşuları nedeniyle huzursuz olmuşlardır. Dokuzuncu olarak Suriyeli sığınmacıların Hatay'da aile yapısı konusunda sıkıntılar yaşanmıştır. Suriyeli genç kadınlarla evlilik olayları çoğalmıştır. Hataylı erkekler bazen Türk vatandaşı eşini boşanmış, bazen de boşanmadan imam nikahı ile ikinci eş

olarak Suriyeli bir kadınla evlenmişlerdir. Eş sayısını üçe, dörde çıkaranlar da olmuştur. Bu durumda aile parçalanmalarına ve beraberinde ciddi huzursuzluklara neden olmuştur. Onuncu olarak Hatay, barındırdığı 450 bin Suriyeli ile Türkiye’de nüfusuna oranla en çok Suriyeli sığınmacı bulunan ikinci ildir. Nüfusunun yaklaşık yüzde 29’u oranında Suriyeli sığınmacı barındıran Hatay’ın süreçten her yönden etkilenmesi kaçınılmaz hale gelmiştir.

Halkı üzerinde bunca etkisi olan Reyhanlı’daki Suriyelilerin incelenmesi hem Reyhanlı, hem de Türkiye bakımından önemli olarak görülmektedir. Bu tez çalışması bu etkileri akademik zeminde irdelemeyi, tespitlerde bulunmayı ve bu tespitler ışığında politika üreticilerine destek olmayı amaçlamaktadır.

1.1. Araştırmanın Sorunsalı, Amacı Ve Sınırlılığı

“Başta insani gerekçeler olmak üzere, coğrafi yakınlık, inanç ve kültür yakınlığı gibi sebepler ile Türk hükümetinin uyguladığı “açık sınır politikası” Türkiye’yi Suriyeli vatandaşlar bakımından hedef ülke haline getirmiştir. Suriye’den Türkiye’ye gelen sığınmacıların oluşturduğu kitlesel akın, dünyada son dönemlerde yaşanan en geniş kapsamlı göç hareketi olarak değerlendirilmektedir (Duruel, 2017:2).”

Reyhanlı’da yaşayan ve geçici koruma altında olan Suriyeli mülteciler, bu bölgenin kültürel, etnik ve sosyal yapısı üzerinde her geçen gün daha da etkili hale gelmektedirler. Suriye’de yaşanan iç savaşın oldukça uzun sürmesinden ötürü bu bölgede gereğinden uzun bir süre kalan sığınmacılar artık bölgede misafirlikten ziyade ev sahibi pozisyonuna geçmişlerdir.

Savaşın ilk yıllarında Geçici Koruma Altında olan Suriyeli sığınmacılar kendileri için özel olarak oluşturulan kamplarda ve çadır kentlerde yaşamaktayken günümüzde ise büyük bir bölümü yerli halkla birlikte yaşar hale gelmiştir. Bu durum aslında onların yerli halk ile uyum ve bütünleşme problemini de beraberinde getirmektedir. Bu çalışma ile Geçici Koruma Altında bulunan Suriyeli sığınmacıların ne gibi güçlüklerle karşı karşıya kaldığı ve şu anda hangi durumda oldukları hususunda bilgi sahibi olunacaktır.

Bu çalışmanın amaçlarını ise genel itibariyle şu şekilde sıralayabiliriz:

- Reyhanlı ilçesinde yaşamını sürdürmekte olan Suriyeli sığınmacıların karşı karşıya kaldığı problemlerine neler olduğunu bulmak,
- Bu problemler için çözüm önerileri geliştirmek,
- Suriyeli mültecilere oluşturulması öngörülen kamu politikaları için kılavuz niteliğinde bir bilgi tabanı yaratmaktır.

Bu çalışmada sadece Reyhanlı belediye sınırları içerisinde yaşamını sürdürmekte olan Suriyeli mülteciler ele alınmıştır.

1.2.Varsayımlar

- a. Reyhanlı ilçesinde geçici olarak korunan Suriyeli mültecilerin, ilçenin sosyo-kültürel ve ekonomik yapı üzerinde önemli bir etkisi vardır.
- b. Reyhanlı'daki bu istenmeyen değişiklik, yerel halk ile geçici koruma altındaki Suriyeli mülteciler arasında entegrasyon sorununu gündeme getirmektedir.
- c. Sığınmacılar, ilçe merkezinde kendi sosyo-kültürel kapalı alanlarını inşa etmektedirler.

Özet bölümünde de bahsedildiği üzere bu çalışmada Suriyeli mültecilerin Reyhanlı ilçesi baz alınarak kent ile uyum ve bütünleşme süreçleri incelenmiştir. Bu manada ilk olarak sığınmacıların uyum ve bütünleşmeye yönelik durumları, sosyo-demografik ve sosyo-ekonomik özelliklerine bakılmıştır. Çalışmadaki örneklem ise Reyhanlı ilçesinde yer alan ve 150 kişiden oluşan Suriyeli mülteciler tarafından meydana gelmektedir. Araştırma sonucunda bu sığınmacıların uyum ve entegrasyon açısından çok fazla zorluk yaşamadığı, bunun ise bu uyum ve entegrasyonu basitleştiren faktörlere bağlı olduğu vurgulanmıştır.

2.KAVRAMSAL ÇERÇEVE

İnsanların tarihlerinin yansıması anlamına gelen göç kavramı hem ezeli hem de ebedi bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır (Ortaylı,2006:32). Göç olgusu insanlığın yaşamlarını devam ettirdiğini kanıtlayan bir olgu olarak arşımıza çıkmaktadır. Yapılan göçler demografik yapıların nicelik ve niteliklerine etki etmektedir ve değişime uğratmaktadır, toplumların maddi ve manevi hayatlarına etki etmekte ve değişime uğratmaktadır (Es ve Ateş,2004:208). Göçler toplum değişime etki etmekte olan kolektif bir hareket olmasından dolayı alan ülkeyi ve göç veren ülkeleri her yönden etkilemektedir.

“Son yıllarda ekonomik, sosyal ve toplumsal olaylara bağlı olarak göç hareketliliğinin arttığını görülmektedir. Göçün toplumların yaşadıkları dönüşümlere paralel olarak tek yönlü bir şekilde ortaya çıktığı söylenmektedir. Bununla birlikte göçlerin en belirleyici yönü, toplumların sanayileşmesine bağlı olarak kırsal kesimden şehirlere doğru yapılan göçtür (Tekeli, 1965: 159). Gelişen teknoloji ile birlikte tarımda makineleşmenin artmasıyla, tarım alanında çalışan birçok kişi işsizlikle karşı karşıya kalarak göç etmiştir (Karpat, 1978: 7).”

TDK göçü “*politik, ekonomik ya da toplumsal nedenlerden kaynaklı olarak bir topluluğun bir yerden farklı bir yere taşınması, hicret etmesi*” (TDK Sözlüğü,2009:769) şeklinde tanımlaması yapılmaktadır. Uluslararası Göç Örgütü (IOM) ise “*Zamanı ya da sebebi ne olursa olsun bir topluluğun ülkesinin dışında ya da ülkesinin içinde bir yerden başka bir yere gitmesi, hareket etmesi*” (Göç Terimleri Sözlüğü,2009:22) şeklinde tanımlamasını yapmıştır. Göçler bir mesafeyi geçerek farklı alanlara gitmek anlamına gelmektedir. Başka bir deyişle, bir kişi taşınmak zorundadır ve bu karar ile yapılmalıdır. Ancak uzayın sınırları, büyüklüğü ve tanımı hakkında net çizgiler çizmek mümkün değildir.

“Göçün işsizlik, ekonomik büyüme, enflasyon gibi makroekonomik göstergelerden etkilediği söylenebilir. İş bulma amacıyla göç eden kişilerin öncelikli göç sebepleri ekonomik sebeplerdir (Gezgin, 1994: 18). İş bulmak isteyenler daha iyi bir iş, göçebe kişiler daha iyi yiyecek ve barınma koşulları sebebiyle göç etmekte,

yaşam standartlarını yükseltmek göç için en belirgin sebep olmaktadır. Bununla birlikte makineleşmenin artmasıyla tarım işçisine duyulan ihtiyacın azalması ve daha iyi iş imkânları kişilerin kırdan kente gitme isteklerini arttırmıştır (Sağlam, 2006: 155).”

Göç kavramının karmaşıklığı ve bazen de politik bir biçim kavramından dolayı tek bir tanım elde etmek mümkün olmasa da, Uluslararası Göç Örgütü'nün (IOM) tanımı tercih edilecektir.

“Kişisel rahatlık” sağlamak adına ve belirli zorlama olmadan bulunmuş olduğu ülkeyi terk ederek başka bir ülkeye sığınan kişiye göçmen denilmektedir. Göçmenlerin terk etmiş olduğu ülkedeki konumu ve girmiş olduğu ülkede bulunan konumu yasaldır. “*Etnik köken, din, etnisite, sosyal grup, siyasi bağlılık veya ülkesini korkudan koruma hakkı nedeniyle vatandaşı olmak istenmeyen*” Birleşmiş Milletler korumalarından faydalanmaya hak kazanmış olan bireyi ifade etmektedir. (BM 1951 Mülteci Sözleşmesi Md. 1, BMMYK, 2001). Diğer taraftan, mülteciler (sığınmacılar, vasiler), ilgili ulusal ve uluslararası belgeler altında bir ülkede sığınmacı biçiminde kabul edilmek istenen ancak mülteci olup olmadığına henüz karar vermemiş kişilerdir.

Arap Baharı olarak adlandırılan ancak, Arap dünyasına adeta zemheri kışını yaşatan olayların etkisi 2011 yılından itibaren Suriye’de hissedilmeye başlamıştır. Kısa sürede alevlenen olayların iç savaşa dönüşmesi tarihte ender rastlanan karışıklıkta bir insanlık krizini başlatmıştır. Milyonlarca Suriyeli iç savaşın patlak vermesiyle beraber ilk olarak evinden ve daha sonra da ülkesinden ayrılmak durumunda kalmışlardır. Bilindiği üzere bu göç dalgaları, günümüze kadar olan süreçte yaşanan en büyük zorunlu göç dalgalarından biridir ve yerleşilen ülkede sosyo-ekonomik anlamda bir çok problemi de beraberinde getirmiştir. Ülkemiz de yaşanan bu süreçten derinden etkilenen ülkelere birisidir. Çünkü ülkemiz dünyada en fazla Suriyeli mülteciyi bünyesinde barındıran ülkedir.

Suriyeli mültecilerin göç ettikleri ülkelere çok farklı boyutlarda etki edebilecekleri yadsınamaz bir gerçektir. Bu etkiler en başta sosyal, politik ve

ekonomik etkilerdir. Bu etkileri hafifletmek ve hatta avantaja çevirmek için başarılı politikalara gereksinim duyulmaktadır. Bu politikaların başarısının temel ölçütü ise Suriyeli mültecilerin problemlerini doğru bir biçimde tespit etmektir. Böylece de sığınmacıların yaratmış olduğu olumsuz etkiler olumluya, tehditler de fırsata çevrilecektir. Bilindiği gibi ilk başlarda sığınmacılar ülkemizde kalıcı değillerdi. Fakat zamanla bu durum içinden çıkılmaz bir hal almış ve sığınmacılar ülkemizde kalıcı olmaya başlamışlardır. Bu durum karşısından da Suriyeli sığınmacıların toplumsal anlamda entegrasyonu daha önemli hale gelmeye başlamıştır.

Suriyeli sığınmacıları ilk etapta ülkemize çeken durumlar coğrafi yakınlık, inanç ve kültürel açıdan benzerlik ve ülkemiz tarafından uygulanan açık sınır politikası olmuştur. Ülkemizde bu manada özellikle uluslararası hukuka ve evrensel ilkelere uygunluk taşıyan savaştan zulüm gören ve kaçmak zorunda kalan insanlara sınırların her türlü açık olacağına ve bu kişilerin temel gereksinimlerinin karşılanacağına ilişkin beyanı Suriyeli sığınmacılar için cazip olmuştur. Bu prensip ve beraberindeki uygulama 2016 yılına kadar sürmüştür. Bu yıldan itibaren bir dizi kısıtlamalar olsa da uygulama yine eskisi gibi olmuştur. Ülkemiz tarafından oluşturulan sığınmacı dostu politika oldukça hızlı bir şekilde sığınmacı sayısını arttırmıştır. (Erdoğan, 2017: 2).

Göç İdaresi Genel Müdürlüğünün verilerine göre 2012 yılında 14.237 olan Suriyeli sığınmacı sayısı 2013 yılında 224.655, 2014 yılında 1.519.286, 2015 yılında 2.503.549, 2016 yılında 2.834.441 ve 2017 Kasım ayı itibariyle 3.285.533 olmuştur. Yeni doğanlar ve yeni kayıtlamalar sonrasında Türkiye'deki Suriyelilerin sayının 3,5 ile 4 milyon arasında netleşeceği beklenmektedir. Krizin başlangıcında tüm taraflarca geçici görülen Suriyeli sığınmacılar meselesi, altıncı yılını doldururken kalıcı olma eğilimini güçlendirmiştir.

Konuyla ilgili yapılan birtakım değerlendirmeler, gerçeklikten son derece uzaktır. Çünkü konuya ilişkin sağlıklı veriler oldukça yetersiz ve mevcut olanlara da erişim oldukça sınırlıdır. Bu sebepten ötürü de akademik ölçüler açısından son derece titiz bir biçimde hazırlanan özgün veriler, var olan veriler ile ilişkilendirilerek

doğrulanmaya çalışılmıştır. Böylesine titiz ve akademik anlamda hassas davranılmasına karşın, bu araştırmaya ilişkin ortaya konulan verilerin gerçekliği bütünüyle yansıtıp yansıtmadığı konusunda alakalı herhangi bir iddia bulunmamaktadır. Bunun yanında ise politikanın üreticilere destek oluşturma çerçevesinden faydalı olabileceği öngörülmektedir. İç savaşın başlaması ile birlikte Suriyeliler bir yandan ülke içerisinde güvenli oldukları bölgelere akın ederken, bir yandan da ülke dışında yeni bir hayat kurmanın arayışlarına girmişlerdir.

Ülke içerisinde yer değiştiren Suriyeli sayısının beş milyon civarında olduğu tahmin edilmektedir. Ülke dışına, özellikle komşu ülkelere sığınan Suriyelilerin sayısı ise 6,4 milyon olarak gerçekleşmiştir. Suriyeli sığınmacıların yarısından fazla Türkiye’de barınmaktadır. Suriye, daha önce de bahsedildiği gibi ülkemizle en uzun kara sınırlarını paylaşmakta ve tarihi ve kültürel açıdan da çok güçlü bağlarımızın olduğu ülke konumundadır. 2011’de başlayan iç savaş ile beraber Suriye’den ülkemize ciddi manada sığınmacı akını başlamıştır. Bu büyük göç dalgasının ana sebebi ise başta ülkemizde uygulanan açık sınır kapısı politikası, coğrafi, kültürel ve tarihsel anlamda yakınlık olmuştur.

Uluslararası göç, dünyanın sosyal, ekonomik ve politik yapılarını değiştiren ve büyük bir çatışmaya neden olan şok edici bir harekettir. Göç neden ve sonuçtur; Göç, siyasi, sosyal ve ekonomik olayların bir sonucu olarak ortaya çıkar ve dolayısıyla göçün kendisi sosyal hareketler yaratır. Küreselleşmenin, özellikle “insanlar, medya, teknoloji, finans, fikirler” boyutları üzerindeki etkisi göçün doğasını değiştirmiştir. Küreselleşme ilerledikçe göç geçmişte olduğundan daha kolay hale geliyor ve göçün doğası ve kapsamı çeşitleniyor ve artıyor. Sonuç olarak, göç nedeniyle giderek daha fazla insan geride kalmaktadır. Meydana gelen küreselleşme ve artış gösteren uluslararası göç hareketliliğinin birlikte etkileri devletlerin otoriteleri üzerinde baskıları da arttırmaya başlamıştır. Bunun yanı sıra meydana gelen küreselleşme, ülkeleri ekonomim değişimler ile beraber belirli davranış çerçevesinde davranmaya mecbur etmektedir (Bulut,2003:189).

Küreselleşmeler kalkınma anlayışlarında belirli değişimlere sebep olmaktadır, yaşanan bu değişim yönetim bakımından da değişimlere neden olmaktadır. Yaşanan küreselleşmeler ile beraber özellikle iktidar anlayışı ile devlet otoritesi karmaşık bir durum haline gelmiş iktidarların şeklinde değişimler meydana gelmeye başlamış devletlerin güç ve egemenlikleri azalmaya başlamıştır. Uluslararası alanda aktör görevi olan devletin gücü bu nedenlerden dolayı azalış göstermektedir ve devletler güvenlik önlemlerinin ihlallerine konu olmaya başlamıştır.

Uluslararası alanda yaşanan göçlerin küresel anlamda bir niteliği olması, karmaşık olan niteliklerin kazanımı ve boyutları fazla olan bir olgu olması, onları iktidarın üst seviye konuları haline getirmeye başlamıştır. Özellikle 1970 senelerinden sonra yaşanan yasa dışı göçlerde meydana gelen yükseliş bunları iktidarın üst seviyede kontrol etme eğilimine itmiştir. Bunun yanı sıra uluslararası alanda meydana gelen yasadışı göçler, göç veren ülkeler ile alan ülkeler arasında iletişim oluşmasına neden olmuştur. 1990 senesinden sonra özellikle göç baskıları oldukça artış göstermeye başlamıştır, 21. Yüzyılda meydana gelen göçler özellikle yasadışı ve düzensiz göçlerin yaşanacağı yüzyıl olarak nitelendirilmektedir.

Göç, birden fazla alanı etkisi altına almasından dolayı ve tartışılan bir konu olmasından kaynaklı olarak göçlere ilişkin olarak anlaşmalar yapılması oldukça zordur. Yaşadığımız dönemde dünyada meydana gelen zulüm, çatışma ve savaşlar özellikle birçok insanın farklı ülkelere sığınma talepleri iletmelerine neden olmaktadır. Bu bağlamda göçlerin nasıl ve ne şekilde yönetilecekleri önemli bir konu haline gelmeye başlamıştır (Gök,2016:67).

Zorunlu ya da isteğe bağlı olarak idari sınırlar arasında gerçekleşen bir olgu olan göç insanlık tarihi kadar eskidir. Burada bir idari saha sürekli veya uzun süreli olarak değiştirilebilir. İlk insanlık tarihine bakıldığında göçler genellikle sürekli olarak yer değiştirme şeklinde olmuştur. Bu yüzden bu olgunun özelliğinde birtakım değişimler yaşanmıştır. İlk dönemlerde yaşanan göçlere bakıldığında genellikle coğrafi, açlık ve iklim koşullarından kaynaklandığı görülmekte iken; sonrasında bu nedenlerin yerini siyasi, ekonomik, dini, eğitim, savaş gibi etmenler almaya

başlamıştır. Yani toplumda birçok araştırmacı göç olgusunu araştırmıştır ve bu manada birçok farklı tanımlamalar yapmışlardır. Böylece göç sürecini açıklamaya çalışmışlardır.

Sosyolojik açıdan göç etmek ve hareket halinde olmak insan doğasının ve ilişkilerinin olağan bir yönüdür. Ancak göçe yol açan etkenler ve tetikleyiciler bağlamında düşünüldüğünde göçün sadece bir nüfus ve yer değiştirme hareketi olmadığı açıktır. Diğer bir ifadeyle göçün zorunlu ya da isteğe bağlı olarak gerçekleşmesi, ortaya çıkan fiziki ve sosyal dönüşümlere kaynaklık etmekte, zaman ve mekan boyutlarında farklılaşmaktadır. “Göç teorilerinde de açıklandığı gibi kimi zaman kendi ekonomilerini güçlendirmek (merkez-çevre kuramı) kimi zaman da tarihi bağlar nedeniyle göçmenlere kapılar açılmaktadır. Kimi durumlarda ise zorunlu nedenlerle göç eden kişilere insani gerekçelerle yardım edebilmek amacıyla göçmen/mülteci/sığınmacılar kabul edilmektedir. Göçmen/mültecileri kabul etme nedenleri uyum/entegrasyon politikalarının oluşturulması ve yürütülmesi aşamasında belirleyici olmaktadır (Çağlayan, 2008: 302).”

2.1.Göç ve Göçmen Kavramı

Göç, en basit tanımıyla insanların bir iskan yerinden başka bir iskan yerine hareket etmesidir. Bir yer değiştirme hareketi olan göçün dini, ekonomik, sosyal, siyasal birçok sebebi olabilir. Öte yandan göç sürekli kalmak niyetiyle olabileceği gibi belli bir süre boyunca kalmak niyetiyle de olabilmektedir. Bilindiği üzere dünyada yönetimler el değiştirmekte, politikalar ve yaşam tarzları da değişkenlik gösterebilmektedir. Bu gibi sebepler ise göç kavramının tanımını ve içeriğini etkileyebilmektedir.

En basit haliyle göç; bireylerin yaşamlarını sürdürdüğü alanlardan ve alıştikları sosyal yapılardan zorunlu veya isteğe bağlı olarak yeni yaşam alanlarına doğru sürüklenmesi ya da yer değiştirmesi şeklinde ifade edilebilir (Toros, 2008: 9).

Göç kavramını daha geniş bir ifadeyle tanımlayacak olursak eğer; politik, bireysel ve sosyo-kültürel dinamiklerden etkilenen, bir yerden başka bir yere kısa ya

da uzun vadeli olarak yapılan, geriye dönüş amacı olan ya da sürekli olarak kalma niyeti ile yapılan yer değiştirme hareketidir (Yalçın, 2004: 12-13).

Küreselleşmenin artması ise ülkemize yapılan göç hareketlerinin başka bir nedenini muhteva etmektedir. Öte yandan son 30 yılı baz aldığımızda ülkemize yakın yerlerde birçok siyasal gelişme ve ekonomik dönüşüm yaşanmaktadır. Bu gelişmeler uluslararası göç akımları çerçevesinden önem arz etmektedir.

Göçmenliği ise en sade haliyle nüfus hareketi olan göç ögesi şeklinde tanımlayabiliriz. Bu kavramın kökünü oluşturan göçmen ise geçici yahut devamlı olarak ikamet etmek amacıyla yeni bir ülke veya bölgeye ikamet etmek için gelenlerdir. Bunların yanında bir de göçmenlerin yaşadığı sorunlar vardır. Bu sorunlar genellikle yeni gelinen yerde ilk başlarda yaşanır (Demirtaş,2009:5).

2.2. Göç Türleri

Literatüre bakıldığında birçok göç türünün olduğu göze çarpmaktadır. Eğer kişiler kendi istekleriyle göç ediyorsa, bu gönüllü göçtür. Bireylerin çalışmak amaçlı göç etmeleri gönüllü göçe örnek olarak verilebilir. Birtakım zorunlu sebeplerle gerçekleşen göç hareketleri ise zorunlu göç olarak tanımlanmaktadır. Savaş sebebiyle yaşanan göçü buna örnek olarak verebiliriz. Ülke sınırları dışına yapılan göç dış göç olarak tanımlanırken, ülke sınırları içerisinde yapılan göç ise iç göç olarak adlandırılmaktadır (Gezgin, 1994:22).

Bakıldığında göçün birçok sebebi bulunmaktadır. Ancak sadece siyasal, dini ve etnik sebepler bireyi mülteci pozisyonuna sokmaktadır. Tarihe bakıldığında herhangi bir topluluk içinde yaşayan ve azınlıkta olan farklı dine mensup bireylerin çeşitli baskılara maruz bırakılarak göçe zorlandığı sık sık görülmektedir.

Belli özellikler doğrultusunda göçler birbirinden ayrılmaktadır. Göçün süresi, şekli ve yoğunluğunu dikkate alan bazı araştırmacılar göçü bu unsurlara göre sınıflandırmaktadırlar. Bazı tanımlarda göçün sınıflandırılması yapılırken yönü dikkate alınırken bazılarında ise göç istekliliği dikkate alınmıştır.

Öte yandan ilkel, serbest, büyüklüğü ve zorlama olacak şekilde beş tür sınıflandırma da mevcuttur. Ancak burada zorlama ile zorunlu göç arasında ne gibi

farkların olduğu da belirtilmelidir. İnsanlar eğer içinde bulunduğu koşullardan ötürü bir bölgeden diğerine göç ediyorsa bu zorunlu göçtür. Fakat bireyler baskı yapılarak bir yerden diğerine göçe zorlanıyorsa bu zorlama göçtür.

2.2.1.Zorunlu Göç

Bu göç çeşidi her ne kadar diğerleriyle benzerlik taşısa da sürücü yahut cebri göçten farklıdır. Bu göçte herhangi bir şekilde sürün yahut şiddete dayalı bir zorlama durumu söz konusu değildir. Burada genel itibariyle kitlenin büyük kısmının ortak iradesine uygunluk taşıyacak şekilde, dışa göç etmeye onay verecek ve içe göçü kabul edecek 2 devletin kendi etnik kökenlerinden olan ve kültür çevresinde mevcut kitle ile grupları değiş tokuş etmeleri ya da bir kitlenin diğer ülkeye göç etmesi biçiminde meydana gelir. Bu durumu daha iyi anlamak açısından 1922 ila 1930 döneminde ülkemiz ile Yunanistan arasında olan nüfus mübadelesini örnek verebiliriz. Burada din ögesi bir ölçüt olarak alınmıştır. Bu sebeple de Türk olmasına karşın Hristiyan dinine mensup olan Karamanlılar ülkemizden göç etmek durumunda kalmışlardır.

2.2.2.Grup Göçü

Ortak dine ya da etnik kökene sahip kişilerin iki ülke arasında yaşanan anlaşmazlığa bağlı olarak karşı karşıya kaldıkları baskıdan ya da ayrımcılıktan ötürü gruplar halinde ülkeden ayrılmalarıdır. Bu göç genel itibariyle coğrafi yakınlıktan ötürü sınır ülke topraklarına doğru gerçekleşmektedir. Sınır ülkenin gelen göçmenleri alacağına dair beyanı söz konusudur. 1989 yılında Bulgaristan'dan ülkemize doğru gerçekleşmiş olan soydaş göçü bu kategoride olan bir göçtür.

2.3. Mülteci Kavramı

Tarihin hemen hemen her döneminde çeşitlik baskılardan ötürü insanlar mevcut oldukları yerleşim yerlerinden ayrılma zorunda kalmışlardır. Bu durum ile birlikte yaşanan kitlesel ölçekte göçler devletlerin dikkatini çekmiştir. Devletler bu manada yaşanan bu sorunları çözmek adına bir takım anlaşmalar imzalayarak mülteci kavramını oluşturmuşlardır. Konuya ilişkin bazı anlaşmalarda çeşitli tanımlar bulunmaktadır.

2.3.1.Mülteci Göçü

Bu göçte genellikle küçük gruplar ya da bireyler, mevcut siyasi otorite yahut rejimle anlaşmazlık yaşadıkları durumda, can ve mal güvenlikleri tehdit altında bulunduğu zaman sahte belge yahut yasadışı yollarla başka bir ülkeye göç ederler. Bu konu hakkında uluslararası platformda siyasi çerçeveden öneminin anlaşılması son derece önem arz eden bir husustur. 1921 yılından önce mülteci göçüyle ilgilenen yalnızca birtakım özel gönüllü kuruluşlar ilgilenmişlerdir.

Tarihsel açıdan bakıldığında dünyanın hemen hemen her yerinde bu göç türüne rastlanılmıştır. Özellikle bu göçle alakalı olarak son 10 seneye bakıldığında ağırlıklı olarak gelişmekte olan yahut az gelişmiş Afrika, Asya ve Latin Amerika ülkelerine doğru mülteci göçleri yaşanmıştır. Ülkemizde ise özellikle 12 Eylül 1980 askeri darbesinden sonra Avrupa ülkelerine doğru olacak şekilde mülteci göçleri yaşanmıştır. Arjantin'de ise 1946 yılında Peron hükümeti tarafından ülkeye mülteci göçü gerçekleştirmek için açıkça davet verilmiştir. Bunun amacı beyin göçünü teşvik etmektir. Bu mandan Arjantin Uluslararası Mülteciler Örgütü ile işbirliği yapmış ve ülkeye ağırlıklı bir kısmı Yugoslavyalı göçmenlerden oluşan 32 binin üzerinde mülteciyi çekmeyi başarmıştır(Demirtaş, 2009:7).

2.4. Suriyeli Mültecilerin Entegrasyonu: Eğitim ve İstihdam Politikaları

Ülkemizde 2013 yılının Nisan ayında TBMM tarafından Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu kabul edilmiştir. Bu kanun ile Suriyeli mültecilerin ülkemize giriş, kalış ve çıkışları düzenlenmiştir. Bu konuya ilişkin atılmış olan ikinci adım ise Ekim 2014'te kabul edilen geçici Koruma Yönetmeliği'dir. Bu yönetmelik ile gruplar halinde ya da tek tek ülkemize gelmiş bulunan Suriye vatandaşları, vatansızlar ve mülteciler geçici bir biçimde koruma altına alınmışlardır. Geçici olarak koruma altına alınmış olan mültecilerin bu bağlamda sağlık hizmetlerinden kolay bir biçimde yararlanması ve acil ihtiyaçlarının karşılanması sağlanmıştır. Bu şekilde temel gereksinimleri karşılama ve birtakım yasal düzenlemelerin yanında

Ülkemiz Suriyeliler ile beraber uzun bir süre birlikte yaşayabilmenin de yöntemlerini ortaya koymaya çalışmaktadır.

Ülkemizde mülteci politikalarına bakıldığında bir çok değişik aşamadan geçtiğini görebiliriz. Öte yandan zamanla beliren gereksinimler göz önünde tutularak yeni çözüm yollarının uygulanmaya çalışıldığı ve bunların günümüzde de araştırıldığı yine görünen bir gerçektir. Buradaki söz konusu aşamaların ilkinde ülkemize gelen Suriyelilerin barınma ihtiyaçlarının giderilmesi söz konusu olmuştur. Temel ihtiyaçların giderilmesi hususunda öncelikle sınır hattı boyunca kamplar kurulmuş, kurulan bu kamplarda da mültecilere barınma, eşya, giysi ve yiyecek temin edilmiştir. Ancak zamanla ülkemize gelen Suriyeli mülteci sayısı hızla artmış ve kampların kapasiteleri dolmaya başlamıştır. Bununla beraber bazı aileler ve gruplar kamplarda yaşamak istememişlerdir. Günümüzde ise yaklaşık 2,5 milyon kadar Suriyeli şehirlerde yaşamını sürdürürken; 270 bin kadar Suriyeli ise kamplarda yaşamını sürdürmektedir. Bu manada mültecileri iki gruba ayırmak mümkündür. Bunlar kamplarda kalanlar ve kamp-dışı mlteceler şeklinindedir. Hizmetlere erişim çerçevesinde kamp dışında kalanlara nazaran kamplarda kalanlar çok daha avantajlı konuma sahiptir.

Kamplarda yaşayan mültecilerin gıda ve temizlik gereksinimleri oldukça etkili bir biçimde karşılanmaktadır. Öte yandan kamplarda sağlık ocakları ve eğitim merkezleri de kurulmuştur. Kamp-dışı mlteceler ise toplam mültecilerin yüzde 86'lık kısmını meydana getirmektedir. Buna istinaden onların bu hizmetlere erişiminin oldukça zor olduğunu söyleyebiliriz. Her ne kadar kamp dışı mültecilerin sağlık ve eğitim hizmetlerine erişim gibi haklarının bulunduğunu ifade etsek de, onların düzenli bir gelirle kalacak evleri mevcut değildir.

2.5.Türkiye'de Mülteci Politikasını Belirleyen Unsurlar

Ülkemizde mülteci politikası üzerinde belirleyici olan ve ona yön tayin eden iki ana öğe mevcuttur. Bu ögelerden ilki; ülkemizin muhatabı olduğu g fulyasının henüz tamamlanmamış olmasıdır. Ülkemiz bilindiği üzere Suriyeli mlteceler için oldukça cazip politikalar oluşturmuştur. Gerek oluşturulan bu politikalar, gerekse de

Halep ve çevresinin her an işgal edilme ihtimali, yeni göç dalgası yaşanma olasılığını yükseltmektedir. Sayıları 100 bine yakın insanlardan oluşan Suriye’de bulunan gruplar da bir diğer potansiyel sığınmacılardır. Diğer potansiyel sığınmacılar ise, sınırın Suriye kısmında bulunan ve sayıları 100 binleri bulan insanlardır. Bu kişiler ise sınır hattında meydana getirilmiş kamplarda ve köylerde yaşamını sürdürmekte; resmi evraklardan yoksun oluşları ve yapmış oldukları tercihlerden dolayı hala sınırdaki yaşamlarını sürdürmektedirler.

Ülkemizde yaşamlarını sürdürmekte olan Suriyeli mültecilerin büyük bir kısmının ülkelerine geri dönmeyeceği gerçeği ise ikinci ana ögeyi muhteva etmektedir. Bu duruma örnek olarak Bosna-Hersek’ten kaçmış olan mültecileri örnek olarak verebiliriz. Zira 1992 ila 1995 yılları arasındaki dönemde bu mültecilerin yüzde 50’sinden çoğu ülkelerine ortalık durulduktan sonra geri dönmemişlerdir. Ülkemizde faaliyet gösteren bir kurum olan AFAD’ın verilerine göre her 5 mülteci için 3 tanesinin ülkesine tekrar geri dönmeyi istediği bildirilmiştir.

2.6.Göçmenlerin Barınma Merkezleri Hakkında

Bilindiği üzere Suriye’de 2011 yılında ortaya çıkan iç isyan ve savaşlardan ötürü kaçan ilk mülteci grubu, 2011’in Nisan ayında ülkemize gelmişler ve bu grup için ilk olarak sınıra yakın yerlerde çadırkentler kurulmuştur. Ülkemize ilk gelen gruplar genel itibariyle Hatay’ın Reyhanlı, Altınözü ve Yayladağı gibi ilçelerine gelmişlerdir. Bu gruplar için kurulan çadırkentler ise Yayladağı ilçesinde yoğunlaşmıştır.

Fakat bu tarihten itibaren Suriye krizi giderek derinleşmiş ve gündün güne ülkemize gelen mülteci sayısı artmıştır. Bu bağlamda ise Hatay ili tek başına yetersiz kalmış ve Gaziantep, Maraş, Osmaniye ve Adana gibi kentlerde de barınma merkezleri oluşturulmuştur. Göçmenlerin ise birçoğu barınma merkezlerinde kalmayı tercih etmeyip, kendi imkanları doğrultusunda kiralık eve çıkmışlardır.

2.7.Mültecilerin Piyasadaki Ekonomik Hayata Etkisi

Mülteciler ülkemize ekonomik bağlamda birçok açıdan etki etmiştir. Burada çift taraflı bir tablo söz konusudur. Mülteciler ilk olarak kira fiyatlarının artmasına

sebebiyet vermeyle birlikte nüfusu arttırmıştır. Nüfusun artması ise enflasyona sebep olmuş ve bu yüzden de halkta rahatsızlık yaratmıştır. Diğer yandan ise pazarda ilgiyi arttırmışlar ve üreticiler açısından tatmin edici bir durum oluşturmuşlardır. Küçük esnaf bölgeye gelen mültecilerle birlikte daha fazla satış yapmaya başlamışlardır. Bu konuyla alakalı bir diğer veri ise Gaziantep ticaret odasına kayıtlı olan toplamda 60 adet şirket varken, 2014 yılında bu sayının 209 olduğudur. Bilindiği üzere bölgede yaşanan iç savaş sebebiyle bazı Suriyeli tüccarlar işlerinden olmuşlardır. Ancak ülkemizde ortaklık açısından iyi bir potansiyel olarak da değerlendirilmişlerdir.

2.8. Suriyeli Göçmenlerin Entegrasyon ve Eğitim Sorunu

Mülteci sorunu kolay çözülebilecek basit bir sorun değildir. Oldukça karmaşıktır. Özellikle entegrasyon mevzu bahis olduğunda yönetilmesi daha da zorlaşmaktadır. Bu sorunda insani yaklaşım genellikle ikinci plana atılmaktadır. Çünkü olay daha çok güvenlik açısından ele alınmaktadır. Toplumumuzda ve genellikle tüm toplumlarda mültecilere ilişkin olumsuz tutum ve düşünceler vardır. Bunlar genellikle mültecilerin halkın işlerini elinden aldıklarına ve ülkenin sahip olduğu kaynakları sömürdüklerine ilişkin anlayıştır. Fakat bu çerçevede yapılan araştırmalar şunu göstermiştir ki; eğer mülteci sorunu doğru politikalar ele alınarak yönetilirse mülteciler topluma rahat bir şekilde uyum sağlayacaklar ve yerleştikleri ülkeye zarardan çok yararlı olacaklardır.

Buradaki kişiler yalnızca potansiyel işçiler değildir. Bunun yanında olası birer yatırımcı ve girişimcilerdir. Bu kişiler süreç içinde ülkeye yapmış oldukları katkıların karşılığını fazlasıyla ödemektedirler. Ancak bu kısa vadede mümkün olmamaktadır. Ülkemizde mültecilerle alakalı oluşturulan politikalar sadece güvenlik eksenli değildir. Aksine ülkemiz bu tarz politika oluşturmaktan her daim uzak olmuştur. Eğer politikalar çerçevesinde oluşturulan uyum süreci doğru bir biçimde yönetilirse, ülkemize birçok avantaj katacağı aşıkardır. Ülkemizde kalıcı hale gelmeye başlayan mülteci nüfusu, savaşın sona erdiği tarihten itibaren ülkemizle Suriye arasında bir köprü görevinde olacaktır. Bu nüfus aynı zamanda oldukça genç ve dinamiktir de. Bu nüfusunun yaklaşık olarak yüzde 45'lik kısmını yaşları 19 ila 54

arasında değişen insanlar oluşturmaktadır. Bu ise ülke adına ciddi bir istihdam potansiyeli niteliği taşımaktadır. Öte yandan Suriyeli mültecilerin eğitim seviyeleri ile ülkemiz vatandaşlarının eğitim seviyeleri arasında bariz farklılıklar yoktur. Buradan da anlaşılacağı gibi Suriyeli mülteciler sadece birer vasıfsız işçiler değillerdir. Aynı zamanda kalifiye eleman ihtiyacını karşılayacak potansiyelde olmanın yanı sıra birer yatırımcıdırlar.

Ülkemizde sınır illerimizde MEB ile bazı STK'lar yabancıların eğitimi ve denklik düzeyleri için ortak çalışmalar yürütmektedirler. Bunun içi ise sivil toplum kuruluşlarının bünyesinde yer alan bazı komisyonlar kurulmuştur. Bu komisyonlar, sınır kentlerinde geçici düzeyde eğitim merkezleri kurmak için çalışmalarını yürütmektedirler. Bu bağlamda bazı okullarda mülteciler için özel eğitim saatleri düzenlenmiş, yine aynı amacı taşıyan bazı okullar inşa edilmiştir. Bu gibi okullarda yaklaşık olarak 40 bin kadar ocuk eğitimlerini sürdürmektedir. Bu eğitim merkezleri gerek kamp içerisinde ve gerekse de kamp dışarisinde faaliyetlerini yürütmektedir. Toplamda ise 400'n üzerinde Türk ve 2500 kadar da Suriyeli ğretmen bu kurumlarda görev yapmaktadır(Dillioğlu, 2015:17).

Her eğitim kurumunda olduğu üzere bu kurumlarda da bir eğitim müfredatı kurulmuştur. Bu müfredatta uyum gözetilmiş ve ilk aşamada bütünüyle tüm eğiticiler gönüllü olarak hizmetlerini icra etmişlerdir. Sonrasında ise PTT ile UNICEF ortak girişimler hazırlayarak öğretmenlere az da olsa ücret vermeye başlamışlardır. MEB'in ise bu konuya ilişkin ana hedefi; Suriyeli mülteciler için oluşturulan eğitim merkezlerinin sayısını arttıracak daha fazla eğitim görevlisinin finansmanını sağlamaktadır. Yukarıda da bahsedildiği üzere bu eğitim merkezlerinde Türkçe derslerle beraber mesleki eğitim kursları da verilmektedir. Ülkemizde çok fazla miktarda Suriyeli mültecinin bulunmasından ötürü oluşturulan eğitim kurumlarındaki eğiticilerin ve eğitim görenlerin sayısının arttırılması son derece önemli bir konudur. Sayının arttırılmasında ise gerek ulusal ve gerekse de uluslararası kuruluşların destekleri gerekmektedir.

Kamp dışında yaşayan mülteci çocuklarına nazaran kamp içerisinde yaşayan mülteci çocuklarının eğitim olanakları daha kapsamlıdır. Yani eğitim açısından alternatifleri daha çoktur. Bu yüzden de kamp dışında yaşayan Suriyeli öğrenciler, MEB'e bağlı Türk okullarında Türk çocukları ile birlikte eğitim almaktadırlar. Ancak mülteci çocuklar ilk zamanlarda gerek sınıfa ve gerekse de arkadaşlarına uyum açısından birçok problem yaşamaktadırlar.

Mevcut okullarda eğitimlerini Türkçe olarak gören Suriyeli mülteci çocukların topluma entegrasyonları daha kolay olmaktadır. Bu manada diğer çocuklarla kaynaşabilme ihtimalleri daha yüksek gerçekleşmektedir. Öte yandan her mahallede bir devlet okulunun bulunması ve burada eğitimin ücretsiz bir biçimde sağlanması Suriyeli mülteci çocukları için önem arz eden bir alternatiftir. Bu durum ayrıca ülkenin geleceğe hazırlanması açısından da önemli bir alternatiftir. Ancak burada temel olarak öneme alınması gerekli konu mülteci çocukların gerek öğretmenleri, gerek okul yönetimi ve gerekse de aileleri tarafından ciddi manada desteklenmeleridir.

Öte yandan bu okullar sayesinde geçim sıkıntısı yaşayan ve ailesini geçindirecek seviyede sağlam bir işe sahip olmayan kişilerin çocukları da sağlıklı bir biçimde eğitim alabilme imkanına sahiptir. Bu çerçeveden değerlendirildiğinde ise eğitim, istihdam ve kalacak yer gibi öğelerin hepsinin birbirleriyle bağlantı içinde olduğu görülebilir.

2.9. Suriyeli Göçmenlerin İstihdam Sorunları

Ülkemize Afrika ve Asya ülkelerinden birçok göçmen gelmektedir. Bu göçmenlerin ülkemizi tercih etmesinin ana sebepleri ekonominin istikrarlı bir gelişme trendinde olmasıdır. Öte yandan son zamanlarda Suriye'den ülkemize birçok mültecinin akın etmesi, ülkemizde istihdam talebini daha da yükseltmiştir. 2014 ile 2015 arası yıllarda 160'ın üzerinde ülkeden yaklaşık olarak 100 bin kadar mülteci ülkemize çalışma izni için başvuru yapmıştır. Bu başvuruların birçoğu vasıfsız işçilik statüsünde iken, önemli bir kısmı da meslek sahibi ve vasıflı işçi alanlarında gerçekleşmiştir.

Buna rağmen, çalışma izni başvuruları ile çalışma izni alabilen kişi sayısı oldukça düşük seviyelerde kalmıştır. Fakat daha da vahim olanı çocuk yaşta kişiler dahil eve ekmek götürebilmek için göçmenlerin hemen hepsi bir işte çalışmak ve ailesinin geçimine yardımcı olmak istemektedir. Günümüzde çalışan Suriyeli ve diğer sığınmacıların büyük bir kısmı izinsiz ve kaçak olarak çalışmaktadır(Dillioğlu, 2015: 19).

Fakat 2016 yılında kayıt dışılığın önüne geçmek için bir yönetmelik çıkarılmıştır. Ancak bu tam manasıyla bir başarı sağlayamamıştır. Bunun tek bir nedeni yoktur. Bu durumun ilk sebebi, Suriyelilerin kayıt altında resmi bir biçimde çalışabilmeleri amacıyla getirilmiş olan birtakım koşullardır. Bu şartlara bakacak olursak şu şekildedirler:

- Minimum 6 aydır göçmen kartı taşımaları,
- İkamet halinde oldukları şehirlerin sınırları içinde çalışma şartları,
- Suriyeli işçilerin genel itibariyle vasıfsız işçilerden meydana gelmeleri olmuştur.

Mültecilerin mevcut durumlarından ötürü günlük gereksinimlerini karşılama istekleri ve bir şeyler üretmek istekleri hiçbir zaman bitmeyeceği aşikardır. Bu sebepten ötürü de mültecilere daha geniş olarak resmi haklar tanınmak zorunlu bir durumdur. Bu haklar onlara mümkün mertebede geniş ve hızlı bir biçimde tanınmalıdır. Aksi takdirde işverenler mültecileri her fırsatta sömüreceklerdir. Bu bağlamda işverenler mültecileri kayıt dışı yahut niteliklerinin çok altında bir ücretle çalıştıracaktır.

Yukarıda bahsi geçmekte olan durum Suriyeli mültecileri etkilediği gibi Türk vatandaşı olan işçiler için de bir tehdit unsurudur. Çalışanlara düşük ücretler ödenmesi çalışanlar arasında bir dengesizlik durumu yaratacaktır. Bu dengesizlik durumunda da piyasada kirli bir rekabetin varlığı söz konusu olacaktır. Bu durumda ise yerli işçilerimiz işsiz kalacaktır. İşte tüm bu olumsuzlukların önüne geçebilmek amacıyla da 2016'da Bakanlar Kurulu tarafından Suriyeli mültecileri için istihdama yönelik bir yönetmelik oluşturulmuştur. Bu yönetmeliğe göre altı ayın üzerinde

kayıtlı olarak geçici bir kimliğe sahip olan Suriyeli göçmenler resmi bir biçimde çalışma hakkı elde edeceklerdir. Bu anlamda uygulaması henüz yeni olan bu çalışmanın ileriki tarihlerde daha önce yaşanan bir çok sorunu halledebileceği beklenmektedir. Bunun dışında çalışan Suriyelilerin vergileri ve sigorta primleri ödeneceğinden sağlık yardımlarını da her Türk vatandaşı gibi rahat bir şekilde almanın huzurunu yaşayabileceklerdir.

İşçilere eşit ücretlerin eşit çalışma koşullarında verilmesiyle beraber işçilerle işverenler arasında daha gerçekçi bir rekabet durumu belirecektir. Böylece haksız rekabetin oluşması da engellenecektir. Arzu edilen bir rekabet piyasasının oluşması ise çalışanların nitelikli olmasıyla mümkün kılınmaktadır. Öte yandan kaynak israfının engellenmesi ve verimliliğin yükselmesi de vasıflı elemanların kendi alanlarında çalışacak şekilde yerleştirilmesiyle olanaklı hale gelmektedir. Tüm bu sebeplerden ötürü ülkemizde yabancılar için çalışma koşullarını düzenleyen bir dizi düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenlemeler sayesinde de hem yerli işçi korunacak ve hem de mülteciler için eşit rekabet koşulları yaratılacaktır. Ancak tüm bu düzenlemeler gün geçtikçe yetersiz hale geldiğinden ötürü de ihtiyaçlar gözetilerek yeni eklemelerin yapılması gerekli görülmektedir.

Buna ek olarak, işgücü piyasası araştırmalarını daha da geliştirmek, şehirlerin ve bölgelerin boş pozisyonlarını tespit etmek ve Suriyeli işsizleri ilgili bölgelerde yaşamak için teşvik etmek amacıyla Göç İdaresi Genel Müdürlüğü ve İŞKUR'un ICRC'nin ilgili birimlerinin ortak çalışmalarının devlet tarafından desteklenmesi gerekli görülmektedir.

Dillioğlu'nun UTGAM adına düzenlediği raporu Mültecilerin istihdamı ile ilgili bölümünü incelediğimizde, İş piyasasındaki bu arz-talep dengesinin nasıl sağlanacağı konusunda; İŞ-KUR' un her yıl yayınladığı açık-İş pozisyon oranlarını incelenmesi tavsiye edilmektedir. Raporda yer alan verilere göre 2013-2014 yıllı raporuna göre, 1,331,610 açık pozisyonun bulunduğu belirtilmiş ve ülke genelinde açık pozisyonlar %3 civarında olduğu belirtilmekle beraber, bazı illerde bu oranın daha yüksek olduğu da belirtilmiştir. Örneğin Sinop, Yozgat, Denizli gibi illerde

açık iş pozisyonları % 5,5 civarındadır (Dillioğlu, 2015: 20). Burada göçmenlerin işgücü açığının olduğu şehirlere doğru ikamet etmelerinin teşvik edilmesinin faydalı olacağı tavsiye edilmektedir.

Bu şekilde bir yandan istihdam sağlanırken diğer taraftan da işsizlik azaltılmış olacaktır. Ayrıca ülkemizin içinde bulunan kaynaklar ise daha verimli kullanılabilir. AFAD'n verileri ışığında Suriyeli mültecilerin oldukça genç ve dinamik bir nüfusa sahip oldukları görülmektedir. Bu verilere göre ilgili nüfusun yüzde 45'lik kısmının 19 ile 45 yaşları arasında olduğu söylenebilir. Bu nüfus istihdam açısından son derece önemlidir. Öte yandan ilgili nüfusun ortalama yaşının 22 olduğu ve mülteci nüfusunun yaklaşık olarak yarısının da 18 yaş altı olduğu bilinmektedir(Dillioğlu, 2015: 19).

Suriye'de iç savaştaki 2011 yılından günümüze kadar varlığını devam ettirmektedir. Yaşanan bu iç savaşın etkisiyle Orta Doğu'da siyasal, ekonomik ve toplumsal birçok değişim yaşanmıştır. Bu topraklar üzerinde yaşayan insanların mağdur olması ise bu krizi daha da önemli kılmaktadır. Savaşın faturası oldukça ağır olmuştur. Buna göre yaklaşık olarak 6 milyon Suriyeli ülke dışına göç etmiş ve yaklaşık olarak 7 milyon kadarı ise ülke içinde daha güvenli bölgelere göç etmek zorunda kalmışlardır. Öte yandan 100 binin üzerinde can kaybı yaşanmıştır. Yani yaklaşık olarak 13 milyon kadar Suriyelinin bu savaştan doğrudan doğruya etkilendiğini söyleyebiliriz. 2011 öncesi son resmi kayıtlara göre Suriye'de yaklaşık olarak 23 milyon kadar insan yaşamakta idi. Bu nüfusun yarısından çoğu ise savaşın etkilerine doğrudan doğruya maruz kalmıştır.

Suriyeli mültecilerin büyük çoğunluğu kadın ve çocuklardan oluşmakta ve bunların da ağırlıklı bir kısmı oldukça zor koşullarda kamplar dışında yaşamlarını devam ettirmeye çalışmaktadırlar. Suriye krizi ile getirdiği problemler tüm dünyayı ilgilendiren bir durum haline gelmiştir. Bu yüzden bu duruma kesinlikle kayıtsız kalınmamalıdır. Krizle birlikte bütün dünya tarihin en büyük ve ciddi göç ve mülteci krizine şahitlik etmektedir. Bu bağlamda daha önce de bahsedildiği üzere ülke nüfusunun yaklaşık olarak yarısı iç ve dış göçe zorlanmıştır. Öte yandan bu

problemin yakın zamanda çözümü zor görülmektedir. Bu hususta ise çözüm odaklı düşünüp hareket etmek, detaylara takılmaktan çok daha mantıklı bir hareket olacaktır.

Ülkemiz daha ilk zamanlardan itibaren Suriye sorunuyla yakından ilgilenmiş ve bu ülken bünyesine birçok mülteci katmıştır. Bugün 4 milyonun üzerinde mülteciyi barındırmasıyla Türkiye, dünyada içerisinde en fazla mülteci bulunduran ülke konumundadır. Mültecilerin mağdur edilmemesi için ülkemiz en başta sınır illerde kamplar kurmuştur.

Sosyal entegrasyon her iki taraf için de zorunluluk arz eden bir süreçtir. Ancak entegrasyondan uzaklaşılması ve bu sürecin doğru bir biçimde yönetilmediği durumlarda her iki taraf için de ortak sorunlar belirecektir. Eğer mülteciler doğal bir biçimde normalleşme sürecine giremezlerse bir çok sorunlar karşılaşılabılır. Mülteciler kayıt dışı olacak şekilde çalıştırıldıklarında ise kendilerinin ucuz iş gücü şeklinde görülmeleri olası olacaktır. Bu da onların sömürülmesine sebebiyet verecektir. Öte yandan hayatlarını idame ettirebilecek kadar para kazanamayan mültecilerin toplumda suça karışma ihtimalleri yükselecektir. Yine mülteciler sağlıklı olarak iş gücü piyasasına giremezlerse ülkemizde yeni bir alt sınıf olmaya mecbur kalacaklardır. Fakat az önce bahsettiğimiz problemleri çözüme kavuşturmak adına devletimiz birçok çaba ve gayret göstermektedir.

Suriye'den gelen göçmenlerin etkisiyle mülteci sorunu ülkemiz için adeta dönüm noktası olmuş ve birçok farklı boyut kazanmıştır. Bu durum ise yapmış olduğumuz bu araştırma için çok önemli bir konudur. Son 5 yıla bakıldığında mülteciler açısından toplumsal uyum büyük oranda başlamıştır. Ülkemizde entegrasyon politikası iki aşamadan oluşmaktadır. Çünkü entegrasyonun tek alternatifi toplumsal marjinalleştirme ve ötekileştirmedir. Bu bağlamda eğitim açısından sürekliliğin sağlanarak mültecilerin istihdam ettirilmesi için çeşitli hukuki düzenlemeler yapılmıştır. Diğer yandan istihdamla alakalı olarak da Suriyeli göçmenlere resmi olarak işçi olma hakkı tanınmıştır. Bu gibi hakların Suriyelilere

sağlanması sonucunda ise onların topluma entegre olmalarının yolu önemli ölçüde açılmıştır.

Bu bağlamda, eğitim ve istihdam önem arz eden iki konuyu yasaya uygun olarak ele alarak, zaman içinde uygulamada ortaya çıkan sorunları tespit etmek ve sosyal entegrasyonu daha hızlı ve daha etkili hale getirmek mümkündür. Yasal istihdam çerçevesinde yaşayabilen aileler, çocuklarının eğitimine daha fazla önem verecektir. Sonuç olarak, eğitilmiş çocuklar kendileri ve aileleriyle topluma daha hızlı bir biçimde uyum sağlayabileceklerdir.

“Suriye savaşından kuşkusuz en büyük oranda etkilenen ülke tarihi ve coğrafi yakınlığı nedeniyle Türkiye olmuş ve 4 milyona yakın bir Suriyeli nüfusa ev sahipliği yapmak zorunda kalmıştır. Suriye göçü beraberinde güvenlik merkezli pek çok tartışma alanını gündeme taşımış ancak aşırı genelleştirmeler konunun kültürel boyutlarıyla ve farklı görünüşleriyle birlikte ele alınmasını engellemiştir. Özellikle Suriye göçünün sayısal büyüklüğü kadar; göç nüfusunun niteliği, göç gruplarının kültürel özellikleri ve sosyolojik birikimlerine ilişkin veriler uzun bir süre sınırlı bazı akademik çalışmada yer bulabilmiştir. Suriyeli göçmen grupları arasındaki kültürel farklılıkların göz ardı edilmesi ve aşırı genelleştirmeler, kamusal manada sosyal uyumu engelleyen ve olumsuz haber ya da muhalif politik duruşların oluşmasına zemin hazırlayan bir etken olmuştur. Diğer bir ifadeyle göç gruplarının sahip olduğu sosyolojik özelliklere ilişkin sınırlı bilgiler, kimlik ve farklılık boyutlarıyla konunun değerlendirilmesini ötelemiş, spesifik ve insan merkezli kamusal politikaların üretimini ve uygulama pratiklerini geciktirmiştir.

Göç, bireyler, toplumlar ve devletler üzerinde hemen hemen her alanda dolaylı veya doğrudan etkili olan ve süreklilik arz eden aktif bir süreçtir. Çok yönlü bir karaktere sahip olması nedeniyle göç olgusu birçok alanın ilgisini çekmekte, konunun uzmanları tarafından tartışılmaktadır. Göç genel yapısı itibarıyla demografik bir olgudur ve gerçekleştiği, ortaya çıktığı ülke ve bölge nüfusunda değişikliklere sebep olmaktadır. Göç sadece demografik yapı üzerinde değil diğer birçok alanlarda da etkiye sahiptir(Duruel, 2017:2).”

Modernleşme kuramı temelinde tarım toplumundan sanayi ve teknoloji toplumuna dönüşmeyi hedef almaktadır. Modernleşme sürecinin sonunda insanlar gelecek döneme ilişkin planlar yapan, rasyonel düşünen, yenilikleri takip eden, geleneksel toplumun öğretilerinden ve hapishanesinden sosyal ve politik manada kurtulmuş olan, toplumun karar alma sürecine iştirak ederek onu etkileyen özelliktedir. Öte yandan tüm bunlar yaygın iletişim ve eğitim ile mümkün olmaktadır. Modernleşme sürecinde yaratılan bu yeni insanda inanç ve cemaat duygusunun yerini bilime inanç ve cemiyet alacaktır.

Bu yeni insan türü kuşkusuz modern bir kentsel insan olacak. Yeni sanayileşme şehirleriyle birlikte kent halkı daha farklı tutuma, değer ve algılara sahip olacaktır. Birliğe ve temel ilişkilere bağlı kırsal yaşamdan; kanla ilgili olmayan, genellikle hedefe yönelik ve yüzeysel ilişkilerle karakterize bir kentsel toplum olacaktır. Aslında, modernizm yaratmak isteyen bu yeni kentsel alanlar arasındaki fark bu kalıbı takip etmez, ancak şehirde yaşamak, kentle uyum sorununun temelini oluşturur.

Modern reformda da ifade edildiği gibi uyum veya entegrasyon kavramı doğada teolojiktir. Bu yaklaşım insanların ideolojik, politik veya ekonomik yaşam tarzlarını belirtmese de, küçük varlıklara sahip küçük bir kapitalist şehirden gelecekteki göç için en uygun koşul olarak kabul edilir. Başka bir deyişle, kente entegre olma derecesi, göçmenlerin benzer bir yapı oluşturma veya yukarıda belirtilen yaşam tarzlarına ve iletişim ağlarına girme ölçüsü ile ölçülmektedir. Bu anlamda uyum, "reform" adı verilen evrim sürecinin alt aşamalarına giren bir grup insanın (göçmen) bir fenomeni olmaktan öteye gidemeyecektir(Ersoy, 1985:34).

Bu süre zarfında, şehir düz bir çizgide ve çatışmasız modern bir kale olarak kabul edilir. Marx da olumlu bir tutuma sahip olacak, ancak aile ilişkileri gibi geleneksel "doğal bağlarla" kırılacak, kentsel yaşamın insanları özgürleştiren ve onlara kendi kendine yeterlilik ve saygı öğreten yönleriyle; belirli bireysel çıkarların, amaçların ve ihtiyaçların burjuva toplumuyla ilişkilerde yer aldığını iddia etmiştir.

Şehirle dayanışma konusu birlik olmaktan çok asimilasyona neden oldu. Asimilasyon politikası, farklı ulusları ve kültürel grupları sosyal ve ekonomik olarak benzer kılmayı ve farklılıkları ortadan kaldırmayı amaç edinen bir politikadır. Bu tür politikalar genel itibariyle homojen bir toplum yaratmayı hedeflemektedir.

Göçmenler için uygulanan asimilasyon politikasında onlar için bir yönden modern kente ilişkin davranış şekillerini, değer ve yargıları benimsemesi beklenmekteken; bir yönden de geri topluma ilişkin davranış şekillerini, alışkanlıkları ve gelenekleri terk etmeleri gerektiği istenmektedir. Buradaki asimilasyon kavramı ile bütünleşme kavramı aynı manaya gelecek şekilde kullanılmaktadır. Bütünleşmenin en kolay anlaşılabilir tanımı ise şu şekildedir: bir nüfus topluluğunun diğer topluluklar ile kaynaşmasıdır. Buna örnek vermek gerekirse zenci insanların beyazlar ile bütünleşmesini verebiliriz(Şenyapılı, 1981:54).

Ersoy'a göre uyum sorunu iki şekilde belirmektedir. Bunlar: bütünleşme ve eklemlenme şeklindedir. Bütünleşme birbirinden farklılık arz eden iki kesimden birinin diğerine dönüşmesi ve ona uyum sağlamasıdır. Bunun yanında kentteki değişik kesimlerin beraber oluşturdukları sentez ise kentsel eklemlenme ile ifade edilmektedir. Yeni birleşimlerin söz konusu olduğu ortamlarda bilindiği üzere en başta öge yerleşik kent kültürüdür. Ancak bunun yanında yeni gelen göçmenler bu kültüre kendi kültürlerinden getirmiş olduğu ideolojik, ekonomik ve kültürel birçok yeniliği ve farklılığı da katmaktadır. Bu şekilde de birbirleri üzerinde karşılıklı bir biçimde etkili olan yeni bir eklemlenmiş kentsel yapı meydana gelmektedir(Ersoy, 1985:17).

Batılı olmayan toplumlarda ise buna benzer süreç değişik açılarda yaşanmaktadır. Ülkemizde sanayileşmenin söz konusu olmadığı kentleşme aşamalarında sürekli olarak varlığını hissettiren iç göç sorunu yaşanmıştır. Bu durum ise daima toplumun gündemini meşgul etmiştir. Ülkemizde 1950 ile 1970 arası dönemde büyük bir iç göç hareketliliği söz konusu olmuştur. Bu hareketlilik modernleşme süreciyle bağdaştırılmaktadır. Başka bir ifadeyle belirtmek gerekirse kentle bütünleştirme kavramı, uyum kavramının yerini almıştır. Bu manada kentle

bütünleşmeyi, nüfusunun değişik özellikler gösterdiği topluluklarının tek parça haline getirilmek, aynı nitelik ve özellikleri taşıy vazyeti aldirmek olarak tanımlayabiliriz. Köyden kente göç eden köylülerin modern manada kentli olup olmadığının tartışılması uzun zaman sürmüştür. Kentte yaşamaktan ziyade modern davranışları sürdürmenin öneminin altı çizilmiştir.

Bu manada, kentsel bütünleşme konusu, kaçınılmaz değişim ve birleşme yerine toplumu oluşturan çeşitli grupların birliği ile ilgilidir. Kentleşme süreci, yeni göçmenlerin değerlerini, tutumlarını ve yargılarından tamamen vazgeçmeden yaşamaya başladıkları topluma değerli bir katkıda buldukları bir süreci temsil etmektedir. Burada, birleşme, birleştirme vb. gibi bir bütün olarak erimek yerine; Artikülasyon açısından, parçaların mozaiklerinden söz edilmektedir.

Günümüz dünyasında kentle uyumun birçok yönlü politik süreci ifade ettiği bilinmektedir. Bu bağlamda uyum politikaları ilk olarak 1970’li yıllarda İsviçre’de, 1980’li yıllarda Hollanda’da ve diğer Avrupa ülkelerinde ise 1990’lı yıllarından sonralarından sonra yürürlüğe girmiştir.

Kentsel mekanlar ile göçmenlerin uyum problemleri doğrudan doğruya ilişki içindedir. Bu ise kentsel mekanlarda aktif yapıda olan birçok oluşumun katılımını gerekli kılan bir özelliğe sahiptir. Uyumun temel yapı taşları ise sosyal ve ekonomik düzenlemeler, iş imkanlarının çeşitlendirilmesi, sağlıklı konut alanlarının temin edilmesi gibidir.

Uyum sürecin üç değişik ölçüt mevcut bulunmaktadır. Bu ölçütlerden ilki hukuki ölçüttür. Buna göre göçmen yerleştiği ülke vatandaşlarıyla aynı yasal haklara sahip olmalıdır. İkinci ölçüt ise ekonomik ölçüttür. Buna göre göçmenin kendisi ile ailesi için sürdürülebilir bir geleceği mümkün kılacak, göç ettiği ülkenin standartlarına uygun bir yaşamın maliyetini karşılayacak imkanların sağlanacağı bir işinin olması gerekmektedir. Kültürel ve sosyal ölçüt ise son kriterdir. Buna göre göçmenin ayrımcılık korkusuna tabi olmadan içerisinde bulunduğu ülkede sosyal, kültürel bağlar yaratması ile var olan kültürel yapıya katkı sağlaması sosyal kriterdir.

Uyum konusunda AB tarafından ana ilkeleri kapsayan bir belge hazırlanmıştır. Bu belgenin amacı Birliğe üye ülkelere rehberlik edilmesidir (AB, 2004).

Bu belge doğrultusunda:

1 - Uyum sürecine her iki taraf da tabiidir ve bu süreç dinamik, uzun süreli, ve yine her iki taraf için işbirliğini öngören bir süreçtir. Göçmenlerin uyumu açısından ekonomik, sosyal ve siyasal anlamda fırsatlar yaratılmalıdır.

2 - Göçmenler AB'nin temel değerlerine bağlılardır. Bu değerler onların yasal hakları açısından önemlidir ve topluma uyum sağlamalarına yardımcı olur. Göçmenler insan haklarına, bireysel özgürlüklere, hukukun üstünlüğüne, demokrasiye ve liberal ilkelere saygı göstermelidir. Ayrıca, göçmenler ev sahibi ülkenin dilini, geleneklerini ve geleneklerini öğrenmeye çalışmalıdır.

3 - İş sahibi olmak uyum sürecinde son derece önemli bir konudur. Çünkü bu yolla uyum sürecinin temeli atılır ve göçmen toplumsal sisteme dahil edilir. Bunun için ise mesleki kursların açılarak yeni istihdam alanlarının açılması son derece önem arz eden bir konudur. Eğitim de en az iş kadar önem arz eden bir konudur. Eğitimle birlikte göçmenlerin bireysel nitelikleri yükseltilir ve bu sayede de içinde bulunduğu toplumu daha iyi ve çabuk anlarlar. Eğitim özellikle de genç kitle ve çocuklar açısından önemlidir. Çünkü uyum sürecinde önemli bir sosyalleşme argümanıdır.

4 - Kamusal hizmetlere ulaşma açısından göçmenler herhangi bir güçlük yaşamaması gerekmektedir. Sağlık ve eğitim hizmetlerine ulaşım, konut sahibi olma, sosyal güvenlik gibi konular önem arz eden kamusal karakterde hizmetlerdir. Göçmenler burada karar alma süreçlerinin hemen hemen hepsinin içine katılmalıdır.

5 - Ülkede yaşayan farklı kültürlerinde olduğuna ilişkin çeşitli etkinlikler düzenlenmeli, yerleşikler ile göçmenler arasında iletişim kanalları kurulmalıdır. Yani göçmenlere sadece mali yardımda bulunulmamalıdır.

Yukarıdaki ilkeler uyum sürecini açıkça tanımlamaktadır. İyi adaptasyon süreci birçok farklı değişkeni bünyesinde barındırmaktadır. Göçmenler toplumun kenarlarında yaşadıkları ve sosyal ve kültürel olarak uyumsuz bireyler oldukları için

onların dönüşümü düşündüğünüz kadar zor değildir. Bu manada göç hazırlığı politikalarına ani bir problem teşkil etme ihtimalinin yüksek olmasından ötürü dikkat edilmelidir. Örneğin birçok Avrupa şehrinde göçmenler için inşa edilen evler onları topluma kazandırılmak yerine parçalara ayrılmaktadır. Benzer şekilde, göçmenlere yapılan mali yardım, onların "üretken bireyler" olmalarını engellemektedir.

Ülkemiz Suriyeli sığınmacılar karşısında güç duruma düşmüştür. Bu konuda Avrupa Birliğince ülkemiz için yayınlanmış olan temel ilkeler ülkemizi yakından ilgilendirmektedir. Çünkü ülkemiz AB aday ülkeleri arasındadır. Bilindiği üzere tüm dünyada Suriyeli mülteciler için en ağır yükü çeken ülke Türkiye'dir. Ancak ülkemizde uyum problemine çözüm için 6458 sayılı kanun çıkarılmıştır. Bu kanunun 96. Maddesi gereğince koruma altında olanların toplum ile karşılıklı bir biçimde uyum sağlamalarını daha basit bir hale getirmek için, kamu kurumları, yerel yönetimler, STK'lar ve üniversitelerin görüş ve önerileri ile yapmış oldukları katkılardan yararlanılarak uyum faaliyetlerine ilişkin faaliyetlerin planlanacağı hüküm altına alınmıştır.

1951 yılında yapılan Cenevre Sözleşmesi ise Mültecilerin Hukuki Statüsüne ilişkin bir sözleşmedir. Buna göre çeşitli zaruri nedenlerden ötürü zulüm göreceğinden korktuğu için vatandaşı olduğu ülkeden ayrılarak başka bir ülkeye yerleşen her kişi mülteci olarak adlandırılmaktadır. Ancak bizim hukuk sistemimize göre mülteci kavramı Birleşmiş Milletlerinkinden farklılık arz etmektedir. Bizim hukuk sistemimizde 1967 protokolünden ayrı olarak sığınmacı diye bir kavram mevcuttur. Bu protokolü ülkemiz çekinerek kabul etmiştir.

Yukarıdaki tanımlardan da görüleceği gibi Avrupa ülkelerinden gelen mülteci ölçütü taşımakta olan kişiler mülteci, aynı kriteri taşıyan ancak Asya ile Avrupa ülkelerinden gelen kişiler ise sığınmacıdır.

2.10.Dünyadaki Mülteci Akınları Gelişimi

İç çatışmalarla birlikte baskıcı rejimlerin varlığı yaşanan mülteci akımlarının en önemli sebebidir. Baskıcı rejimler ve buna bağlı iç çatışmalara gerek 2. Dünya savaşı ve gerekse de 1970'li yıllarda çok fazla rastlanılmaktadır. Bu baskıcı rejimlere

örnek vermek gerekirse faşizmi ele alabiliriz. Faşizm bilindiği üzere 2. Dünya savaşı öncesinde başta Almanya olmak üzere Avrupa’da etkili olmuştur. Bu rejim 2. Dünya savaşının başlamasının da ayrıca bir sebebidir. Öte yandan Küba ve Çin gibi ülkelerde de komünizm egemen olmuştur. Bu ise İran’da İslami devrim, İspanya’da ise Franco rejiminin gerçekleşmesine zemin hazırlamıştır. Sosyal ve politik ayaklanmaların hemen hemen hepsi mülteci akımının yaşanmasına neden oluşturmaktadır. Çünkü isyanın başladığı her dönemde bu isyanın başarıya ulaşip ulaşmadığı çok da önemli değildir. İsyanın bir kazanan ve bir de kaybeden tarafı mevcuttur. Kazanan taraf iktidarı ele geçirirse diğer grubu düşman şeklinde değerlendirmekte ve bu gruba karşı çeşitli yaptırımlar uygulamaktadır. Devrimler başarılı da olsa başarısız da olsa mülteci akımının yaşanmasına neden olur.

Devrim sonrasında ülkesini terk eden mülteciler genellikle kendilerine sınır ülkeleri yahut coğrafi açıdan yakın olan ülkeleri tercih etmektedirler. Mültecilerle alakalı olarak Amerika Mülteciler Komitesi bir araştırma yapmıştır. Bu araştırma sonuçlarına göre 1998’de yaklaşık olarak 13.5 milyon insan göç etmiştir. Bu insanların yaklaşık olarak 11 milyonu yaşamak için Afrika, Asya ve Ortadoğu ülkelerini tercih etmiştir. Bu ülkeler ise gelişmekte olan ülkelerdir. Kalan 2.5 milyonu ise gelişmiş ülkeleri tercih etmişlerdir. Burada ilginç olan konu ise coğrafi yakınlığın ülkenin gelişmiş olmasından önce geldiğidir.

2.10.1.Ulusal ve Uluslararası Güvenlik Açısından Mülteciler

Günümüz dünyasında milyonlarca insan değişik nedenlerle göç etmektedirler. Bu göçlerin ana sebepleri ise savaş, etnik çatışma, otoriter rejimler, insan hakları ihlalleridir. Bu insanlık adına bir trajedidir. Bununla birlikte gerek bölgesel ve gerekse de uluslar arası güvenliği de tehdit eden bir durumdur. Güvenlik sebebiyle buldukları ülkeden ayrılan topluluklar yerleştikleri ülke için de bir tehdit unsurudur. Çünkü bu topluluklar yerleştikleri ülkenin politik, sosyal ve ekonomik yapısını etkilemektedir. Bu faktörler öte yandan güvenlik ile de yakın bir ilişki içindedir. Bu yüzden mülteciler, yerleştikleri ülkenin güvenliğini de ciddi manada etkileyebilmektedir.

Mülteciler ve göçmenler, muhaliflerle birlikte yerleşmiş oldukları ülkelerdeki teröristlere saldırmak suretiyle ulusal güvenliği tehdit etmektedirler. Bu manada mültecilerden bir kısmı gittiği ülkelerde silah, insan ve uyuşturucu kaçakçılığı ile uğraşmaktadırlar. Ülkeler, mültecileri kabul ederken belirli kriterleri dikkate almaktadır. Bu kriterlerden en önemlisi ülkelerin ekonomik durumu, dış politika anlayışı, etnik köken ve mülteci olmak isteyenlerin sayısıdır.

Mülteci kabulü açısından bir diğer önemli faktör ise ülkelerin dış politika anlayışıdır. Mülteci yerleştirme ülkeleri itibarsızlaştıran bir durumdur. Bu nedenle, ilişkileri iyi olan ülkeler, bürokratik ve prosedür anlamında sorunlar yaratmaktadırlar. Kötü ilişkileri olan ülkeler, mültecilerin ülkelerine gelmesi için bürokratik ve prosedür anlamında olumlu koşullar yaratmaktadırlar. Buna örnek vermek gerekirse Soğuk Savaş sırasında Birleşik Devletler komünist rejimden kaçanlara ülkelerinde her türlü rahatlığı sağlamıştır. 1962 ve 1980 yılları ABD, Küba'dan gelen göçmenlere 1.3 milyar dolar harcamıştır. Bu şekilde de iltica halinde olan kişi sayısı yükselmiş ve komünist rejimin ne kadar kötü olduğunu tüm dünyaya kanıtlamak istemiştir. Yine Suriyeli mültecilerin ülkemize gelmesi buna örnek olarak verilebilir. Zira Türkiye Esad'ın baskıcı bir rejim anlayışına sahip olduğunu iddia etmekteydi. İnsanların hangi etnik kökene sahip oldukları ve sayılar da ülkelerin mülteci kabulündeki bir diğer ekonomik ölçüttür. Bakıldığında eğer bir ülkeye mülteci olarak yerleşmek isteyenlerin etnik kökeni ülkede sıcak karşılanmayan bir köken ise bu kişilere çok da sıcak bakılmamaktadır. Çünkü bu kişiler ülkeye geldiklerinde etnik, dini ve dilsel olarak yerleştikleri ülkeyi etkilemektedirler. Eğer bir ülkeye mülteci olarak giden insanlar ile ülke vatandaşlarının arasında kültürel anlamda benzerlik varsa uyum sorunu pek de yaşanmaz.

Ülkemiz yıllar boyu Bulgaristan'dan gelen Türk kökenli mültecileri kabul etmenin yanı sıra onlara büyük kolaylık sağlamıştır. Bazen mültecilere ev sahipliği yapan ülkeler onların kendi ülkelerine karşı yapmış oldukları terörist aktiviteleri ile silahlı saldırıları desteklemiştir. Ancak bu ülkeler söz konusu desteği açık bir biçimde yapmamışlardır. Hatta bu desteği çoğu kez inkar etmişlerdir. Ancak bu

inkara rağmen onların diğer ülkelere el altında silah, lojistik, personel ve mali destek yaptığı kanıtlanmıştır. Mülteciler gittikleri ülkede bazı durumlarda büyük yararlar da sağlayabilmektedirler. Bilindiği üzere beyin göçü, göçü alan ülkeler için çok avantajlı bir konudur. İsyen ve iç savaş gibi durumlarda bazen nitelikli kişiler, buldukları ülkeyi terk etmek zorunda kalabilmektedirler. Bu duruma örnek olarak 2.Dünya Savaşı sürecini örnek olarak verebiliriz. Zira 2.Dünya savaşında Almanya'da Hitler'in baskısından kaçan ve ülkemize sığınan birçok bilim adamı olmuştur. Bu bilim adamları pek çok üniversitede eğitimler vermiştir. Böylece nesilleri gelecek döneme hazırlamışlardır.

2.10.2.Uluslararası İlişkiler Açısından Mülteciler

Uluslararası ilişkiler açısından mülteciler bir aktör olarak yer alabilmekte ve bu manada da araç olacak şekilde kullanılabilirler. Uluslararası göç hareketleri ile mülteci hareketlerinin uluslararası güvenlikte 3 seviyede etkili olabilmektedir.

Bunlar:

1. Kitleler halinde göçü alan ve göç yollarında bulunan ülkeler, bu insan hareketlerini çoğu kez sosyal, ekonomik ve kültürel açıdan bir tehdit olarak görmektedirler.
2. Sınırlar arasında yaşanan hareketler ülkeler arasındaki tansiyonu ve yük oranını yükseltmektedir. Bu ise gerek uluslararası ve gerekse de bölgesel ilişkilerin dengesi üzerinde etkili olabilmektedir.
3. Nüfusun hesap edilemeyecek biçimde yer değiştirmesi, göçmenlerle sığınmacıların kişisel güvenliği ve değeri üstünde önem arz eden etkiler yaratmaktadır.

Kaynak ülkeler çoğu kez mültecileri kullanmaktadır. Bu da ev sahibi ülke ile kaynak ülke arasında yaşanan ilişkiler üzerinde son derece etkili olabilmektedir. Bu duruma örnek olarak Haiti ile Amerika arasında yaşanan bir örneği verebiliriz. ABD, 1981'de Haiti'nin ABD'den daha fazla yardım sağlayabilmek adına ülkesinde yaşayan vatandaşlarını mülteci olarak ABD'ye göndermek istediğini öne sürmüştür. Bu tarihte Haiti'den ABD'ye göç ciddi manada artmıştır. Bu sebeple de Reagan

hükümeti göçün azalması kaydıyla yardımları arttırmıştır. Bu şekilde de Haiti hükümeti arzu ettiğini elde etmiştir. Ülkeler mülteciler aracılığı ile uluslararası ilişkileri etkilemenin yanında uluslararası çatışmaların da kaynağını teşkil etmektedirler. Bu çatışmalar ise yukarıda bahsedildiği üzere nüfus hareketlerine verilen tepkiler ile mümkün olmaktadır.

2.10.2.1.Suriye Krizi

Suriye iç savaşının fitilleri ilk olarak 2011 yılının 11 Mart tarihinde başlamıştır. Bu ilk etapta barışçıl ve sivil halk ayaklanması şeklinde olmuştur, daha sonra ise bir iç savaşa doğru kaymıştır. İç savaşla beraber ortaya büyük bir istikrarsızlık çıkmıştır. Bu iç savaşla beraber Suriyeliler güvenli bölge aramışlar, bu bağlamda da zorunlu olarak göç etmek durumunda kalmışlardır. Hala daha bu göçler etkisini kaybetse de yaşanmaya devam etmektedir.

Göç toplumlari, devletleri ve bireyleri neden ve sonuçlarıyla ciddi manada etkileyebilen bir olgudur. Özellikle devletler tarafından ortaya konulan politikalarda son derece kritik bir olgudur. BM verileri incelendiğinde dünya nüfusunun yüzde 3'lük kısmı, yaklaşık olarak 300 milyon insan kendi toprakları dışında başka ülkelerde yaşamını sürdürmektedir. Arap Baharı bilindiği üzere Ortadoğu'da birçok ülkeyi derinden etkilemiştir. 2011'de başlayan bu süreçten günümüze kadar olan sürece kadar milyonlarca Suriyeli birey ülkesinden ayrılmak durumunda kalmıştır. Bu göçlerde özellikle ülkede yaşanan iç savaş etkili olmuştur. Göçün kapsamı o kadar büyük olmuştur ki bu 2. Dünya Savaş'ından sonra dünyada yaşanan en büyük göç dalgası halini almıştır. İnsani gerekçelerle uyguladığı "açık kapı" politikası, sınır komşusu olması, kültür, din ve inanç birliği gibi birçok faktör, Türkiye'yi Suriyeli mültecilerin hedef ülkesi haline getirmiştir. Ülkemize 2011 yılından 2019 sonuna kadar gelen toplam Suriyeli mülteci sayısı 4 milyonun üzerine çıkmıştır. Bu göçler ilk başlarda geçici nitelikte iken, sonrasında kalıcı olma özelliğinde kalmıştır. Bu ise kronikleşmiş bir dizi sorunu da beraberinde getirmiştir.

Suriyeliler için birçok ülke ve kuruluştan yardımlar gelmektedir. Ancak bu yardımlar Suriyeli mültecilerin ihtiyaçlarının sadece yüzde 54'ünü karşılamaktadır.

Suriye sorunu sadece Ortadoğu'nun bir meselesi değildir. Bu sorun öte yandan bütün insanlığın bir sorunu haline gelmiştir. İç savaş neticesinde yaşanan kitlesel göç, gerek bölgenin ve gerekse de uluslararası sistemin istikrarını tehdit eder boyutlara erişmiştir. Bu bağlamda da bu sorunu yalnızca çevre ülkelerin bir sorunu olarak değerlendirmek son derece yanlış bir tutumdur. Sorunun çözüme kavuşturulması için uluslararası sisteme üye olanlar etkin olarak rol üstlenmelidirler. Bu krizden ilk derecede etkilenen ülkelere uluslararası yardımların artırılması gerekli görülmektedir.

Suriye iç savaşı, siyasi, ekonomik ve sosyal olarak politik bir etki bırakmıştır. Bu sonuçlara ek olarak Suriye krizini önemli kılan başka bir etken de onun insani boyutudur. Resmi rakamlara göre Suriye'de 130 binin üzerinde insan yaşamını yitirmiştir. Yaklaşık olarak 3 milyon Suriyeli ise ülkeyi terk etmiş ve yine yaklaşık olarak 6 milyonu da evlerinden kaçarak ülke içindeki daha güvenli bölgelere taşınmıştır. Netice itibariyle, yaklaşık 10 milyon Suriyeli iç savaştan doğrudan doğruya etkilenmiştir. İç Savaş öncesi toplam nüfusun 23 milyon olduğu varsayıldığında, nüfusun neredeyse yarısı iç Savaştan doğrudan etkilenmiştir. Mültecilerin yarısından fazlası 18 yaşın altındaki çocuklardan oluşmakta ve bunlarında birçoğunun kamp dışında zorlu şartlarda yaşadığı bilinmektedir. Mültecilerin ev sahibi ülkeler üzerinde olumsuz bir etkisi vardır. Bu etkiler ekonomik paylaşım, sosyal sorunlar, bulaşıcı hastalıklar veya etnik dengesizliklerle ilgili endişeler, sağlık sorunları gibidir.

Ülkemizdeki kamplarda yaşamını sürdürmekte olan Suriyelilerin durumu diğer ülkelere nazaran daha iyi olsa da, kamp dışındakilerin yaşamı çok da sağlıklı değildir. Kamp dışında yaşamak isteyenlerin sayısı, akrabalarının yaşadığı bölgeye gitme arzusu gibi nedenlerle artmaktadır. Kamp dışında yaşayan birçok insan ülkemizde devlet yardımları ile yaşamını sürdürmektedir. Bu kişiler genellikle zor koşullarda, kiralık bir evde yaşamını sürdürmektedirler. Kamp dışındaki mülteciler, piyasada ücretlerin çok daha altında yaşamını sürdürmektedirler. Bu da onların temel gereksinimlerini çok güç bir biçimde karşılamasına neden olmaktadır.

2.10.2.2.Suriyeli Mülteci Krizinin etkileri: Lübnan

Lübnan bakıldığında oldukça küçük bir ülkedir. Ancak mezhebe bağlı birtakım dengesizliklerle doludur. Bu da onun toplumsal ve siyasal yapısını hassaslaştırmaktadır. Bakıldığında 2014 yılının Şubat ayında Lübnan'da yaklaşık olarak kayıtlı 934.895 adet Suriyeli olduğu bilinmektedir. Yine yaklaşık olarak 50 bin kadar Suriyelinin de kayıt amacıyla beklediği resmi kayıtlar arasındadır. Öte yandan bu resmi rakamlara rağmen kayıt yaptırmamış birçok Suriyelinin de mülteci olarak Lübnan'da yaşadığı bilinmektedir. Yani özetle Lübnan'da yaklaşık olarak 1,2 ila 1,5 milyon kadar Suriyelinin yaşadığı tahmin edilmektedir. Bu rakam çok önemlidir. Çünkü Lübnan küçük bir ülkedir ve toplam nüfusu 4 milyon civarındadır. Bu duruma orantısız bir çerçeveden bakılırsa ülkemizde yaklaşık olarak 25 milyon kadar Suriyelinin yaşadığı örnek verilebilir. Bu denli yüksek rakamın olmasının sebebi ise Lübnan'ın Suriyeli mültecilere karşı uyguladığı açık kapı ile sınır dışı etmemem politikasıdır. Lübnan'da mülteciler için etkin çözüm sağlayacak politikaların bulunmamasından ötürü bu sorunla karşı karşıya kalınmaktadır.

2.10.2.3.Suriyeli Mülteci Krizinin Etkileri: Irak Kürt Bölgesi

Şubat 2014 itibariyle Suriye üzerinden Irak'a göç eden toplamda 222.574 mülteci olduğu tahmin edilmektedir. Bu göçmenlerin neredeyse tamamına yakını Kürt kökenlidir ve bu insanlar Irak Bölgesel Kürt Yönetimine sığınmıştır. Buraya gelmelerinin sebebi ise Suriyeli mültecilere dönük esnek politika, coğrafi açıdan yakınlık, istikrar ve iş fırsatlarıdır. Burada gerçekleşen göç dalgası ile Kürt bölgelerinde büyük bir demografik değişim meydana gelmiştir. Suriye'de savaş öncesinde yaklaşık olarak 2 milyon kadar Kürt vatandaşın yaşadığı bilinmektedir. Yani toplam nüfusun yüzde 10 kadarı Irak'a göçmüştür. Suriye'de yaşayan Kürtler yalnızca Irak'a değil, Türkiye'ye de göç etmişlerdir. Yani Suriye'de yaşamını sürdüren Kürt kökenli vatandaşların yaklaşık olarak yüzde 20 kadarı ülkelerini ter etmişlerdir.

2.10.2.4. Suriyeli Mülteci Krizinin Etkileri: Ürdün

2014 yılının Şubat ayı itibariyle Ürdün’de toplamda 574.410 kadar Suriyeli mültecinin yaşadığı bilinmektedir. Öte yandan kayıt altına alınmamış birçok Suriyelinin de ülkede yaşamını sürdürdüğü tahminler arasındadır. Ancak buradaki temel sıkıntı ise Ürdün’de Suriye kökenli nüfusun çoğunlukta olması ve Ürdün vatandaşlarının azınlıkta olmasıdır. Yani Ürdün bir nevi mülteciler ülkesi haline almıştır. Bu ülkenin nüfusu yaklaşık olarak 7 milyondur ve 3 milyon kadar Filistinlilerden oluşmaktadır. Ürdün’e Irak’ın işgal edilmesiyle beraber 200 bin kadar Iraklı giriş yapmıştır. Dera kenti, coğrafi yakınlığından ötürü Suriye’den gelen mültecilerin yaklaşık olarak yarısını bünyesine almıştır. Bu kenti yüzde 30 Suriyeli mülteci oranı ile Humus ve yüzde 10 mülteci oranı ile Şam izlemektedir.

Ürdün’ün ekonomisine baktığımızda oldukça zayıf olduğunu ve başta su sıkıntısı olmak üzere birçok sıkıntı çektiğini söyleyebiliriz. Mültecilerin bu ülkede karşı karşıya kaldığı en büyük problemler ise eğitim, sağlık ve barınmadır.

Suriyeli mültecilere karşı hemen hemen her ülkede ve bölgede xenofobik bir tavır takınılmıştır. Lübnan’da Suriye kökenli işçilere dönük sosyo-ekonomik ırkçılık olmuştur. Bu da etnik köken açısından aynı olan insanların kendi içlerinde nasıl ötekileştirme mekanizması kurduklarının bir kanıtıdır. Yerli halk, zaman içinde Suriyelilerin sığınma taleplerinin uzamasıyla beraber bu durumdan şikayetlerini daha sık bir biçimde dile getirmeye başlamışlardır. Bu ise zamanla mültecilere düşmanca tavırlar takınmaya kadar gitmiştir. Bakıldığında Lübnan, Irak ve Ürdün’e yerleşmiş olan Suriyelilerin buradaki yerli halk ile dini, etnik ve mezhepsel birçok ortak yanının bulunduğu açık bir biçimde görülebilir. Ancak burada ekonomik kaynakları paylaşımından ötürü yeni gelenlerin sisteme entegrasyonları ilk baştan hayli çetrefilli bir konu olmuştur.

Eğitim de bölge açısından önem arz eden ikinci bir husustur. Özellikle uzun döneme ilişkindir. Bilindiği üzere Suriye’den diğer ülkelere yaşanan göç gerek göçmenler üzerinde ve gerekse de göç alan ülke vatandaşları üzerinde ciddi manada değişiklikler yaşanmasına sebebiyet vermiştir. Günümüzde on binlerce mülteci

çocuğunun eğitim erişimi yoktur. Bu da onların kayıp nesil olmasına sebep olacaktır. Suriyeli mülteci çocuklarının ülkemizde eğitime ulaşamama konusunda en büyük eksiklik ekonomik kaynakların yetersiz oluşuyla beraber dil farkıdır. Ürdün gibi ülkelerde dil konusunda sıkıntı yaşanmamaktadır. Ancak bu gibi ülkelerde çocukların eğitimi önündeki en büyük engel maddi imkanların yetersiz oluşudur.

Nihai olarak bünyesinde Suriyeli mültecileri barındıran ülkeler arasında işbirliği kuramama gibi de problemler vardır. Günümüzdeki mevcut koşullar altında bu sorunla alakalı olarak krizi bitirebilecek bir güce kavuşmak ve bu bağlamda iyi bir siyasi birlik oluşturmak pek de mümkün görülmemektedir. Her ne kadar maddi yük paylaşımı söz konusu olmasa dahi bölgesel ortak akıl alışverişini sağlamak adına bu şekilde toplantılar yapılabilir.

Ortadoğu ülkelerinin Suriye mülteci krizini politik anlamda çözemeyeceği bir kez daha kanıtlanmıştır. Ancak tüm bunlara karşın bu krizin daha da derinleşmesinin önüne geçmek için en azından komşu ülkeler arasındaki iletişim ve işbirliği artırılması yerinde olacaktır.

Tarihe de bakıldığında ulus ötesi çok büyük çapta göç hareketlerinin bir imparatorluğu dahi yıkacak gücü mevcuttur. Buna Roma İmparatorluğu'nun yıkılmasını örnek olarak verebiliriz. Zira birçok tarihçiye göre bu imparatorluğun yıkılmasının ana sebebi büyük göç dalgaları olmuştur. İç ve dış göç hareketlerinin günümüzde devletlerin güvenliğinde büyük bir etkisinin söz konusu olduğu bilinmektedir. Bu sebepten ötürü İngiltere ve ABD gibi ülkeler ülkelerine yatırımcı, turist ve öğrenci geldiği zaman bunları kabul ederken büyük çapta güvenlik tedbirleri almaktadırlar. Bu güvenlik önlemleri eğer ülkeye yasadışı yollarla girmek isteyen insanlar varsa daha büyük boyutlarda olmaktadır. Komşu ülkelerde gerçekleşen siyasi ya da sosyal nedenlerle ev sahibi olan ülkeye gelebilecek olan binlerce insan bakıldığı zaman büyük bir güvenlik riskini teşkil etmektedir. Çünkü sınıra gelecek insanlar ülke açısından sosyal, siyasi, askeri, ahlaki ve ekonomik anlamda ister istemez problemlere sebebiyet verecektir.

Sınıra yönelmiş insanlar genellikle kendilerini dahi bakamayacak durumdadırlar ve gidecekleri ülkede iş, aş, hizmet talebinde bulunurlar. Zaten kaynakların kıt olması riski kat be kat artırır. Çünkü kaynakların misafirlerce bölüşülmesi ön planda olur. Eğer ev sahibi ülke kıt olan kaynaklarını mültecilerle paylaşmaya sıcak bakmazsa, ülkede suç oranları ve illegal faaliyetler artmış olur.

Kitleler halinde komşu ülkeden gelen mülteciler geldikleri ülkedeki savaş ve kavgayı da beraberinde getirmektedir. Bir diğer ifadeyle de problemleri misafirleri ülkeye almak onların sorunlarını da kabul etmek manasını taşımaktadır.

2.11. Büyük Göçlerin Ev Sahibi Ülkeye Faturası

Mülteciler yukarıdaki bölümlerde de bahsedildiği üzere sığınılan ülkeler açısından çok ciddi problemler yaratabilmektedir. Ancak ülkemizdeki mevcut iktidar hala bu sorunun önemini kavrayabilmiş değildir. Dünyada hiçbir ülke 1 ile 1,5 milyon civarındaki mültecinin ihtiyaçlarını çok kolay karşılayamaz. Kaldı ki ülkemizde 4 milyonun üzerinde Suriyeli mülteci yaşamaktadır. Suriyeli mülteciler pek çok ülkeyi kısa vadede, orta vadede ve uzun vadede birçok alanda olumsuz anlamda etkileyebilmektedir.

Kısa vadede, İlk dönemlerde ülkesine göç eden Suriyeli mültecileri halk hoşgörüsüyle karşılamıştır. Çünkü ilk dönemde kaçtığı ülkede zulüme uğradıklarına, gelecekleri ellerinden alınmaya çalışıldığına ilişkin bir algının varlığı söz konusu olmuştur.

Orta vadede, Orta vadede bu sorun hükümetle muhalefetin sürekli olarak siyaset malzemesi haline gelmiştir. Göçlerin devamlı olarak artmasıyla mültecilere ev sahipliği yapan ülkelerde huzursuzluk ve güvensizlik ortamı söz konusu olmuştur. Çünkü ekonomik anlamda denge bozulmaya başlamış ve suç oranları da ciddi manada artmıştır. Öte yandan yerel halk ile Suriyeli mülteciler arasında kimi zaman kavgalar da söz konusu olmuştur. Suriyeliler piyasa ücretlerinin çok daha azına razı olarak çalışmaya başlamış ve böylece de yerel halkın işsiz kalmasına sebebiyet vermiştir. Bu ise toplumsal anlamda düşmanlığın ve kızgınlığın fitilini ateşlemiştir. Buradan da anlaşılacağı gibi ülkemizde şu an orta vade yaşanmaktadır. Uzun vadede ise oldukça ciddi problemlerle karşı karşıya kalınacaktır.

Uzun vadede, Bilindiği gibi güçlü bir hükümete sahip olmayan ve sürekli olarak güvenlik ve azınlık sorunlarıyla karşı karşıya kalan ülkeler mülteci sorunuyla daha çok güç kaybedebilir. Suriye iç savaşı 2011'den günümüze kadar zaman zaman şiddetini kaybetse de gelmiştir ve hala da varlığını sürdürmektedir. İlerleyen zamanlarda bu sorunun biteceği öngörülse dahi, ülkelerinde başka ülkelere göç eden Suriyeli mültecilerin tekrardan ülkelerine dönmelerinin garantisi bulunmamaktadır. Bilindiği üzere Lübnan'a 1948 Arap-İsrail savaşıyla birlikte yerleşen Filistinliler savaşın bitiminin ardında ülkelerine dönmemişlerdir. Bu ise ekonomik, siyasi ve sosyal açıdan kırılgan olan Lübnan gibi ülkeleri zamanla daha da zayıflatmış ve geri dönülemez bir yola sokmuştur.

Ülkemizde de bilindiği üzere büyük sayılarda Suriyeli mülteci yaşamaktadır. Eğer bu mülteciler savaşın bitiminin ardından ülkesine dönmezse Türkiye'de başka bir azınlık sorunu daha ilerleyen zamanlarda ortaya çıkacaktır. Ülkemiz başka bir azınlık sorunuyla daha başa çıkacak durumda değildir. Çünkü hal böyle olunca ülkemizin ekonomisi zayıflayacak, siyasi ve sosyal kargaşalar artacak, büyük devletlerin ülkemize olan müdahaleleri daha kolay hale gelecek ve ülke deyim yerindeyse bölünmeye kadar gidebilecektir.

Suriyeli sığınmacılar hususu günümüzde hala daha iç siyasette malzeme olarak kullanılmaktadır ve bu konuyla alakalı olarak eleştiri yapan herkes paralelci, hain ve alçak olarak ilan edilmektedir. Bu denli büyük göçler devletleri zayıflatarak zaman içinde yıkabilir... İç savaş halinde başka ülkelere kaçan mülteciler, gittikleri ülkelere kendi ülkelerindeki iç savaşı ve şiddeti de götürebilmektedirler. Çatışmalarda taraf olmasalar dahi bu şekilde bir potansiyelleri mevcuttur. bulunmaktadır.

2.12.Suriyeli Mülteci Sorununun Sosyal Boyutu: Toplumsal Bölünmeler

Suriyeli mültecilerle yerel halk arasında ortaya birçok sürtüşmeler çıkmaktadır. Bu sürtüşmeler zamanla yerini nefrete bırakmaktadır. Bu en büyük risklerden birini teşkil etmektedir. Günümüze kadar olan süreçte birçok vilayette yerel halk gösteriler yapmış ve hatta mültecilere şiddet göstermişlerdir. Bu

düşmanlık her geçen gün daha da derinleşmekte ve geri dönülemez şekilde yabancı düşmanlığı halini de almaktadır.

Bu problemin kaynağına inildiğinde ise ilk nedenin kaynak paylaşımı olduğu görülecektir. Ülkeye gelen mülteciler zaten düşük ücretleri paylaşmaya rıza göstermekte ve ağır iş koşulları onlar için sorun olmaktan çıkmaktadır. Bu durum ise piyasada oluşan ücretleri aşağı seviyelere doğru çekmektedir. Öte yandan mülteciler piyasada kira ile malların satış fiyatlarını da arttırmaktadırlar. Bu şekilde de Hatay, Maraş ve Antep gibi kentlerde fiyat artışlarıyla beraber ücretlerde düşüşlerin ana nedeni Suriyeli mültecilerdir. Bu durum neticesinde de o şehirlerde yaşamını sürdürenler fakirleşecekler ve hayat daha zor hale gelecektir. Yaşanan çıkar çatışmaları ise toplumsal şiddeti arttıracaktır. Eğer ülkemizde bu sorunlar öngörülemezse, bu sorunlar kanun dışı yollarla şiddet ve kargaşa ile çözülmeye çalışılacaktır. Bu ise beraberinde daha ciddi problemlerin oluşmasına sebebiyet verecektir.

Mülteci hareketinin nedenleri yukarıda açıklanmıştır. Bu hareketlerin nedenleri ortadan kaldırılır veya azaltılırsa, mülteci sorunu da azaltılacaktır. Tabii ki, yukarıdaki nedenler tamamen ortadan kaldırılamaz. Bunu düşünmek hayal öte bir şey değildir. Ancak, bu nedenler minimum düzeye indirilebilir. Ayrıca, bu konuların azaltılması bu ülkeleri daha demokratik hale getirecektir. Bu yalnızca mülteci sorununu değil, aynı zamanda demokrasi, haklar ve özgürlüklerle ilgili çeşitli problemleri de azaltacak veya bütünüyle ortadan kaldıracaktır.

Mülteci sorununu çözmek için hem kaynak hem de hedef ülke kendi rolünü oynamalıdır. Mülteci sorunu bu sorundan etkilenen ülkeler için değil, bunun yanında tüm ülkeler için ellerini taşın altına koyma zorunluluğu olan bir sorundur. Daha önce de belirtildiği gibi, bu sorunu ele alma adımları sadece bu sorunu değil, aynı zamanda çeşitli sorunları da etkilemektedir. Yani bu sorunları çözerek dünya daha huzurlu bir hale gelecektir.

Son 50 seneye bakıldığında göç hususunun hemen hemen bütün ülkelerdeki sosyal bilimciler ile kurumsal açıdan ele alındığını ve göçe karşı siyasetle alakalı

çözümler geliştirildiğini görebiliriz. Burada göç olgusu, coğrafi mekanlar ve sınırlar çerçevesinden yer değişiklikleriyle açıklanmaya çalışılmıştır. Fakat göçe sadece ekonomik sebepler değil; bunun yanında sosyal, ailevi ve kültürel nedenler de neden olmaktadır(Gezgin, 1991). Bu doğrultuda göç hususunu bütünüyle ifade eden yalnız bir kuram mevcut değildir.

“Lee’nin itme ve çekme kuramına göre, hem yaşanan yerde hem de gidilecek yerde, itici ve çekici faktörler vardır(Yalçın, 2004, s.30-31). Lee’ye göre göç sürecini başlatan dört temel faktör vardır:

1. Yaşanan yerle ilgili faktörler,
2. Gidilmesi düşünülen yerle ilgili faktörler,
3. İşe karışan engeller,
4. Bireysel faktörler

Bireyleri yaşadıkları yerlerden başka bir yere göç etmeye iten ekonomik, sosyal, kültürel, ailevi veya başka kişisel sebepler olabilir. Bu itici ve çekici faktörler kişiden kişiye göre de değişebilmektedir. Çocuklu bir aile için gidilecek yerdeki eğitim imkanları çekici bir faktör olurken, çocuksuz veya bekar bir göçmen için bu durum nötr bir durum olabilir. Kuramın temel yapısı itibariyle, itme ve çekme faktörleri kişisel ve görelidir.

Lee’nin kuramda vurguladığı bir diğer boyut ise göçün belirleyenleridir. Lee göçün belirleyenleri olarak iki boyut ortaya koymaktadır. Bu belirleyenlerden ilki, kişisel (mikro) faktörler, diğeri ise kişisel olmayan (makro) faktörlerdir.

Kişisel farklılıklara ve kişinin içinde bulunduğu durumsal bağlamları temel alan mikro faktörler; göçün beraberinde getireceği hukuksal ve sosyal belirsizlik, göç mesafesi, ulaşım için ödenecek bedel ve ulaşım imkânları gibi çeşitli etmenlerdir.

Göçü engelleyen makro faktörler ise, katı göç kanunları, ırk ya da ulusal kimliğe gönderme yapan göç sistemleri, göç için fiziksel uygunluk ve sağlık kontroleri gibi göçmenlerin karşılaşılabileceği daha üst düzeydeki faktörlerdir.”

Göç olgusu incelendiğinde birçok yönünün ve sebebinin olduğu göze çarpmaktadır. Fakat mültecilik kavramı ise kanunilik ve zorunluluk koşulları üstünde

kurgulanmıştır. Bu konu zorunlu göçle alakalı bizleri zorunlu olarak ya da zorla yerinden etmeye kadar götürmektedir. Zorlayıcılık, zorunlu göçün temelinde yatmaktadır ve bu neden göçün içsel bir unsurudur.

İklim ve sıcaklık gibi sebepler de zorlayıcılık unsurudur. Kuraklık etkisini hemen göstermez. Kuraklığın etkisi hasatların bittiği ve toprağın doğal doğurganlığı kaybolduğu zaman genellikle birkaç yıl içinde belli olur. Bu bağlamda kuraklığı etkisi yavaş yavaş hissedilen bir zorlayıcı sebep olarak değerlendirebiliriz. Öte yandan göçler, savaşlar ve iç karışıklıklardan ötürü de yapılabilmektedir. Bu iki neden de birer zorlayıcı sebeptir ve oldukça güncel ve etkili bir konudur. Göçü veren ülkenin uygulamakta olduğu şiddetin seviyesi ve menşei de zorla göç sürecinde bu göçün sürecine ve derecesine yön tayin etmektedir. Devletin zayıf bir otoriteye sahip olması, kaynak ülkelerde mülteci ve göç etme potansiyeli olan vatandaşlara şiddet seviyesi üzerinde etkili olabilmektedir. Bu gibi yapılar söz konusu olduğunda devlet içerdeki meşrutiyetini yitirebilir ya da dış ülkelere karşı istikrarını muhafaza edemeyebilir. İlişkiler ağı teorisi ise burada farklı bir yaklaşıma sahiptir. Bu teori diğer teorilerden ayrı olarak göçün sebeplerinden ziyade sürdürülebilirliğini ele almaktadır.

Çeşitli akrabalık, dostluk ve paylaşılan topluluk gibi birbirleriyle köken açısından bağlı olan göçmenler ile eski göçmenler arasındaki ilişkiler yumağı göç ağları olarak adlandırılmaktadır. Bu şekildeki ilişki ağları ve kümeleri toplumsal sermaye için kaynak niteliği sergilerken, bir yandan da göçü teşvik etmektedir. Kişilerin yabancı istihdama ulaşabilmek amacıyla kullanabilecekleri sosyal sermaye şekli ağ bağlantılarını ifade etmektedir. Göçmen sayısı için kritik bir eşik değeri söz konusudur. Eğer göçmen sayısı, bu kritik eşığa ulaşırsa, ağlar genişler, göç ihtimallerinin yükselmesine sebep olan hareketlerin hem maliyeti, hem de riski azalır. Bu ise ek birtakım hareketlerin yaşanmasına sebebiyet verir. Netice itibariyle de ağların daha da genişlemesi gerçekleşir ve zamanla göçmen davranışı, kaynak ülkenin daha büyük bölümlerini içine alacak biçimde dışa doğru yayılım gösterir. “Öncü göçmenler öncelikle göç veren ve alan toplumları birbirine bağlayan bir

altyapı oluştururlar ve bu bağlantı göç veren toplumdaki diğer bireylere göçme olanağı sağlar. Sosyal ağlar göçmenler ve aileleri açısından göç sürecinin güvenli ve daha kontrol edilebilir olmasını sağlar.”

Göçmenler yabancı bir ülkeye girdiklerinde, onlar için ilk kez yaşam ve gelecek belirsizlikle dolu olacaktır. Bu göçmenler için dil, kültür, temel ihtiyaçlar, yaşam becerileri, barınma, ulaşım ve yaşam tarzını öğrenmek emek yoğun bir süreçtir. Bu bilgiyi almanın en hızlı yolu önceki deneyimleri aktarmaktır. Göç öncesinde ve sonrasında açılan sosyal ağlar, bireylerin bu bilgilere erişmesini kolaylaştırır. Göçmenlerin yaşamlarını kolaylaştıran iletişim ağlarının olumlu özelliklerine ek olarak, göçmenlerin yaşamlarını zorlaştıran olumsuz sonuçları da vardır. Bireyler kendi takdirine bağlı olarak bu ağların olumlu ya da olumsuz etkilere maruz kalırlar. Örneğin, iletişim ağları sayesinde, göçmenlerin hedef grupla iletişim kurmaları gerekmediği için yeni işler, ödemeler ve yardım gibi iletişim ağlarında kalmaları kısıtlanabilir. İletişim ağlarının zayıfladığı ve yıkıldığı bir dönemde, göçmenler yalnız bırakılır ve hedef topluma uyum sağlamakta zorluk çekebilirler (Yalçın, 2004, s. 53-54).

Yasal göç sürecinden bağımsız olarak, yasadışı göçmenlerin yardım alabilecekleri bir iletişim ağı olmadığı için bu göçmenler, yüksek maliyetler ödemek zorunda kalmaktadırlar. Bununla birlikte, onları takip eden yeni göçmenler farklı iletişim ağları aracılığıyla yardıma erişebildiklerinden göç maliyetleri düşmektedir. Akrabalık ve dostluğun doğası nedeniyle, yeni bir göçmen hedef bölgeleriyle sosyal ilişkileri olan bir grup insan yaratır. Ayrıca, göçmenler ayrılmaz bir şekilde diğer göçmenlerle bağlantılıdır. Akrabalık ve arkadaşlık gibi ilişkileri istihdam, sosyal destek ve yardım için kullanırlar. İlk göçmenlerle spontane ilişki ağlarının sayısı her göçmenle birlikte artıyor. Çünkü göçün her hareketi kendi kendine yeterlilik için gerekli sosyal yapıyı yaratmaktadır (Abadan Unat, 2002, s. 18-19).

Sosyal ağlar kuramının temel varsayımları şu şekildedir (Abadan Unat, 2002, s. 19-20):

- Ücret farklılığı gün geçtikçe önemini yitirmektedir.

- Göçmen ilişki ağları, göç hareketlerini teşvik etmektedir.
- Bu ağlar zamanla kurumsal hale gelmekte ve seçiciliği azalmaktadır. Bu ise gönderen ülke topluluğunu daha çok temsilini sağlamaktadır.
- Bu ağlar kurulduktan sonra ülke tarafından denetimi çok zor hale gelmektedir.
- Göçmen ilişki ağları, göçmenler ve ailelerin birleşmesini hedefleyen politikalar ile daha güçlü hale gelmekte.

Bu ilişki ağlarına genel ve özel açıdan bakmak gerekir. Bu ağlar bu iki çerçeveden bakıldığında ülkemizdeki Suriyeli sığınmacılar için farklılıklar arz etmektedir. Zira sığınmacıların göç stratejileri üzerinde toplanan ampirik veriler doğası gereği büyük bir seviyede parçalanmıştır. Aynı zamanda, uluslararası sosyal ağlarda sığınma göçü ile ilgili çalışmaların sayısı da sınırlıdır. Bu konuda sınırlı bilgi elde edilmiştir. Bununla birlikte, göç ağının mülteciler ve potansiyel mülteci göçmenler için önemli bir bilgi kaynağı olduğu söylenebilir. Çünkü sığınmacılar ve mülteciler, iltica prosedürleri, sosyal güvenlik hakları, ulaştırma düzenlemeleri ile hedef ülkeler tarafından tutuklanmalar ve sınır dışı edilmeler hakkında ayrıntılı bilgiye sahip olmayı arzu etmemektedirler.

İkincisi, bir göçmenlik ağı düşük veya orta gelirli bir ülkeden ayrılmaya ve daha müreffeh bir ülkede sığınma aramak için gerekli olan mali kaynakları seferber etmeye imkan sağlar. Bunun nedeni, sığınmacıların nakit, kişisel eşyalar, akrabalarından alınan krediler ve finanse edilmesi gereken yerel para birimi kullanımı gibi dahili kaynakları kullanmasıdır.

Üçüncü neden olarak da göç hareketinin ve göçmen ağların yasa dışı olarak düzenlenmesi gerekli olduğunda, gereken organizasyonel altyapıyı sunar.

Son neden ise ulus ötesi ağların mülteci ve sığınmacılar istihdam ve geçim alanında imkanlar tanınmasıdır. Sosyal ağlar üzerinden göçmenlerle alakalı olarak birçok bilgi edinilebilir. Ancak bu bilgiler her daim doğruları olduğu gibi yansıtmayabilir. Göçmenler genellikle olduklarından daha iyi bir pozisyonda olduklarını gösterecek şekilde davranmaktadırlar. Onların içerisinde yer aldıkları

yaşam şartları ile bu şartlara ilişkin bilgileri elde etmek için genel itibariyle resmi olmayan kaynaklar kullanılmaktadır.

“Göç sistemleri kuramı, göç olgusuna uluslararası ilişkiler çerçevesinde, ekonomik ve politik temelli olarak yaklaşan bir kuramsal çerçevedir. Bu kurama göre iki ya da daha fazla ülke karşılıklı olarak göçmen değişimiyle bir göç sistemi ve ilişkiler zinciri oluşturmaktadır. Bu ilişki ve ilişkiler bütünü yakın iki ülke arasında gerçekleşebileceği gibi, birbirleriyle aralarında hayli mesafe bulunan ülkeler ve bölgeler arasında da kurulabilir. Meksika ve Amerika Birleşik Devletleri arasındaki göç ve göçmen ilişkisi, yakın bir coğrafya üzerinde; Batı Afrika ve Fransa arasındaki göç ve göçmen ilişkisi de uzak iki coğrafya arasında gerçekleşen, göç sistemleri ilişkisine iyi birer örnek olabilirler.

Göç sistemleri kuramına göre göç hareketi, göçü önceleyen bir ilişkiler temeline dayanmaktadır. Genel anlamda göç veren ve alan iki ülke arasında, göç ilişkisinden önce bir ilişki mevcuttur. Bu ilişkinin temeli kolonyal döneme ve kolonyal ilişkilere, ticari ve mali ilişkilere, politik nüfuz ve kültürel bağlara dayanabilir. Ayrıca bu ilişkinin temeli askeri işgale de dayanabilir. Amerika Birleşik Devletlerinin Meksika’yla olan göç ilişkisinin temeli, Amerikalı işverenlerin ucuz işçiye olan ihtiyacına ve iki ülke arasındaki kültürel etkileşime bağlamak mümkündür.

Faist göç sistemleri kuramının üç ana niteliği olduğundan bahsetmekte ve şöyle sıralamaktadır:

- 1- Göç sistemleri kuramı göç sistemlerindeki süreçler üzerine yoğunlaşmaktadır. Hareket bir defalık bir olay değildir, aksine zaman içinde bir olaylar silsilesini barındıran aktif bir süreçtir.
- 2- Temel olarak bir göç sistemi birbirine insan akışı ve karşı-insan akışlarıyla bağlı iki ya da daha fazla mekân –genelde ulus-devlet- içerirler. Bağımlılık kuramları ile dünya sistemleri yaklaşımları genişletilirse, göç sistemleri kuramları insanlardan ziyade ülkeler arasındaki bağlantıların

varlığı üzerine, mesela ticaret ve güvenlik anlaşmaları, kolonyal bağlarla mal, hizmet, bilgi ve fikir akışlarına vurguda bulunmuşlardır.

- 3- Son olarak sistem kuramcıları toplumsal ağ kuramını güçlü bir biçimde uygulamıştır. Bir ağ, bir bireysel ya da kolektif aktörler –bireyler, aileler, şirketler ve ulus-devletler bütünü olarak ve onları birleştiren ilişkiler anlamında tanımlanır.
- 4- Ayrıca, bu kurama göre ülkeler, toplumsal değişme, ekonomik dalgalanma ya da siyasal nedenlerle göç sisteminden çıkabilir ya da sisteme katılabilir. Sistemlerin istikrarlı bir yapısı yoktur.

Faist, göç sistemleri kuramını, dünya sistemleri kuramı ile ağ kuramı arasında *bir geçiş kuramı* olarak kullanır.”

Günümüzde insan ticareti endüstrisi gibi illegal bir ticaret de mevcuttur. Düzensiz göçün maliyetlerini ciddi manada arttıran bu ticaretin kaynağı ise göç talebinin artması, hedef ülke tarafından uygulanmakta olan politikalar ve sığınmacılara karşı uygulanmakta olan politikalarıdır. Maliyet artışını finanse edebilmek ya da düzensiz göç yolları yaratmak adına göçmen ağı üyeleri, vatandaşları, akrabaları, etnisite grupları yoğun olarak faaliyetlerine devam etmektedirler (Crisp, 1999, s. 8).

Göçmen gruplar her daim kendilerine has sosyal ve ekonomik mekanlar, altyapılar ve hizmet sektörleri oluşturmaktadırlar. Yaşanan göç dalgası sonrasında göçmen ailenin çocukları gittikleri yeni ülkede eğitim hayatına katılırlar, onların dilini ve kültürünü öğrenerek o ülkenin vatandaşlarına uyum sağlarlar (Castles ve Miller, 2008, s. 38-39).

Kurama göre dünya, merkez ve çevre olmak üzere ikiye ayrılmış ve bu ikili dünya birbirine ekonomik temelde bağımlı olarak var olabilmektedir. Merkez çevre kuramının modern dünyadaki temel işleyişi, kapitalizm ve ulus-devlet temellidir. Merkez-çevre kuramına bakıldığında, merkez olarak adlandırılan ülkeler, ekonomik ve sosyal olarak gelişmiş ve genel olarak da kapitalist ilişkiler sistemini benimsemiş

lkelerdir. evre lkeler ise bu kapitalist ağlar ve değerlerle kuşatılmış merkez ülkelere bağımlı olan ülkedir. Merkez ve evre ülkeler, kapitalist değerler ve ekonomik zorunluluklar sistemi çerçevesinde karşılıklı olarak birbirlerine bağımlıdırlar.

Kurulan bağımlılık sistemi içerisinde merkez ülkeler, ucuz işgücü, hammadde ve üretilen mamul malın pazarlanması için evre ülkelere ihtiyaç duymaktadırlar. Kuramın temel işleyişi çerçevesinde, merkez ülkeler var olan kapitalist birikimlerini geliştirmek ve mükemmelleştirmek için evre ülkelere ihtiyaç duyarlar. evre lkeler de, kapitalist gelişimlerini tamamlama ve ekonomik refahlarını yükseltmek için merkez ülkelerle bu tip bir ilişki sistemine dhil olmaktadır.”

Ülkemize Suriye’de yapılan gte her bir Suriyeli vatandaşın deneyimlerinin farklılaştığı kaydedilmiştir. Öte yandan Suriyeli mültecileri yönlendiren başka bir husus ise değişik kültürler ile olan temasları ve ilişkileriyle, değişiklik gösteren ilişki türlerini ve bu ilişki ve temaslar neticesinde beliren problemlere karşı geliştirilen yeni mekanizma ve stratejilerin kullanımı olmuştur. Suriye’den ülkemize gelen mültecilerin bazıları ülkelerinden getirdikleri farklı kültürel özellikleri ülkemize empoze etmişken, bazıları ise kendilerine tamamen yeni bir sayfa açmışlardır.

Yukarıda yapılan tanımlara bakarak bu kavramın birçok boyutunun olduğu ve kompleks yapıya sahip olduğunu anlayabiliriz. Bunlardan sebep de gn değişik tanımlarının olduğunu söyleyebiliriz. Fakat her bir tanımın da ortak ögesi yer değiştirme hareketidir. Bu hareket toplumların sosyal, ekonomik, demografik ve kültürel yapısını değiştirmektedir. Buradan hareketle bu olgunun dinamik bir süreç üzerinde inşa edildiğinin kanıtıdır. Yine herhangi bir toplum ya da ülke açısından gn konusu; sadece onun toplumsal, siyasal, kültürel, ekonomik ve hukuki yönüyle alakalı değildir.

G bazen insanları ve toplumları temel yaşama hakkından, can ve mal güvenliğinden ve temel insan haklarından mahrum bırakan kapsamı oldukça geniş olan bir olgudur. Göç eden insanlar gittikleri ülkelere kendi kültürlerini de

getirmelerinden ötürü ülke vatandaşlarıyla arasında etkileşim yaşanmaktadır. Bu durum da onun kültürel değişimi beraberinde getirmesine yol açmaktadır. Özellikle son yıllarda hızlı bir şekilde ülkemize göç eden Suriyeli mültecilerin ülkemizin örf ve adetine uyum sağlayıp sağlayamayacağı, toplumda kabul görüp göremeyeceğine dair tartışmalar ve neticesinde de araştırmalar olmuştur. Ülkemiz dünyada en fazla mülteciyi topraklarında barındıran ülke konumundadır. Bu açıdan bakıldığında zorlu bir sınavdan geçtiğini söylemek yerinde olacaktır.

Mülteci kavramı ile sığınmacı kavramı genellikle birbirine karıştırılan iki kavramdır. Ancak bu iki kavram arasında oldukça net bir ayrımın varlığı söz konusudur. Tıpkı mülteci olgusunda olduğu üzere sığınmacı da kaçmış olduğu ülkeye sığınma talebinde bulunmaktadır. Burada başka bir ülkeye kaçıp sığınan kişinin soruşturma aşamasında olduğu söylenebilir. Mülteci ile sığınmacı arasındaki en göze çarpan fark ise hukuki çerçeveden soruşturma evresinde olmasıdır. Öte yandan mülteciyi tanımlarken kullanılan nedenler, sığınmacı tanımı içerisinde de yer almaktadır. Vatansızlık olgusu da mülteci olgusuyla sıklıkla karıştırılan bir terimdir. Bu açıdan bakıldığında vatansızlık kavramını tanımlamakta fayda görülmektedir. Hukuki çerçeveden vatansızlığı tanımlarsak eğer; bir devletin vatandaşı olan ancak buradan ayrıldığı zaman kendisini korumayı istememesinden veya bağlantısı bulunduğu devletin onları korumayı reddetmesinden ötürü kendi devletince korunmayan kişiler vatansız olarak adlandırılır(Toros, 2008: 9).

1951 yılında yapılan Cenevre Sözleşmesi, mülteciler ile yapılan ilk hukuki sözleşmedir. Bu sözleşme çerçevesinde mülteci:

- Irkı, dini ve belli başlı sebeplerden ötürü zulme uğrayacağından korkan,
- Bu korkudan ötürü vatandaşı olduğu ülkeyi terk etmek zorunda kalan,
- Nihayetinde ise söz konusu korkudan ötürü terk ettiği ülkesine dönmek istemeyen kişilerdir.

Dünya üzerinde meydana gelen, politik, ekonomik ve siyasal gerçekler, uluslararası insan hakları ile insana yönelik olan politikaların gelişimi ve

uygulanmasını oldukça zora sokmaya başlamıştır. Özellikle, mülteci statüsü duygusunun kaybı ve mültecilerin hak ve sorumlulukları insanlığın geleceği için endişe konusudur.

Göçlerden meydana gelen krizler yalnızca bir devlet ya da kıtanın problemi değil dünyanın ortak sorunudur. Bu tüm dünyanın ve hatta insanlığın bir problemidir. Bu amaçla, 1951 Sözleşmesi'nin gereklilikleri koruma altına alınmalı ve hukukun temelleri zamanın koşullarına uygun olarak atılmalıdır. Çok yönlü işbirliklerine ve sorumlulukların ve adaletli bir paylaşımına odaklanmak, iyi yönetilen bir küresel göç yönetimlerinin hedeflenmeleri gerekmektedir.

“Uyum kavramı, özellikle göç ve göçmenlik sürecine paralel olarak toplumların gündemine gelmiş; hem göç alan hem de göç veren ülkeler açısından giderek daha çok önem kazanmış bir konudur. Entegrasyon kelimesi farklı ülkelerde farklı anlamlar taşıyan bir kelime olmakla birlikte, ev sahibi toplum ve göçmen arasındaki karşılıklı uyum sürecini ifade etmektedir. Entegrasyon yabancıların kendi özel deneyimlerinden ayrılmaları değil bireysel ve kolektif kimlikleriyle bütün toplumsal organizasyonlar, çalışma ve sosyal hayat alanlarında ortak uyumları olarak anlaşılmalıdır. Uyum süreci o ülkenin ve göçmenlerin beklentilerine göre şekillenmektedir(Perşembe, 2005: 273).”

Sığınmacı grubunun büyük çoğunluğunu çocuklar oluşturmaktadır. Göç etmek zorunda kalan bu çocuklar, en fazla istismar ve sömürü ile karşılaşan kitleyi teşkil etmektedir.

Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün verilerine göre 2012 yılında 14.237 olan Suriyeli sığınmacı sayısı 2013 yılında 224.655, 2014 yılında 1.519.286, 2015 yılında 2.503.549, 2016 yılında 2.834.441 ve 2017 Kasım ayı itibarıyla 3.285.533 olmuştur. Sığınmacıların 1.764.259 (%54)'ü Erkek, 1.521.274 (%46)'sı kadındır. Yine Suriyeli Sığınmacıların yaklaşık %39'u 0-14, %47'si 0-18 yaş grubundadır. Suriyeli sığınmacıların en çok barındığı ilk üç il ise İstanbul (522.406 kişi), Şanlıurfa (451.731 kişi) ve Hatay (433.863 kişi) olmuştur. Suriyeli sığınmacıların barındıkları il nüfusuna göre oranı bakımından sıralama yapıldığında ilk sırayı Kilis (% 99.12),

ikinci sırayı Hatay (%27.90) ve üçüncü sırayı Şanlıurfa (%23.28) almaktadır (GİGM:2017).

Toplumsal refahın geliştirilmesi kadar toplumsal barışın korunması da sosyal politikanın öncelikleri arasında yer almaktadır. Son dönemlerde Suriye'den Türkiye'ye yönelen sığınmacı akını sığınmacılarla birlikte birçok sosyal ve ekonomik sorunu da Türkiye'ye taşımıştır. Sayıları milyonlarla ifade edilen Suriyeli sığınmacıların geldikleri toplumda oluşturdukları başta güvenlik olmak üzere, ekonomik ve sosyal riskleri bertaraf etmeyi hedefleyen sosyal politikaların geliştirilmesi hayati derecede önem arz etmektedir.

Bir yandan tamamen insani gerekçelerle açık sınır politikası kapsamında ülkeye kabul edilen sığınmacılara asgari bir hayat standardı sağlamak yükümlülüğünü üstlenen devletin diğer yandan kendi toplumsal barışını koruma adına önlemler alma gayretinin sonucu olan sosyal politikaların hedef gruplarından birisini de yetimler oluşturmaktadır.

Göç olayında grupların uyum sürecini çevresel değişimler olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Göç sürecinin sonunda uyum sorunları sıklıkla ortaya çıkar ve özellikle insan ilişkilerinde davranışsal değişikliklere neden olur.

“Göçün son aşaması yani geçiş bölgelerinde ve varılan ülkelerde, çocuklar bütün risklerle karşı karşıya kalmakta bu risklere ek olarak ise sosyal ve kültürel uyumsuzluk, dil bilmeme, sosyal yardımlardan faydalanamama, yoksulluk, psikolojik sorunlar gibi” risklerle karşı karşıya kalmaktadırlar (Topçuoğlu, 2014:89).”Göç olgusu bir çok etkilere sahiptir. Zira bir topluluğa ait olma duygusu önemlidir. Bu bağlamda göç olgusunun etkilerini gözler önüne seren kavramlar entegrasyon, asimilasyon, marjinalleşme ve ayrışma şeklindedir. Göç alan ve veren ülkelerde bütünleşme kavramının en fazla öneme sahip olan boyutu ise sosyo-kültürel olanıdır. İnsanların kendi kimliklerini oluşturdukları bir topluma katılma sürecinde ortaya çıkan kavram bütünleşmedir. Entegrasyon kavramı, bir nüfus topluluğunun başka bir nüfus topluluğuna veya tüm nüfusa tamamen entegre olduğu anlamına gelir.

Suriyeli mültecilerin sayısı ülkemizde gün geçtikçe artmakta ve artık onlarla birlikte yaşamaya alışmamız ve bu anlamda sosyal manada entegrasyonun sağlanması zorunlu kılınmıştır(Erdoğan, 2017: 2-4). Kasım 2017 itibariyle sayıları 3.285.533 kişiyi bulan Suriyelilerin Türkiye’de Türk toplumu ile birlikte yaşama devam edecekleri yönündeki gerçekliğin kabullenilmesi ve uyum içinde huzurlu bir hayat için gerekli politikaların geliştirilmesi gerekliliği bütün açıklığıyla ortaya çıkmıştır. Göç hareketler, ülkede yaşanan çatışmalar sonucunda iyice hızlanmaya başlamış ve bu da toplumun bütün kesimlerini birçok açıdan etkiler hale gelmiştir. Bu açıdan bu konu sadece politikacılar ve ülke yöneticileri tarafından ele alınan bir konu olmanın yanında, ulusal ve uluslararası birçok sivil toplum kuruluşu ve akademisyenlerce de ele alınan bir konu haline gelmiştir.

Ülkemiz son zamanlarda, düzensiz bir şekilde birçok kişinin göç ettiği bir ülke haline gelmiştir. Göç açısından ise ülkemiz artık yalnızca transit bir ülke değil, bununla birlikte hedef ülke pozisyonundadır. Şüphesiz ki bu sığınmacılar ülkemize değişik sosyal, kültürel ve politik anlamda deneyimleri de getirmişlerdir. Bu bağlamda da ülkemizde birçok konuyu tartışma gündeminde tutmuşlardır. Suriye’den ülkemize gelen insanları için genel itibariyle sığınmacı kelimesi kullanılmaktadır.

2011 yılında başlayan Arap Baharı, 15 Mart 2011’de Suriye’ye de sıçramış ve ülke genelinde büyük bir isyan, iç savaş durumu meydana gelmiştir. Bu olaylar neticesinde ise aralarında birçok sivilin de yer aldığı 500 binin üzerinde insan yaşamını yitirmiş, yaklaşık 20 milyon kadar nüfusa sahip olan ülkede 13,5 milyon insan yardıma muhtaç hale gelmiştir. Yine yaklaşık olarak 6,3 milyon kadar insan yerinden edilirken, yaklaşık 4,9 milyon kadar da insan komşu ülkelere sığınmıştır (AFAD, 2017: 1). Günümüzde milyonlarca Suriyeli ülkesinden Irak, İran, Lübnan, Mısır, Ürdün ve Türkiye gibi ülkelere göç etmişlerdir.

Ülkemiz gelen Suriyeli sığınmacıların bir bölümü sınır hatlarında kurulmuş olan hatlarda yer alan konteynir kentlerde yaşamını sürdürürken, büyük bir kısmı da çeşitli kentlere dağılmışlardır. Hatay, Gaziantep, Şanlıurfa, Mardin gibi kentler ise bu sığınmacıların en yoğunlukta olduğu yerlerdir. İç savaştan kaçan Suriyeler geldikleri

bölgede birçok açıdan etki etmektedirler. Bu etkiler en başta sosyal, politik ve ekonomik etkilerdir. Bu etkilerin hafifletilmesi ve oluşturduğu tehditlerin fırsata dönüştürülmesinin yolu ise başarılı politikaların yaratılmasına bağlıdır. Bu politikalar ise mutlak suretle sığınmacıların sorunlarının doğru bir şekilde saptanmasıyla meydana getirilmelidir. Aksi takdirde sığınmacılarla ilgili sorunlar ortadan kaldırılamaz.

Göçmenlerin görevi ülkenin kültürüne kendi öz kültüründen kopmadan ayak uydurabilmek, göç edilen ülke vatandaşlarının görevi ise; bütünleşmenin sağlıklı bir biçimde gerçekleşebilmesi için altyapının doğru bir biçimde hazırlanmasıdır. Eğer aksi bir durum meydana gelirse, toplumda bir çok farklı dil olacak ve sosyo-kültürel açıdan kopukluklar yaşanacaktır. Bunun olmaması isteniyorsa uyum ile sosyal bütünleşme kavramı birbirinden ayrı bir biçimde düşünülmemelidir. Bütünleşme kavramı yalnızca bir gruba ait bir kavram değildir. Bütünleşmenin sorumluları göçmenlerle birlikte göç alan ülke vatandaşları ve devlet kurumlarıdır. Hal böyle olursa uyum ve entegrasyon daha kolay bir şekilde sağlanır, toplulukların kendine güveni artar ve oluşum da toplum tarafından daha hızlı kabul görür. Bütünleşme günümüzde birçok alanda katılımı gerektiren bir politik süreçtir.

3.YÖNTEM VE SÜREÇ

3.1.Araştırma Modeli

Buradaki araştırma için nitel araştırma deseni uygun görülmüştür. Bu yöntemin tercih edilmesinde etkili olan unsur ise nitel araştırmanın özünden kaynaklı olan zengin metodolojik özelliklerdir. Nitel araştırmada ele alınan hususlar ise söz konusu özen ya da aktörlerin içinde yaşamını sürdürmekte olduğu dünyayı ne şekilde idrak ettiği, çıkarımda bulunduğu anlamları hangi yollarla ürettiğidir. Bu süreç, sosyal çerçevede duyarlıdır. Bunun sebebi ise kendiliğinden meydana gelen olguları bütün karmaşıklığı içerisinde inceleyip irdelemesidir.

Nitel araştırmayı başka bir şekilde ifade etmek gerekirse insan grup ve davranışlarının sebebini idrak etmeye (Saruhan ve Özdemirci, 2011), belli bir bağlam ve etkileşimin bir parçası olacak şekilde sosyal dünyanın gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya koymaya (Yıldırım ve Şimşek, 2009) ve yine sosyal dünyayı alan notları, mülakatlar, konuşmaları, fotoğrafları, kayıtları ve kendimiz için yazdığımız notları gibi metalar üzerinden daha görünür hale getiren, bunun için bir dizi yorumlayıcı materyal ve uygulamaların kullanıldığı bir araştırma süreci şeklinde tanımlayabiliriz.

Nitel araştırmada birtakım genellemeler yapmaktan ziyade, kendi ortam ve koşullarında olacak şekilde olay ve olgular incelenmektedir. Nitel araştırmada bu sebeple süreç, anlayış ve anlam üzerinde durulmaktadır. Araştırma neticesinde geniş kapsamlı betimlemelerden sonra ürün elde edilmiştir. Araştırma süreci bu sebeple tümevarımsaldır.

3.2. Veri Toplama Teknikleri

Mülakat tekniği, bu araştırmada verilerin toplanması amacıyla kullanılmıştır. Bu teknik kendi içinde ikiye ayrılmaktadır. Bunlar: yapılandırılmış ve yarı yapılandırılmış görüşmeler şeklindedir. Bu araştırmada ise yarı yapılandırılmış mülakatlar kullanılmıştır. Çünkü daha detaylı bilgi alabilmek, araştırmaya odaklanmak, mülakat sürecinin esnekliğini arttırmak hedeflenmiştir. Bunun yanında bu tekniğin tercih edilmesindeki başka sebepler ise:

- Araştırmacı için daha önceden bilincinde olunmamış değişkenler için doneler verebilmesi,
- Belli bir sistematığı ve kuralları olması,
- Katılımcılara daha özgün ve zengin bilgiler verebilmesidir.

3.3. Veri Toplama Aracının Hazırlanması

Bu tekniğin uygulanması sürecinde etik normlara, araştırmacı tarafından sahada üstlenilmesi gereken sorumluluklara, görüşmeye ilişkin süreçte dikkat edilmesi gerekli olan ana konulara ve hassasiyetlere bağlı kalınmıştır. Araştırma neticesinde tematik analiz kullanılmıştır. Burada problem cümlesi dikkate alınmıştır.

Katılımcı adaylarıyla alakalı olarak bilgiler ise mülakat öncesinde informal nitelikte yapılan görüşmeler neticesinde toplanmıştır. Yapılan bu ön mülakat sürecinde katılımcıların hangi statüye sahip oldukları, evli mi yoksa bekar mı oldukları, hangi içi icra ettikleri, çalıştıkları işte sahip oldukları pozisyonları, içi yerinde ortaklık halleri gibi konularda bilgiler toplanılmıştır. Adaylarla yapılan ön görüşmeden sonra katılımcılara araştırma konusu, görüşme sorularının niteliği, koşullar, görüşmenin süresi, amacı, girdi ve çıktı kriterleri, kişisel bilgi güvenliği süreci ve araştırmanın etik ilkeleri hakkında bilgi verildi. Bu kısa sunumun ardından adayların mülakata katılmak isteyip istemedikleri soruldu.

Görüşmeye katılmak için gönüllü olan adaylarla görüşmeler yapılmıştır. Mülakat verilerini toplamak için araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış bir görüşme formu kullanılmıştır. Pilot çalışmadan sonra saha ve katılımcı hakkında daha fazla bilgi edinmek için sahada zaman harcanmıştır. Bu amaçla araştırmacı Reyhanlı'nın merkezini incelemiştir.

Bu araştırma, bir sınır bölgesi olan Reyhanlı'daki Suriyeli mültecilerin uyum ve entegrasyon süreçlerini incelemeye yönelik olarak oluşturulmuştur. Öte yandan bu çalışma, sığınmacıların uyum ve entegrasyon durumlarını sosyo-demografik ve sosyo-ekonomik özelliklere dayalı bir şekilde anlamaya ve analiz etmeye çalışmıştır.

3.4. Araştırmanın Örneklemi

Araştırmanın örneklemini Reyhanlı'da yaşayan 150 Suriyeli mülteci oluşturmaktadır. Suriyeli mültecilerle yapılan görüşme çalışmasında; kişisel bilgiler, karşılaşılan sorunlar, ilçe toplumsal yaşantısında ne derece yer aldıkları ve entegrasyona (bütünleşmeye) ilişkin sorular bulunmaktadır.

Suriyeli sığınmacılar ile mülakatlar yapılmış; görüşme formları, araştırmacı tarafından, yapılan mülakatlar esnasında doldurulmuştur. Suriyeli mültecilerin anavatanlarındaki ve Türkiye'deki yaşam koşulları ile ilgili temel bilgileri ağırlıklı olarak bu mülakatlar yolu ile elde edilmiştir.

3.5. Verilerin Analizi

Mülakat aşamasında sağlanmış olan bulgular için nitel veri analizi kullanılmıştır. Bu analiz, araştırmacı tarafından görülen ve okunan bulguları birleştirme, araştırma çerçevesine indirgeme ve yorumlamayı içeren, bir anlam verme ile sağlanan verinin anlamının dışarı aktarılmasına ilişkin süreçtir. Araştırmada elde edilen bulgular mülakat sürecinde beliren anlamlar, algılamalar ya da iç görülerdir. Öte yandan veriler analiz edilirken bilgisayar destekli olan nitel veri analiz programlarına başvurulmuştur.

Bilgisayar destekli nitel veri analiz yazılımı, araştırmacıya konuları, kavramları ve konular arasındaki ilişkileri test etme, daha geniş veya daha yüksek bir kategori geliştirme veya belirli durumlarda daha ayrıntılı kod geliştirme olanağı sağlamaktadır. Bu bağlamda, nitel veri analizini kullanarak bilgisayar programlaması, araştırmacılara veri kümesinin tematik kodlaması hakkında kapsamlı bir anlayış sunarak analizin yönetilmesine yardımcı olur.

Verilerin analizinde 150 kişinin sorulara verdiği cevaplar dikkate alınmıştır. Sonrasında ise araştırmanın amacını oluşturan birtakım değişkenler arasında yaşanmakta olan ilişkiler, yüzde oranları açısından yorumlanmaya tabi tutulmuştur. Araştırmadan elde edilen ham veriler, öncelikle SPSS programına girilerek frekans (f) ve yüzde (%) tabloları oluşturulmuş, örneklemin genel özellikleri, tablolar halinde

gösterilmiştir. Daha sonra araştırmanın amacına göre bazı değişkenler arasındaki ilişkiler, yüzde oranları bakımından yorumlanmıştır.

4.BULGULAR VE YORUM

Çalışma sonucunda elde edilen bulgular şu şekildedir:

- Siyasi sebepler, Geçici Koruma Altında olan Suriyeli sığınmacıları ülkelerinden ayrılmaya iten birincil faktörlerdir.
- Ekonomik nedenler ise bu manadaki ikincil faktörlerdir.
- Ülkemize göç eden sığınmacıların çoğunun Suriye'nin Batı ve Kuzey bölgelerinden gelmiştir.
- Türkiye'ye gelmiş olan Suriyeli sığınmacıların ülkemizi tercih etmesindeki ana faktörün tanıdık ve akrabalarıdır.
- Bu sığınmacıların ülkemize varmak için insan kaçakçılığı yapan çeşitli örgütler ile işbirliği yaparak uzun ve tehlikeli yolculukları göz önüne almıştır.
- Ülkemize gelenlerin ise yine uzun bir süre vatansızlık statüsünde beklemiş ve bu süreçte bir belirsizliğin hakim olmuştur.
- Ülkemize yerleştikten sonra ise bu sığınmacılar Türk toplumu ile entegrasyonu ve uyumu sağlanmıştır.

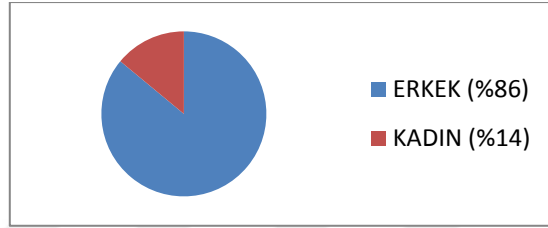
Bu çalışma bizlere sığınmacıların ülkemizde ve kendi ülkelerinde uyum, yaşam ve bütünleşme koşulları altında karşı karşıya kaldığı zorluklar hakkında bir dizi bilgiler sağlamaktadır. Bu çalışmanın bulgularına bakıldığında sığınmacıları sığınmaya iten nedenlerin yaş, cinsiyet, medeni hal, meslek, eğitim seviyesi, akrabalar şeklinde birçok değişkenin varlığı göze çarpmaktadır. Örneklem grubunda ele alınan sığınmacılara hangi gruba aitlik hissettikleri hakkında birtakım sorular sorulmuştur. Sığınmacıların kendilerini bağlı hissettikleri etnik ve ulusal gruba göre sığınma talebinde buldukları kaydedilmiştir. Reyhanlı'ya gelerek sığınanların ise burayı tercih etmelerinin nedeninin burada akrabalarının olmasından kaynaklandığı vurgulanmıştır. Bu durum ise bizlere zincir göç modelini yansıtmaktadır. Reyhanlı'ya göç eden bu sığınmacılar tanıdıklarına güvenerek burada daha iyi yaşam koşullarına sahip olacaklarının inancıyla buraya göç etmişlerdir.

4.1.Suriyeli Mültecilerin Demografik Ve Sosyo-Ekonomik Özelliklerinin İncelenmesi

Araştırma sırasında, kimi deneklerin sözlü ifadeleri not alınmıştır.

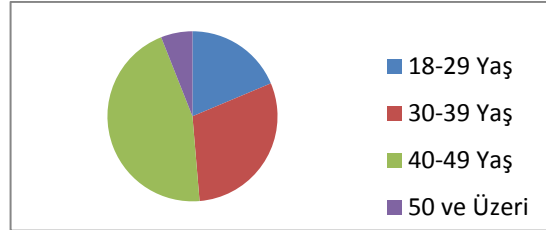
4.1.1.Kişisel Bilgiler

Cinsiyet: Görüşmeye alınan sığınmacıların yüzde 86'lık kısmı erkek iken, yüzde 14'lük kısmı ise kadınlardan oluşmaktadır. Öte yandan sığınmacı kadınlar ile gerek karşılıklı olarak yüz yüze, gerekse de eşinin yanında konuşmak mümkün olmuştur.

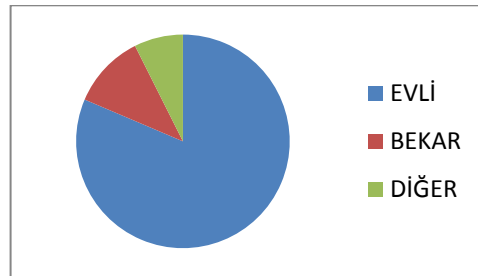
Grafik-1: Cinsiyet

Yaş: Görüşme gerçekleştirilen sığınmacıların yüzde 18,66 'lık kısmı 18 ila 29 yaş aralığında, yüzde 30'unun 30 ila 39 yaş aralığında olduğu, yüzde 45,33' ünün 40 ila 49 yaş, yüzde 6'sının ise 50 yaş ve daha üstü olduğu belirtilmiştir. Fakat bu görüşme sadece reşit olanlar ile yapıldığından ötürü buradaki kitle görünürlüğünü kaybetmektedir.

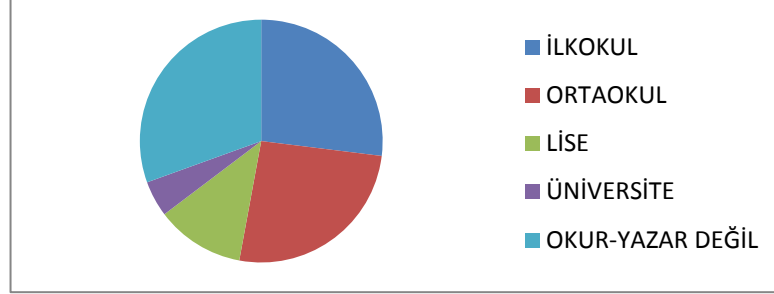
Grafik-2: Yaş

Medeni Durum: Ankete iştirak eden sığınmacılarda evli olanların oranı yüzde 81,33 iken, bekarların oranı ise yüzde 11,33' tür. Eşi Suriye'de olan ve hakkında bilgi alınamayan, yahut eşini savaşta kaybetmiş olanların oranı ise yüzde 7,34'tür.

Grafik-3: Medeni Durum

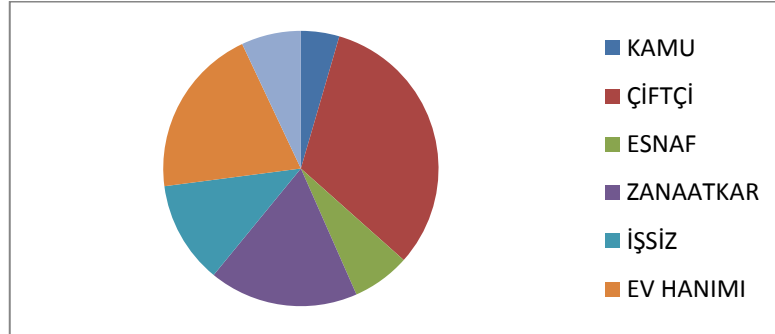
Eğitim Durumu: Sığınmacıların yüzde 31,7'lik kısmının okuma-yazması yoktur. Yüzde 26,5'i ilkokul, yüzde 25,5'i ortaokul, yüzde 11,6'sı lise ve yüzde 4,7'si ise üniversite mezunudur.

Grafik-4: Eğitim Durumu

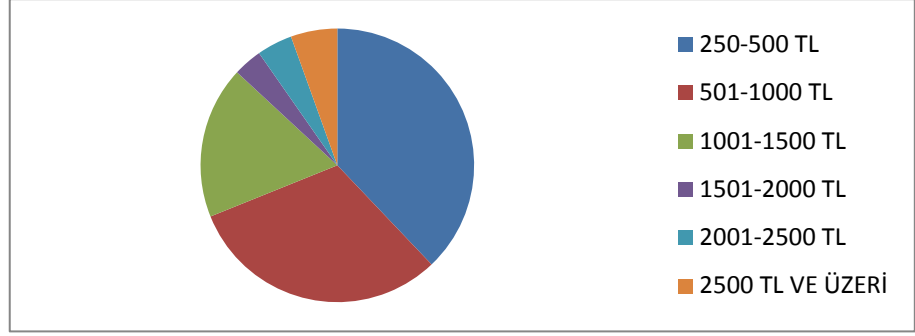
Görüldüğü üzere eğitim son derece geri düzeydedir ve bu da olumsuzluk teşkil etmektedir.

Meslek Dağılımı: Sığınmacılarda kamuda çalışanların oranı yüzde 4,5, çiftçilerin oranı yüzde 32,1, esnafların oranı yüzde 6,8, zanaatkarların oranı yüzde 17,5 ve diğer meslek gruplarının oranı ise yüzde 7,6 olduğu görülmektedir. Sığınmacıların yüzde 11,9'luk kısmı işsiz, yüzde 19,6'lık kısmı ise ev hanımıdır. Suriye'de yaşayan esnafların bir kısmı ise Suriye'de sürdürdüğü işlerin aynısını Reyhanlı'da icra etmektedir.

Grafik-5: Meslek Dağılımı

Gelir Düzeyi: Sığınmacıların yüzde 37,9'u aylık 250 ila 500 TL arasında rakamlar ile geçinmeye çalışmaktadır. Bu oran sığınmacıların üçe birinden fazladır. Sığınmacıların yüzde 30,4'lük kısmının aylık geliri 501 ila 1500 TL arasında, yüzde 18,6'lık kısmının aylık geliri ise 1001 ila 1500 TL arasındadır. Yüzde 3,4'ü aylık 1501 ila 2000 TL, yüzde 5,5'lik kısmı ise aylık 2001 ila 2500 TL arasında aylık gelire sahiptir.

Grafik-6: Gelir Düzeyi

Kişisel verilere genel olarak bakıldığında, Geçici Koruma Altındaki Suriyeli sığınmacıların yetersizlikleri dikkat çekmektedir. Reyhanlı'da bulunan sığınmacıların yüzde 31,7'sinin okuma-yazması yoktur. Yüzde 32,1'lik kısmı çiftçi, kente uygun olarak esnaflık yapabilecek kişilerin oranı ise yüzde 6,8, zanaatkar oranı ise yüzde 17,5'tir. Bakıldığında bu oranlar oldukça düşüktür. Burada yaşamını sürdürmekte olan sığınmacıların çok azı yeterli derecede eğitim almış, iş sahibi kişilerden meydana gelmektedir.

4.1.2.Reyhanlı'daki Suriyeli Mültecilerin Genel Durumu

Reyhanlı'ya gelen Geçici Koruma Altındaki Suriyeli sığınmacıların genel durumunun ele alındığı bu bölümde öncelikle Geçici Koruma Altındaki Suriyeli sığınmacıların Reyhanlı'da kalış süresi ele alınmıştır.

Tablo:1- Reyhanlı ilçesinde ne kadar süredir kalıyorsunuz?

	Sayı	Yüzde (%)
1 yıl	28	18,66
2 yıl	19	12,66
3 yıl	33	22
4 yıl	41	27,33
5 yıl	18	12
6 yıl	11	7,33
Toplam	150	100

“Reyhanlı'ya gelen Suriyelilerin genel durumunun ele alındığı bu bölümde öncelikle Suriyelilerin Reyhanlı'da kalış süresi ele alınmıştır.

Tablo-1'e göre, mülakata katılan Suriyelilerin %7,33'ü 6 yıl, % 12'si 5 yıl, % 27,33'ü 4 yıl, % 22'si 3 yıl, %12,66'sı 2 yıl ve % 18,66'sı ise son 1 yıldır Reyhanlı'da kalmaktadır. Verilerden anlaşılacağı üzere Suriye'de iç savaş başladığından beri Suriyeli sığınmacılar Reyhanlı'ya gelmeye devam etmektedir. Son dönemde gelen Suriyelilerin önemli bir bölümü ilçe

merkezindedir. İlk gelenler kamp ve çadır kentlerde kalırken, buraların dolması ve kontrolsüz girişlerin artması üzerine doğrudan kent merkezine gelen Suriyeli sayısı artmıştır.”

Tablo-2: Reyhanlı'da nerede kalıyorsunuz?

	Sayı	Yüzde (%)
Ailem ile kirada oturuyorum	80	53,33
Ev satın aldım	15	10
Reyhanlılı akrabalarla kalıyorum	16	10,67
Suriyeli akrabalarla kalıyorum	21	14
Yardım sayesinde ücretsiz oturuyorum	10	6,67
Diğer	8	5,33
Toplam	150	100

Tablo-2'ye göre “Reyhanlı'ya gelen geçici koruma kapsamındaki Suriyeli sığınmacıların % 53,33'ü kiralık evlerde yaşamını sürdürmektedir. Sığınmacıların % 10,'u ev satın almış ve % 6,67'si yardımlar aracılığı ile herhangi bir ücret ödemedi barınma ihtiyacını karşılamaktadır. Yine sığınmacıların % 10,67'si Reyhanlı'daki akrabalarıyla yaşamını sürdürmekte ve % 14'ü de kiralar daha ucuz olduğu için aileler arasında paylaşılmaktadır.”

Tablo:3- Reyhanlı ilçesinde herhangi bir işte çalışıyor musunuz?

	Sayı	Yüzde (%)
Evet	47	31,33
Hayır	103	68,67
Toplam	150	100

Tablo-3'te herhangi bir işte çalışıp çalışmadıkları sorulmuştur. “Geçici Koruma Altındaki Suriyeli sığınmacıların bir işte çalışan oranı % 31,33'tür. İşsiz Geçici Koruma Altındaki Suriyeli sığınmacıların sayısı % 68,67'dir. Suriyeliler' in büyük bir kısmı çalışmamaktadır. Suriyeli sığınmacıları çalışmamaya iten sebepler ise eğitimsiz olmaları, emek sömürüsü şeklindedir.”

Suriyeli sığınmacıların en büyük şikayeti çalışma koşulları ve ücretlerdir. Geçici koruma kapsamındaki Suriyeli sığınmacıları daha az parayla çalışan çalışma koşulları konusunda seçim yapmaz.

Sığınmacıların büyük bir bölümü emek sömürüsünden ötürü iş aramama yolunu tercih etmişlerdir. Burada emek sömürüsü değişik şekillerde olabilmektedir. Bunlar genel itibariyle ücret ödememe ya da çok düşük ücret

ödeme, zorla çalıştırma, fazla mesai, kendilerine vaat edilen haricinde başka işlerde çalıştırılma şeklinde karşımıza çıkmaktadır.

“Diğer taraftan, Reyhanlı'da kimi iş yerlerinde Reyhanlılı çalışanların tümünün işine son verilip, Suriyeliler işe alınmaktadır. Bu durum işten atılan Reyhanlılarda Suriyelilere karşı bir tepki doğmasına neden olmaktadır.

Katılımcı-1 (Suriyeli, Kadın, 43):

-Kocam, 3 ay Adana'ya çoban olarak gitti, parasını vermediler.

Katılımcı-2 (Suriyeli, Erkek, 24):

-Bütün yaz Reyhanlı'da fırında çalıştım, para vermediler bir de itiraz edince dövmeye çalıştılar, Suriyeliyim diye kötü söz söylediler.

Katılımcı-3 (Suriyeli, Erkek, 38):

- Bizi Manisa'ya götürdüler. Orada çalıştık, dönüşte bizi oraya götüren adam paraları bize vermeden kaçtı, gitti. Dönüşte jandarma bizi buldu, Reyhanlı'ya geri getirdi.

Katılımcı-4 (Reyhanlılı, Erkek, 29):

- Suriyeliler hem ucuza hem de iyi çalışıyor, bizim Reyhanlılar gibi devamlı şikayet etmiyor.

Katılımcı-5 (Reyhanlılı, Erkek, 63):

-Asgari ücret 1500 TL, sigorta, yeme içme bir işçi 2300 TL'ye yakın maliyeti var, elbette Suriyeli çalıştırırım.”

Uyum ve entegrasyon sürecindeki en önemli iki faktör, yeterli barınma ve istihdam imkanlarının olmamasıdır. Bu durum ise Suriyeli sığınmacıların Reyhanlı ile entegrasyonunun önünde ciddi bir engeldir. Sağlıklı konutlarda yaşamayan ve şehrin iş hayatına katılmayan insanların kentsel yaşamdan uzaklaştıkları ve kendi kapalı dünyalarını oluşturdukları iyi bilinmektedir.

Tablo:4- Devlet kurum ve kuruluşlarından herhangi bir yardım alıyor musunuz?

	Sayı	Yüzde (%)
Evet	105	70
Hayır	38	25,33
Yanıt Yok	7	4,67
Toplam	150	100

Geçici Koruma Altındaki Suriyeli sığınmacıların % 70'i devlet kurum ve kuruluşlarından herhangi bir yardım almaktadır. Devlet kurum ve

kuruluşlarından yardım almayanların oranı % 25,33'tür.

Suriyeli sığınmacıların % 4,7'si bu soruya yanıt vermemiştir. Geçici Koruma Altındaki Suriyeli sığınmacılara başta AFAD, Hatay İl Göç İdaresi, Hatay Büyükşehir Belediyesi, Reyhanlı Kaymakamlığı ve ilçe belediyesi yardım yapmaktadır.

İlçede yaşamını sürdürmekte olan mültecilere Kızılay parasal açıdan yardım yapmaktadır. Kızılay'ın dağıtmış olduğu bu para sadece anlaşmalı marketlerde kullanılmaktadır. Devlet kurumlarına ek olarak, sığınmacılara sivil toplum kuruluşları ve yerel sakinler de yardımcı olmaktadır. Bu yardımlar nakit olarak değil, gıda yardımı, yiyecek gönderme, eski kıyafetleri dağıtma şeklinde yapılmaktadır.

Öte yandan sığınmacılara yapılan yardımlar konusunda dikkatli davranılmalıdır. Onların artık yerleşik hayatı benimsemesi göz önüne alınarak birtakım üretici olmalarını sağlayacak politikalar devlet eliyle hayata geçirilmelidir. Sığınmacılar iç savaştan önce genellikle devlete bağımlı yaşamaktaydılar ve bu durumun ülkemizde de nüksetmesine imkan vermeyecek önlemler alınmalıdır.

Tablo-5: Reyhanlı ilçesinde yaşadığınız sorunlar nelerdir?

	Sayı	Yüzde (%)
Dil Bilmeme	13	8,7
İşsizlik	72	48
Sosyal ve kültürel uyum	40	26,7
Sosyal dışlanma	11	7,3
Diğer	14	9,3
Toplam	150	100

Tablo-5'te Geçici Koruma Altındaki Suriyeli sığınmacılara, Reyhanlı'da ne tür sorunlarla karşılaştıkları sorulmuştur. Katılımcıların % 8,7'si dil bilmeme ve % 48'i işsizlik problemi yaşamaktadır. Şehirle bütünleşme ve toplumla bütünleşme sürecinde eğitim ve iş önemli bir unsurdur. Fakat Suriyeli sığınmacılar arasında sosyal bir izolasyon duygusu yoktur. Ankete katılan Suriyeli mültecilerin yalnızca yüzde 7,3'ü sosyal olarak dışlanmış olduklarını düşünmektedir. Öte yandan, görüşme sırasında

Suriye'deki sığınmacıların bu tür konuları çok açık bir şekilde ifade edemedikleri kaydedilmiştir. Türkiye'yi kırmamak için bu soruların bazılarını yanıtlamaktan kaçınmışlardır.

Geçici koruma altındaki Suriyeli sığınmacılara kendi vatanlarına dönmek isteyip istemedikleri sorulmuştur. Eğer barış olarsa Suriye'ye dönmek istediklerini belirtenlerin oranı ise 71,9 olmuştur. Çapraz sorgulama, dönmek istemeyen Suriyeli sığınmacıların yüzde 67,5'inin şu anda Reyhanlı'da çalıştığını göstermektedir. Ülkemizde Suriyeli sığınmacı işçilere sunulan görece yüksek gelir ve yaşam standardı bizlere bunun uyum ve entegrasyon sürecinde ne kadar etkili faktörler olduğunu gösterir.

4.2. Suriyeli Mültecilerin Kentle Sosyo-Kültürel Uyumu ve Entegrasyonu

Suriyeli sığınmacılara günlük hayatlarında en çok kimlerle görüştiklerine ilişkin soru sorulmuş ve yüzde 68' inin sadece diğer Suriyeliler ile görüştikleri beyan etmişlerdir. Bu yüksek oranda aidiyet ile akrabalık ilişkileri etkili olmuştur. Üstelik Suriyeli gençler sadece Suriyeli gençler ile zaman geçirdiği saptanmıştır. Elde edilen bu gözlemler ve bilgiler ışığında, Suriyeli gençlerin belirli Reyhanlı parklarında birlikte dolaştığı ortaya çıkmıştır. Şüphesiz, bu tür mekânsal ayrımcılık ve içe dönüklük yerel nüfusla entegrasyon ve uyum sürecinin önünde bir engel teşkil etmektedir.

Tablo-6: Reyhanlı ilçesinde kimlerle vakit geçiriyorsunuz?

	Sayı	Yüzde (%)
Diğer Suriyeliler	87	58
Yalnızca ailem	32	21
Reyhanlılı akrabalar (varsa)	17	11,3
Reyhanlılı komşular	8	5,3
Diğer	6	4
Toplam	150	100

Tablo-6'ya göre; Reyhanlı'da akrabaları olan Suriyeli sığınmacıların akrabalarıyla görüşme oranı yüzde 11,3'tür. Sadece aileleri ile vakit geçiren Suriyeli sığınmacıların payı yüzde 21'dir. Küreselleşme çağının neden olduğu en yaygın davranış biçimi, ailenin televizyonda zaman geçirme şeklidir. Reyhanlı'da komşularıyla buluşan Suriyelilerin payı yüzde 5,3'tür.

Tablo-7: Reyhanlı ilçesinde hafta sonlarını nasıl geçiriyorsunuz?

	Sayı	Yüzde (%)
Çarşı dolaşarak	66	44
Suriyeli akrabalarla birlikte dolaşarak	32	21,3
Evde oturarak	23	15,3
Reyhanlı akrabalarla birlikte (varsa)	21	14
Komşularla birlikte	5	3,3
Diğer	3	2,1
Toplam	150	100

Tablo-7'den anlaşılacağı üzere; Mülteciler genellikle aileleri ve diğer mülteciler ile zamanlarını geçirmektedirler. Hafta sonları geldiğinde ailesiyle birlikte vakit geçirecek şekilde ilçede dolaşan Suriyeliler' in oranı, yüzde 44' tür. Aynı şekilde ilçede Suriyeli mülteciler aile bireyleri veya diğer mültecilerle vakit geçirmektedir. Hafta sonu ilçede dolaşan kişilerin oranı yüzde 44 iken, mülteciler ile birlikte dolaşanların oranı ise yüzde 21,3' tür. Her ikisi beraber ise yüzde 65,3' e ulaşmıştır. Bu orana bakarak sığınmacıların gün geçtikçe daha kapalı bir toplum yapısını benimsediğini söyleyebiliriz. Sığınmacıların yüzde 15,3'ü ise hafta sonları dışarı çıkmayıp evde kalmaktadır. İlçede akrabası olup da akrabaları ile vakit geçirenlerin oranı ise sadece yüzde 14' tür.

Mültecilerin Reyhanlı'da kalma süresi uzadıkça akrabaları ile vakit geçirme süreleri kısalmıştır. Akrabaları ile vakit geçiren mültecilerin ise büyük bir kısmı 40 ya da üzeri yaş gruplarıdır. Akrabaları ile en az vakit geçirenler ise genç Suriyeli mülteciler olmuştur.

Tablo:8- Okula çocuklarınızı gönderiyor musunuz?

	Sayı	Yüzde (%)
Evet	105	86
Hayır	17	14
Toplam	122	100

Tablo-8'de, görüşmeye katılan eğitim çağında çocuğu olan, 122 Suriyeli mülteciye çocuklarını okula gönderip göndermedikleri sorulmuştur. 105 Suriyeli mülteci çocuğunu okula göndermektedir. Suriyeli mülteci çocukların okula gitme oranı ise % 86'dır. AFAD'ın araştırmasında da benzer bir sonuca ulaşılmıştır. Buna göre, kent merkezlerinde Suriyeli çocukların okula gitme oranı % 83'tür (AFAD, 2013:50).

Tablo:9- Reyhanlı'daki devlet kurum ve kuruluşlarında aldığınız hizmetlerinden memnun musunuz?

	Sayı	Yüzde (%)
Kesinlikle memnunum	35	23,6
Memnunum	62	41,4
Kararsız	26	17,3
Memnun Değilim	20	13,2
Kesinlikle Memnun Değilim	7	4,5
Toplam	150	100

Tablo-9'da görüldüğü gibi; Geçici Koruma Altındaki Suriyeli mültecilerin kamu hizmetlerinden memnun olup olmadıkları sorulmuştur. Tablo:9'daki verilere göre, Suriyeli mültecilerin büyük bir kısmı devlet hizmetlerinden memnundur. Buna göre, devlet hizmetlerden kesinlikle memnun olanların oranı % 23,6'dır. Mültecilerin % 41,4'ü memnun, devlet hizmetlerinden memnun olmayanlar oranı ise % 13,2'dir. Devlet hizmetlerinden kesinlikle memnun olmayanların oranı ise % 4,5'tir. Kararsız olanların oranı ise % 17,3'tür.

Tablo:10- Türkiye Cumhuriyeti'nde yaşamaktan memnunsunuz?

	Sayı	Yüzde (%)
Kesinlikle memnunum	44	29,6
Memnunum	87	57,9
Kararsız	11	7,5
Memnun Değilim	5	3,2
Kesinlikle Memnun Değilim	3	1,8
Toplam	150	100

Geçici Koruma Altındaki Suriyeli sığınmacılara Türkiye'de yaşamaktan memnun olup olmadıkları sorulmuştur. Tablo:10'daki verilere göre, Suriyeli sığınmacıların çoğunluğu Türkiye'de yaşamaktan memnundur. Sığınmacıların büyük bir kısmının ülkemizde olmaktan dolayı memnun oldukları saptanmıştır. Geçici koruma altındaki Suriyeli sığınmacılar ile yapılan görüşmelerden de görülebileceği üzere, zor günlerde kendilerini terk etmeyen ve misafir eden Türk halkına çok minnettarlar. Suriyeli mültecilerin Türkiye'de bulunmaktan kesinlikle memnun olanların oranı % 29,6'dır. Türkiye'de yaşamaktan kesinlikle memnun olmayanlar oranı ise % 1,8'dir. Kararsızların oranı ise % 7,5'dir. Suriyeli mültecilerle yapılan anket ve görüşmelerde, Türk halkına büyük minnet duymaktadırlar. Suriyeli mülteciler her şeyden önce güvenli tarafa

geçtikleri için kendilerini çok şanslı görmekte-dirler. Özellikle TV’de yer alan IŞİD saldırıları, Rusya'nın hava saldırıları, artan kent kuşatmaları karşısında Suriyeli mülteciler için Türkiye güvenli alanı temsil etmektedir.

4.3.Reyhanlılara Göre Suriyeliler

Yerel halka "Suriyeli mültecilerin Türkiye'ye kabul edilmelerini doğru buluyor musunuz?" sorusu yöneltilmiştir.

Tablo:11- Mültecilerin Türkiye tarafından kabul edilmelerini doğru buluyor musunuz?

	Sayı	Yüzde (%)
Evet	111	74
Hayır	39	26
Toplam	150	100

Burada yerel halka ilk olarak mültecilerin ülkemize kabul edilmesini doğru bulup bulmadıkları sorusu sorulmuş olup, yüzde 74'lük kısmının bunu memnuniyetle karşıladığı saptanmıştır. Ancak yüzde 26'lık kısmı ise bunu doğru bulmamıştır. Suriye'deki mültecilerin ilçe merkezinde daha görünür hale gelmesi, bu konudaki olumsuz görüşlerin büyümesi üzerinde büyük bir etkiye sahiptir. Bununla birlikte, çoğu insan sorunu İslami kardeşlik açısından değerlendirmekte ve zor durumda olan Suriyeli mültecileri kabul etmede herhangi bir sorun görmemektedir.

Tablo:12- Mültecilere devlet kurum ve kuruluşları yoluyla yapılan yardımları doğru buluyor musunuz?

	Sayı	Yüzde (%)
Evet	85	56,6
Hayır	65	43,4
Toplam	150	100

Tablo-12'ye göre; yerel halkın % 56,6'sı Suriyeli mültecilere yardım yapılmasını doğru bulmakta iken, doğru bulmayanların oranı ise 43,4'tür. Yerel halkın % 70,2'si Suriyeli mültecilere karşı bakış açısının farklılaştığını dile getirmiştir. Suriyeli mültecilere bakış açısı değişmeyenlerin oranı % 29,8'de kalmıştır. Suriyeli mülteciler karşı bakış açısı değişen % 70,2'lik gruba ayrıca bakış açılarının hangi yönde değiştiği sorulmuştur. Bakış açısı değişen % 71,8'in, Suriyeli mültecilere algılarının negatif yönde değiştiğini söylerken, sadece % 28,2'si olumlu yönde bir değişim geçirdiğini ifade etmektedir.

Yerel halka yine bu bağlamda mültecilerin ilçede hangi sebeple

buldukları sorusu da yöneltmiştir. Bu bağlamda halk özellikle kiraların ve ev fiyatlarının artışından yakınmıştır. Bu oran ise yüzde 67,6'dır.

Görüşmeye katılan yerel halkın yüzde 45,9'u Suriyeli mültecilerin gelişinin Reyhanlı'daki kamu hizmetlerinde yavaşlamaya sebebiyet verdiğini ifade etmiştir. Reyhanlı'da devlet kurumları zaten büyük bir yük altındayken yaklaşık olarak 110 bin sığınmacı bu yükü daha da ağırlaştırmıştır.

“Katılımcı-12 (Reyhanlı, Kadın, 48):

-Devlet bizden alıp, Suriyelilere veriyor. Önce kendi milletini düşünmesi gerekmez mi?

Katılımcı-136 (Reyhanlı, Kadın, 34):

-Bize yapılan yardımlar azaldı, mecburen Suriyelilerde ortak oldu.

Katılımcı-99 (Reyhanlı, Erkek, 36):

-Yardım yapıyor Devlet, Suriyeliler gün boyu evde yatıyor, doktor bedava, su bedava, para da veriyor. Savaşta yok. İnsan daha ne ister.

Katılımcı-145 (Reyhanlı, Erkek, 61):

-Suriyelilere yapılan yardım onları tembel yapıyor.

Katılımcı-37 (Reyhanlı, Erkek, 46):

-Ben Reyhanlı'da 15 yıllık esnafım, 1 ay prim ödemedim diye doktor bana bakmadı. Ama aynı doktor hiç para ödemeyen Suriyeliye her gün bakıyor, bu adalet mi?”

Tablo:13- Size göre mültecilerin Reyhanlı ilçesinde sebep olduğu olumsuzluklar nelerdir?

	Sayı	Yüzde (%)
Ev kiraları ve fiyatları arttı	101	67,6
Şehirdeki devlet hizmetlerinin yükü arttı	69	45,9
Dilenci sayısında artış oldu	52	34,9
Kentteki ahlaki yapı zarar görmeye başladı	60	40,4
İşsizlik arttı	55	36,9
Diğerleri	20	13,6

Tablo-13'te yerel halkın yüzde 36,9'u ise mültecilerin gelişinden dolayı işsizliğin daha da arttığını ifade etmiştir. Suriyeli mülteciler, düşük gelirli grup için örgütlenmemiş iş kolları üzerinde büyük bir baskı oluşturmaktadır. Dolayısıyla Suriyeli mültecilere en büyük tepkiyi işsizler ve zanaatkârlar

vermektedir. Az tepkiyi veren grup ise profesyonel grup memurlardır. Alt gelir grupları mültecilere en fazla tepkiyi veren gruptur. Çünkü mültecilere birçok kamu yardımları yapılmakta, işçi ücretlerini azalmakta ve iş imkanları daralmaktadır.

“Suriyelilerin kayıt dışı olmak gibi büyük bir avantajı bulunmaktadır. Çoğu kaçak olan küçük işletmeler bölgeye ekonomik katkı sağlamakla birlikte, başta vergiler olmak üzere hukuki yükümlülüklerden muaf oldukları için haksız rekabete neden olmaktadır (ORSAM, 2015:8). Örneğin Reyhanlı’da Suriyeliler tarafından açılan, sayıları 7’ye yaklaşan kuyumcu dükkanları gece geç saatlere kadar açıktır. Kanunen yasak olduğu halde kuyumcu dükkanlarının geç saatlere kadar açık tutulması, Reyhanlı kuyumcu esnafı bakımından haksız rekabet yaratmaktadır. Bu tür istenmeyen ya da gözden kaçan uygulamalar iki topluluk arasında gerginlik yaratmaktadır.”

“Katılımcı- 66 (Reyhanlı, Erkek, 20):

-Biz levha vergisi veriyoruz, onlar vermiyor. Bu adil değil. Devlet onları tutuyor...

Katılımcı-90 (Reyhanlı, Erkek, 33):

-Ben lokantanın önündeki kaldırıma masa koysam hemen zabıta geliyor ceza yazıyor, ama Suriyeli yapınca kimse gelip bakmıyor...

Katılımcı-99 (Reyhanlı, Erkek, 50):

-Hocam adam 15 TL’ye gömlek dikeyor, ben nasıl baş edeyim...

Katılımcı-123 (Reyhanlı, Erkek, 24):

-Bu sene (2019) boyacının günlük yevmiyesi 100 TL idi, bunlar geldi 50 TL’ye düştü, bizimde bakacak çocuğumuz var, onlar savaştan kaçıyor ama bizimde geçim derdimiz var..."

Tablo:14- Mültecilerin Reyhanlı ilçesinde suç olaylarına sebep olduklarını düşünüyor musunuz?

	Sayı	Yüzde (%)
Evet	84	56
Hayır	66	44
Toplam	150	100

Tablo-14’te yerel halk ayrıca mültecilerin ilçedeki suç oranlarını arttırdıklarını iddia etmektedir. Bu manada ilçede yaşan yerli halkın yüzde 56’sı mültecilerin ilçedeki suç oranlarını arttırdığını iddia etmiştir. Bu hususta Reyhanlı

İlçe Emniyet Müdürlüğü kamuoyu ile veri paylaşmadığından ötürü bu iddia kesin olarak kanıtlanamamaktadır. Fakat burada iddia edilen artış esasında toplumsal tepkiden kaynaklanmaktadır.

Tablo:15- Suriyeli mültecilerle beraber yaşamaktan ne kadar memnunsunuz?

	Sayı	Yüzde (%)
Kesinlikle memnunum	85	56,7
Memnunum	34	22,7
Kararsız	7	4,6
Memnun Değilim	21	14
Kesinlikle Memnun Değilim	3	2
Toplam	150	100

Tablo-15'ten anlaşılacağı üzere, yerel halkın % 56,7'si Suriyeli mültecilerle birada yaşamaktan kesinlikle memnun iken, % 22,7'lik oran memnun, memnun olmayanların oranı ise % 14 olarak tespit edilmiştir. Suriyeli mülteciler beraber yaşamaktan kesinlikle memnun olmayanların oranı ise % 2'dir. Kararsız olanların oranı % 4,6'dır.

“Katılımcı-30 (Reyhanlı, Kadın, 21):

-Suriyeliler evde perde örtmüyor, ayıptır. Çok rahatsız oluyoruz.

Katılımcı-112 (Reyhanlı, Kadın, 37):

-Suriyeli kadınlar süsüne çok düşkün, bizim erkeklerin aklını çeliyor.

Katılımcı-78 (Reyhanlı, Kadın, 66):

-Suriyeli genç kızların başını bağlama şekli yanlış. Yarı açık yarı kapalı, bu ayıp. Bizim kızlarda onlardan örnek alacak.

Katılımcı-19 (Reyhanlı, Erkek, 42):

-Adamlar uyumuyor, gece saat üç, hala müzik dinliyor. Karşısındakine karşı saygı duymuyor.”

Tablo-16: Sizce Reyhanlı 'da yaşayan Suriyeliler, yerel halka entegre oldu mu?

	Sayı	Yüzde (%)
Evet	100	67
Hayır	50	33
Toplam	150	100

Tablo-16'dan anlaşılacağı üzere, yerel halka son olarak mültecilerin ilçede yerel halk ile uyum sağlama ve bütünleşme açısından başarılı olup olmadıklarına ilişkin bir soru daha yöneltilmiş ve yüzde 67'sinin bunu başarılı bulduğu söylenmiştir. Ancak aksi görüşte olanların oranı ise yüzde 33'tür.

Tablo-17: Türkiye'nin İdlib Operasyonunu nasıl buluyorsunuz?

	Sayı	Yüzde (%)
Doğru buluyorum	108	72
Doğru bulmuyorum	42	28
Toplam	150	100

Son olarak, Suriyeli mültecilere “Türkiye'nin İdlib Operasyonunu nasıl buluyorsunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Katılımcıların % 72' sinin bu harekati doğru bulduğunu ve teröristlere karşı yapılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Bu harekati doğru bulmaların oranı ise % 28'dir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Araştırma Sonuçları

Günümüz dünyasında küresel gelişmişlik düzeyi ve küresel eşitsizlikler nedeniyle pek çok insan hedeflediği ya da gitmek zorunda kaldığı farklı coğrafyalara taşınmaktadır. Ancak temel sorunsal dünyanın bir bölümünün göç üreten, bir bölümünün tampon ve diğer bir bölümünün de göç edilen coğrafya olarak ayrılmış olmasından kaynaklanmaktadır. Bu manada dünyanın hangi bölgelerinin göç ettiği, hangi kimlik ve kültürlerin göçe maruz kaldığı ya da göç ettirildiği önemli bir tartışma konusudur. Benzer biçimde düzensiz uluslararası göç hareketlerini dışsallaştırmak ve güvenli hale getirmek için oluşturulan tampon bölge ve coğrafyaların varlığını koruyor olması üzerinde düşünülmesi gereken başka bir alandır. Zira uluslararası düzensiz göç hareketlerinin ortaya çıkardığı ve hukuki manada geçici koruma statüsü, sığınmacı ya da mülteci olarak tanımladığımız insan gruplarının yeni yerleşim bölgelerine ulaşmada karşılaştıkları zorluklar ve yeni taşındıkları ülkelerdeki sosyal entegrasyon sorunları meseleyi daha da çözümsüz kılabilmekte ve meşrulaştırmaktadır.

Göç hareketleri toplumsal yapıyı yeniden şekillendiren bir olgudur ve önemlidir. Toplumun içerisinde birçok kültürel unsur ve gruplar mevcuttur. Burada bu unsurlar ve gruplar arasında da yoğun bir ilişki vardır. Bu çerçevede, göç unsuru, göç alan yerin yaşanabilir olmasını sağlamak için bu sosyal farkı değiştirerek birey ve toplum arasındaki ilişkiyi bütünleştirmeye yönelik bir araç olmalıdır. Bu durumda, sosyal bütünleşme ve entegrasyon düzeyini artıracak rasyonel politikalar geliştirmek çok önemlidir. Uygulamada, ülkeler göç olaylarından önce gerekli planları yapma ve sosyal yapılar üzerindeki olumsuz etkileri azaltma yükümlülüğüne sahiptir. Bu çerçevede geliştirilecek olan politikalar göç edenlerin toplumsal yapıyı bozmayacak şekilde hayatlarını devam ettirmesini sağlayacak türden olmak zorundadır.

Göç hareketliliği, sadece mekansal bir yer değiştirme değil birey, grup ve toplumsal anlam ile değer dünyasının değişimi ve dönüşümüdür. Diğer bir ifadeyle göç olgusu, sadece göç edenler üzerinde değil, göç alan yerleşim yerlerinin toplumsal ve mekansal yapısında da önemli değişimlere yol açan bir süreçtir.

Bu çalışmada ele alınan konu; uyum ile bütünleşme sürecinde toplumsal kabul etkisidir. Bu bağlamda göçün bütünleşme üzerinde ne gibi etkilere sahip olduğu incelenerek psiko-sosyal açıdan boyutu araştırılacak ve sosyal bütünleşme kavramı üzerinde durulacaktır. Göç eylemi toplumda yıkıcı ve yapıcı etkisi olan evrensel bir harekettir. Bu, onun hangi şekilde gerçekleşirse gerçekleşsin göçü alan ve veren ülkeyi ilgilendirmektedir. Bu yüzden doğru ve gerçekleştirilebilir düzeyi yüksek politikalar ile çözülmesi gerekir.

2011 yılında başlayan Arap Baharı, 15 Mart 2011’de Suriye’ye de sıçramış ve ülke genelinde büyük bir isyan, iç savaş durumu meydana gelmiştir. Bu olaylar neticesinde ise aralarında birçok sivilin de yer aldığı 500 binin üzerinde insan yaşamını yitirmiş, yaklaşık 20 milyon kadar nüfusa sahip olan ülkede 13,5 milyon insan yardıma muhtaç hale gelmiştir. Yine yaklaşık olarak 6,3 milyon kadar insan yerinden edilirken, yaklaşık 4,9 milyon kadar da insan komşu ülkelere sığınmıştır. Günümüzde milyonlarca Suriyeli ülkesinden Irak, İran, Lübnan, Mısır, Ürdün ve Türkiye gibi ülkelere göç etmişlerdir.

Ülkemiz gelen Suriyeli sığınmacıların bir bölümü sınır hatlarında kurulmuş olan hatlarda yer alan konteynır kentlerde yaşamını sürdürürken, büyük bir kısmı da çeşitli kentlere dağılmışlardır. Hatay, Gaziantep, Şanlıurfa, Mardin gibi kentler ise bu sığınmacıların en yoğunlukta olduğu yerlerdir. İç savaştan kaçan Suriyeli geldikleri bölgede birçok açıdan etki etmektedirler. Bu etkiler en başta sosyal, politik ve ekonomik etkilerdir. Bu etkilerin hafifletilmesi ve oluşturduğu tehditlerin fırsata dönüştürülmesinin yolu ise başarılı politikaların yaratılmasına bağlıdır. Bu politikalar ise mutlak suretle sığınmacıların sorunlarının doğru bir şekilde saptanmasıyla

meydana getirilmelidir. Aksi takdirde sığınmacılarla ilgili sorunlar ortadan kaldırılamaz.

Göçmenlerin görevi ülkenin kültürüne kendi öz kültüründen kopmadan ayak uydurabilmek, göç edilen ülke vatandaşlarının görevi ise; bütünleşmenin sağlıklı bir biçimde gerçekleşebilmesi için altyapının doğru bir biçimde hazırlanmasıdır. Eğer aksi bir durum meydana gelirse, toplumda bir çok farklı dil olacak ve sosyo-kültürel açıdan kopukluklar yaşanacaktır. Bunun olmaması isteniyorsa uyum ile sosyal bütünleşme kavramı birbirinden ayrı bir biçimde düşünülmemelidir. Bütünleşme kavramı yalnızca bir gruba ait bir kavram değildir. Bütünleşmenin sorumluları göçmenlerle birlikte göç alan ülke vatandaşları ve devlet kurumlarıdır. Hal böyle olursa uyum ve entegrasyon daha kolay bir şekilde sağlanır, toplulukların kendine güveni artar ve oluşum da toplum tarafından daha hızlı kabul görür. Bütünleşme günümüzde birçok alanda katılımı gerektiren bir politik süreçtir.

Çalışmanın amacı ve sorgu alanı içerisinde öncelikle göçmen grubun ilçe sınırlarındaki mekansal dağılımı değerlendirilmiş, örneklem grubun büyüklüğü belirlenmiş ve göçmen birey ve ailelerle ilk görüşmeler ve mülakatlar yapılmıştır. Bazı görüşmelerde Arapça bilen bir tercüman desteği ile mülakatlar gerçekleştirilmiş ve görüşülenlerin anlam dünyası ve içinde buldukları koşullar anlamacı bir yaklaşımla değerlendirilmeye çalışılmıştır. Ankete katılan birey ya da ailelerin göç sürecinde yaşadığı travma, endişe ve kaygı gibi durumlar görüşme sürecimizi etkilediği gibi, örneklem büyüklüğünü de etkilemiş ve çalışma alanını zorlaştıran etkenleri oluşturmuştur.

“Göçmenlerin gidip yaşamaya başladıkları ülkelerdeki haklarının günümüzdeki ulus-devlet düzeninde hangi temeller üzerinde ele alınması gerektiği yaşamın tüm alanlarının birlikte değerlendirilmesi ile ortaya çıkabilecektir. Güvenli bir ikamet statüsü, eğitim olanaklarından eşit biçimde yararlanma, istihdam piyasasında yer alabilme, sosyal güvenlik ve sağlık hizmetlerine o ülke yurttaşları

kadar ulaşabilme, geleneksel kültürün korunabilmesi ile yabancı düşmanlığından arınmış bir ortamda yaşayabilme olanağı ve ülkenin toplumsal ve siyasal yaşamına katılabilme olarak bütünsellik içinde özetlenebilecek bu alanlarda göçmen hakları konusunda en liberal tavrı takınmış bulunan ülkelerde bile sorunlar yaşanmaktadır.”

Göç süreçleri bağlamında değerlendirdiğimizde göçmenlerin sosyo kültürel yaşamlarında bir dizi değişme ve farklılaşmanın yaşanması kaçınılmazdır. Göçmenlerin ülkeleri ile göç ettikleri yeni bölgedeki mevcut kültür arasında etkileşim, uyum ya da çatışma süreçleri farklı dinamiklerle gerçekleşmekte ve bu süreçler kendine özgü görünümle yaşanmaktadır. Ancak dikkat edilmesi gereken nokta, göç etmek zorunda kalanların karşılaştıkları engeller kadar, göç edilen ülkedeki göçmen algısı ve genel tutumudur. Nitekim göçmenlere ilişkin sosyal ve toplumsal temsiller birey ve kamuoyunun genel yapılandırılmış görüşlerini içermekte ve göçmenlere karşı geliştirilen duygu, düşünce ve davranışları etkilemektedir. Farklılık ve farkındalık ekseninde açıklanabilecek olan bu olgu, olumlu sosyal temsiller aracılığı ile sosyal dışlanma sorununu en aza indirebileceği gibi göçmenlerin topluma entegrasyonunu da kolaylaştırabilecek bir özelliktir.

Bilindiği gibi kitlesel göçler ülke ve bölgeye ciddi anlamda etki edebilmektedir. Suriyeli mültecilerin ülkemize akın akın gelmesiyle beraber sosyal, ekonomik ve politik birçok problem de süregelmiştir. Öte yandan mülteciler bölgenin yapısını da kısmen değiştirmişlerdir. Eğer mülteci yönetimi hususunda başarılı olunmak isteniyorsa, mutlak suretle onların sorunları doğru bir biçimde saptanmalıdır. Böylece bu alanda oluşturulacak politikalarda da başarı sağlanacaktır. Mülteci akınları karşısında başarılı politikaların oluşturulmasıyla olumsuzluk teşkil eden birçok durum olumlu hale getirilir ve bu alanda fırsat yaratılır.

Hükümetin dikkat etmesi gereken bir diğer konu ise mültecilerin hizmetlere erişimlerinin daha kolay bir biçimde sağlanmasıdır. Kamplarında yaşamını sürdüren mülteciler, eğitim ve sağlık hizmetleri gibi hizmetlere daha kolay erişebilmesine

karşın kamp dışındaki mültecilerin bunlara erişmeleri oldukça zor olmaktadır. Özellikle, sınır bölgelerinden gelen mültecilerin sağlık ve eğitim hizmetlerine daha eşit erişimlerinin sağlanmasına öncelik verilmelidir. Ayrıca, çocukların eğitimi için çeşitli teşvikler düşünülebilir. Bunu yapmak için, ilkokul çağındaki çocukları olan ailelere öğrenci başına belirli bir ücret ödemek mantıklı olabilir. Yetişkin için ise eğitim hizmetleri MEB ve İŞKUR aracılığı ile düzenlenmelidir.

Bütün bu engellere karşın, Türk hükümetinin mülteci politikasını istikrarlı ve kararlı bir şekilde sürdürdüğünü söyleyebiliriz. Eğer bu süreçte başarı sağlanırsa, bu göç Suriyeli mağdurların yararına olacak ve ev sahibi konumunda olan ülkemiz bu enerjik, genç yeni nüfustan nemli ölçüde faydalanacaktır. Bu, Türkiye'nin sosyal ve ekonomik hareketliliğini sağlayacaktır. Göç, bir açıdan da gönülsüz beyin göçüdür. Ülkemiz mültecileri eğitim alacakları ve istihdam edilecekleri yerlere yerleştirerek kalkınma için önemli fırsat yakalayabilmektedir.

Ülkemiz Suriye'de yaşanan iç savaşta en çok etkilenen ülke olmuştur. Çünkü Suriye ile büyük bir ortak sınıra sahiptir. Ülkemizdeki Geçici Koruma statüsü altında olan sığınmacılar gün geçtikçe kalıcı hale gelmektedirler. Bu durumda, Suriyeli sığınmacıların misafirliği hakkında değil, uyum ve entegrasyon sorunu hakkında konuşmak daha makul olacaktır. Çalışmamızdaki Reyhanlı örneği bize bu konuya ilişkin birtakım ipuçları vermektedir. Reyhanlı'ya gelen Suriyeli mültecilerin önemli bir bölümü eğitimsiz ve meslek sahibi olmayan insanlardır. Bu eğitimsiz işgücü Reyhanlı'daki ücretleri azaltmakla kalmaz, aynı zamanda emek açısından da önemli bir rekabete neden olur. Bu durum düşük gelirli gruplar arasında ciddi bir tepkiye neden olmaktadır.

Reyhanlı'daki Suriyeli sığınmacıların problemleri arasında işsizlik, sosyal ve kültürel farklılıklar ve işçi sömürüsü mevcuttur. Suriye'li sığınmacılar sosyal açıdan dışlanma hususunda herhangi bir şekilde şikayetçi değillerdir. Tüm sorunlara karşın, sığınmacıların büyük çoğunluğu ülkemizde bulunmaktan mutluluk duymaktadırlar.

Yerli halk sığınmacıların ÷lkemize alınmasını doğru ve yerinde bir karar olarak değerlendirmektedir. Öte yandan yerel halk işsizliğin yükselmesi, kamu hizmetlerindeki yükün artması, suç oranlarının yükselmesi, toplumsal düzenin bozulması ve fiyatların artmasından ötürü sığınmacılardan şikayetçilerdir.

Araştırmamızın sonuçları ve kültürel özellikler bağlamında ise Arap kökenli nüfusun daha geniş bir aile yapısına sahip olduğu, Türkmen kökenli ailelerin ise çekirdek aile özelliği taşıdığı söylenmelidir. Çalışabilir yaşta olan erkek nüfusun büyük bir çoğunluğu bir iş ya da mesleğe sahiptir ve istihdam piyasasında yer almaya çalışmaktadırlar. Ayrıca erkekler sosyal sistem içerisinde daha rahat hareket ederken kadınların sosyal sisteme katılımı kültürel kodlar ve mahremiyet algısı nedeniyle sınırlı ve eşlerinin iznine bağlı olarak gerçekleşmektedir. Türkmen kökenli göçmenlerin sosyal uyum süreci daha hızlı ve kolay iken, Arap kökenli olan göçmenlerin özellikle dil ve iletişim konusunda sorunlar yaşadığı gör÷lmüştür. Araştırma evrenimizi oluşturan göçmen nüfusun en büyük sorunu düzenli bir gelire sahip olamamaktır.

Göçmen grubun neredeyse tamamı kiralık evlerde barınma ihtiyacını gidermekte ve kira gelirleri hane gelirlerinin önemli bir kısmına karşılık gelmektedir. Bazı göçmenlerin Sivil Toplum Örgütlerinden ya da yakın akrabalarından aldıkları yardımların ne kadar sürdürülebilir olduğu bu anlamda tartışılmalıdır. Ayrıca birden fazla ailenin aynı evi paylaşıyor olması, dayanışma ihtiyacı kadar, ekonomik durumla da bağlantılı olan bir husustur. Bu manada belli bir sermaye birikimi ile gelen ve Türkiye’de ticaret yapanlar hariç, diğer nüfusun gelir ve istihdama ilişkin beklentilerinin yönetimi önemli bir konudur.

Görüş÷lenlerin kendi ÷lkelerine geri dönme beklentisi olsa da, Suriye’de yaşanan çatışma ortamının varlığı bu beklentiyi zayıflatmakta ve Türkiye’de kalma ihtiyacını pekiştirmektedir. Bunun dışında Türkiye’de çocuk sahibi olan göçmen oranının yüksekliği Türkiye ile olan bağları güçlendirmekte ve vatandaşlık elde etme

düşüncesini meşrulaştırmaktadır. Görüşülenlerin yalnızca %9'unun başka bir ülkeye gitmeyi planladığı düşünüldüğünde vatandaşlık tartışmalarının önemi kendisini daha da hissettirmektedir.

Çalışmanın görüşme sonuçları, çalışmanın varsayımları ile tutarlıdır. Geçici koruma altındaki Suriyeli sığınmacıların Reyhanlı üzerinde tüm alanlarda önemli bir etkisi vardır. Bu etkiye karşı halkın da onlara açık bir tepkisi mevcuttur. İstihdam alanında özellikle birçok rekabetin olduğu gözle görülen bir gerçektir. Sosyal ve kültürel farklılıklar ile birlikte artan işsizlik Suriyeli mülteciler ve yerel halk arasında gerginliğe sebebiyet vermektedir. Bu gerginlik karşısında Suriyeli sığınmacılar adaptasyona değil kendi iç dünyalarına çekilmektedirler. Bu ayrılığı önlemek için Suriye'deki sığınmacılar ve özellikle okula devam etmesi gereken Suriyeli çocuklar için dil ve mesleki kurslar açılmalıdır. İş hayatında çalıştırılan Suriyeli sığınmacı sayısının artmasıyla birlikte emek sömürüsü de artmıştır. Bu önemli bir sorundur. Suriye'deki sığınmacıların verimliliğini artırmak için önlemler alınmalıdır. Suriyeli vasıflı işgücü tanımlanmalı ve onlar için yeni iş olanakları yaratılmalıdır. Suriyeliler için eğer iş alanları oluşturulmazsa yerel halk ile bütünleşemez ve yaşadığı mekana uyum sağlayamaz.

“Gelenen ülkede kültür şoku ile karşılaşma olasılığı genellikle yüksek olan göçmenlerin şiddete varan tutum ve davranışlara, şiddet olmasa bile yabancı düşmanlığı içeren kanaatlere karşı korunması kabul eden ülkelerin önemli sorumlulukları arasındadır. Bu sorumluluğu içermeyen politikalar göçmenlerin uyum içindeki bir yaşama kavuşmasına engel oluşturduğu kadar toplumdaki genel huzuru bozucu etkilere neden olmaktadır. Yabancı düşmanı akım, tutum, kanaat ve davranışlara karşı geliştirilecek politikaların aynı zamanda kabul eden ülkedeki göçmenlere yönelik bir kabul kültürünün oluşması ile başarılı olabileceği unutulmamalıdır. Bu kültürün temelinde kültürel farklılığın kabulü yatmaktadır. Kültürel farklılığın kabulünün toplumdaki gruplar arasındaki uyumu ve birlikte

yaşama kararlılığını bozmayacak şekilde ve grup hakkı olmaktan çok bireysel insan hakkı olarak telakki edilmesi mümkün görülmektedir. Bu ülkenin dışındaki politikalar ve uygulamaları farklı kültürel özelliklere karşı toplumda tepkilerin oluşmasına yol açacak ve bir insan hakkı olarak düşünülen farklı kimlik ve kültürün muhafazası zorlaşacaktır.”

Entegrasyon bir etkileşimdir, bütünleşmedir. Bu nedenle, hem yerel halk hem de Suriyeli sığınmacılar karşılıklı adımlar atmalıdır. Yerel halk, Suriyeli sığınmacıların ötekileştirilmesinden kaçınmalıdır. Yerel halk Suriyeli mültecileri bir yük olarak algılamayı bırakmalı ve birlikte verimli bir şekilde çalışmanın yollarını aramalıdır. Öte yandan Geçici Koruma Altında olan Suriyeli sığınmacılara ülkemizde bulunan yasalara uymak zorunda oldukları, açmış oldukları iş yerlerinde ülkemiz vatandaşları ile aynı kurallara tabi oldukları ve Türklerle bütünleşerek yaşamalarının daha rahat bir yaşantı açısından faydalı olacağı anlatılmalıdır. Yerel otoriteler, yerel halkla uyum ve entegrasyon konusunda büyük sorumluluk sahibidir. Ülkemizde bu hususların sadece merkezi hükümetin sorumluluğunda olduğu şeklinde bir algı mevcuttur. Yerel makamlar sadece sosyal yardım olarak hizmet ederler. Ancak, özellikle belediyelerin uyum ve entegrasyon sürecindeki etkinliği bu sürecin başarısı açısından çok önemlidir.

Mülteci sorunu kolay çözülebilecek basit bir sorun değildir. Oldukça karmaşıktır. Özellikle entegrasyon mevzu bahis olduğunda yönetilmesi daha da zorlaşmaktadır. Bu sorunda insani yaklaşım genellikle ikinci plana atılmaktadır. Çünkü olay daha çok güvenlik açısından ele alınmaktadır. Toplumumuzda ve genellikle tüm toplumlarda mültecilere ilişkin olumsuz tutum ve düşünceler vardır. Bunlar genellikle mültecilerin halkın işlerini elinden aldıklarına ve ülkenin sahip olduğu kaynakları sömürdüklerine ilişkin anlayıştır. Fakat bu çerçevede yapılan araştırmalar şunu göstermiştir ki; eğer mülteci sorunu doğru politikalar ele alınarak yönetilirse mülteciler topluma rahat bir şekilde uyum sağlayacaklar ve yerleştikleri ülkeye zarardan çok yararlı olacaklardır.

Buradaki kişiler yalnızca potansiyel işçiler değildir. Bunun yanında olası birer yatırımcı ve girişimcilerdir. Bu kişiler süreç içinde ülkeye yapmış oldukları katkıların karşılığını fazlasıyla ödemektedirler. Ancak bu kısa vadede mümkün olmamaktadır. Ülkemizde mültecilerle alakalı oluşturulan politikalar sadece güvenlik eksenli değildir. Aksine ülkemiz bu tarz politika oluşturmaktan her daim uzak olmuştur. Eğer politikalar çerçevesinde oluşturulan uyum süreci doğru bir biçimde yönetilirse, ülkemize birçok avantaj katacağı aşikardır. Ülkemizde kalıcı hale gelmeye başlayan mülteci nüfusu, savaşın sona erdiği tarihten itibaren ülkemizle Suriye arasında bir köprü görevinde olacaktır. Bu nüfus aynı zamanda oldukça genç ve dinamiktir de. Bu nüfusunun yaklaşık olarak yüzde 45'lik kısmını yaşları 19 ila 54 arasında değişen insanlar oluşturmaktadır. Bu ise ülke adına ciddi bir istihdam potansiyeli niteliği taşımaktadır. Öte yandan Suriye' li mültecilerin eğitim seviyeleri ile ülkemiz vatandaşlarının eğitim seviyeleri arasında bariz farklılıklar yoktur. Buradan da anlaşılacağı gibi Suriye'li mülteciler sadece birer vasıfsız işçiler değildir. Aynı zamanda kalifiye eleman ihtiyacını karşılayacak potansiyelde olmanın yanı sıra birer yatırımcıdırlar.

Ülkemizde sınır illerimizde MEB ile bazı STK'lar yabancıların eğitimi ve denklik düzeyleri için ortak çalışmalar yürütmektedirler. Bunun içi ise sivil toplum kuruluşlarının bünyesinde yer alan bazı komisyonlar kurulmuştur. Bu komisyonlar, sınır kentlerinde geçici düzeyde eğitim merkezleri kurmak için çalışmalarını yürütmektedirler. Bu bağlamda bazı okullarda mülteciler için özel eğitim saatleri düzenlenmiş, yine aynı amacı taşıyan bazı okullar inşa edilmiştir. Bu gibi okullarda yaklaşık olarak 40 bin kadar çocuk eğitimlerini sürdürmektedir. Bu eğitim merkezleri gerek kamp içerisinde ve gerekse de kamp dışarısında faaliyetlerini yürütmektedir. Toplamda ise 400'ün üzerinde Türk ve 2500 kadar da Suriye'li öğretmen bu kurumlarda görev yapmaktadır.

Her eğitim kurumunda olduğu üzere bu kurumlarda da bir eğitim müfredatı kurulmuştur. Bu müfredatta uyum gözetilmiş ve ilk aşamada bütünüyle tüm eğiticiler gönüllü olarak hizmetlerini icra etmişlerdir. Sonrasında ise PTT ile UNICEF ortak girişimler hazırlayarak öğretmenlere az da olsa ücret vermeye başlamışlardır.

MEB'in ise bu konuya ilişkin ana hedefi; Suriye'li mülteciler için oluşturulan eğitim merkezlerinin sayısını arttırarak daha fazla eğitim görevlisinin finansmanını sağlamaktadır. Yukarıda da bahsedildiği üzere bu eğitim merkezlerinde Türkçe derslerle beraber mesleki eğitim kursları da verilmektedir. Ülkemizde çok fazla miktarda Suriyeli mültecinin bulunmasından ötürü oluşturulan eğitim kurumlarındaki eğitimcilerin ve eğitim görenlerin sayısının arttırılması son derece önemli bir konudur. Sayının arttırılmasında ise gerek ulusal ve gerekse de uluslararası kuruluşların destekleri gerekmektedir.

Kamp dışında yaşayan mülteci çocuklarına nazaran kamp içerisinde yaşan mülteci çocuklarının eğitim olanakları daha kapsamlıdır. Yani eğitim açısından alternatifleri daha çoktur. Bu yüzden de kamp dışında yaşayan Suriye'li öğrenciler, MEB'e bağlı Türk okullarında Türk çocukları ile birlikte eğitim almaktadırlar. Ancak mülteci çocuklar ilk zamanlarda gerek sınıfa ve gerekse de arkadaşlarına uyum açısından birçok problem yaşamaktadırlar.

Mevcut okullarda eğitimlerini Türkçe olarak gören Suriye'li mülteci çocukların topluma entegrasyonları daha kolay olmaktadır. Bu manada diğer çocuklarla kaynaşabilme ihtimalleri daha yüksek gerçekleşmektedir. Öte yandan her mahallede bir devlet okulunun bulunması ve burada eğitimin ücretsiz bir biçimde sağlanması Suriye'li mülteci çocukları için önem arz eden bir alternatiftir. Bu durum ayrıca ülkenin geleceğe hazırlanması açısından da önemli bir alternatiftir. Ancak burada temel olarak öneme alınması gerekli konu mülteci çocukların gerek öğretmenleri, gerek okul yönetimi ve gerekse de aileleri tarafından ciddi manada desteklenmeleridir.

Öte yandan bu okullar sayesinde geçim sıkıntısı yaşayan ve ailesini geçindirecek seviyede sağlam bir işe sahip olmayan kişilerin çocukları da sağlıklı bir biçimde eğitim alabilme imkanına sahiptir. Bu çerçeveden değerlendirildiğinde ise eğitim, istihdam ve kalacak yer gibi öğelerin hepsinin birbirleriyle bağlantı içinde olduğu görülebilir.

Özetle belirtmek gerekirse ülkemize gelen bu sığınmacıların “itme-çekme” göç modeline uygunluk gösterdiği belirtilebilir. Yine aynı şekilde sığınmacıların ev sahibi ülke halkıyla evlilik yaptıkları ve bu durumun bazı kriterlere bağlanması, iş gücü olarak kullanılmaları, inşaat ve tarla işlerinde çalıştıkları gözlemlenmiştir. Ev sahibi ülkenin sağladığı imkanları kullanmayıp halka sattıkları böylece gelir elde etmeye çalıştıkları bilgisine ulaşılmıştır. Zaman zaman halkla bazı çatışmalar da yaşadıkları olmuştur.

Göçmen grubunun yalnızca sosyo-ekonomik ihtiyaçları değil, göç sürecinde yaşadıkları travmalar diğer önemli bir psikolojik sorun olarak karşımızda durmaktadır. Nitekim göçmenlerin göçe ilişkin; gurbet, ölüm, üzüntü, hasret, ateşten gömlek giymek gibi tanımlamaları ve göçü nasıl resmettiklerine ilişkin veriler bireysel anlamda sosyal uyum ve sosyal destek mekanizmalarını gerekli kılar niteliktedir. Bunun dışına kadın ve çocuklara ilişkin sosyal destek projesi ihtiyacı tartışılmazdır.

Suriyeli göçmenlere yönelik tartışmaların kanalize edilebilir, sosyal uyumu sağlayıcı ve sosyal sistemle uyumlu olması halinde daha yararlı ve rasyonel olacağı düşünülmektedir. Göçmenlerle ilgili olumsuz ve önyargı kaynaklı tepkiler yerine sosyal temsil ve farkındalık temelli tartışmalar çözümün esaslı belirleyicileridir. Zira sosyal dışlanmayı ve ötekileştirmeyi besleyen söylemler, göç ve göçmen yönetimini zorlaştırıcı bir etken olmanın dışında ülkenin diğer ciddi sorunlarının çözümü konusunda da engelleyici bir rol üstlenmektedir.

5.2. Öneriler

Bugün Suriyeli mültecileri bünyesinde barındıran hiçbir ülke bu sorunu yalnız başına çözebilecek kadar yeterli değildir. Ekonomik olarak zayıf ve sınırlı kaynaklardan ötürü Lübnan ve Ürdün'deki mülteciler, ülkedeki siyasi, sosyal ve ekonomik yapıyı giderek daha da zayıflatmaktadırlar. Bu ülkelerin istikrarsızlığı bir bütün olarak bölgeyi olumsuz etkileyecektir. Suriye'deki iç savaş bitmezse, yeni bir

göç dalgası devam edecektir. Mültecilerin hareketini engellemek insani bir görevdir ve Ortadoğu'nun güvenliği için gereklidir. Yeni bir göç dalgasını önlemenin ve zor koşullarda yaşayan Suriyelileri ülkeden uzak tutmanın tek yolu çatışma ve savaşın sonu için istikrarlı bir ortam yaratmaktır. Bunun için ise yapılması gerekenlerden bazıları ve en önemlileri aşağıda maddeler halinde sıralanmıştır:

- Mülteci göçünün yaşandığı ülkeler, bir dizi tedbirler alarak neden oldukları mülteci sayısını düşürebilirler. Bu manada sınırların daha sıkı kontrol edilmesi ve yeni gelenlerin izlenip kayıt altına alınması gerekmektedir. Yine bu bağlamda alınabilecek başka tedbirler ise çok önceden gelmiş olanlara geçici kimliklerin temin edilmesi ve seyahat sınırlamaları yapılmasıdır.
- İlçelerin her birine mülteciler için kota konmalı ve o kotadaki sayıların aşılmasına kesinlikle izin verilmemelidir. Özellikle büyük şehirlerde yaşayan mültecilerin dilendirilmesi, fuhuşa zorlanması gibi durumlar engellenmelidir ve bu bağlamda her türlü cezalar uygulanmalıdır.
- Etnik kökenli çatışmaların önüne geçmek amacıyla devletler tarafından çeşitli önlemler alınmalıdır. Öte yandan ülkede yer alan etnik gruplar ve cinsiyetler açısından eşitlik mümkün kılınmalıdır. Böylece etnik gruplar kendilerine eşit bir biçimde davranıldığının farkına varmasıyla da bölücü birtakım hareketler içerisine girmezler.
- Ülkesi vatandaşları göç halinde olan devletler uluslararası devletlerini dikkatini çekecek düzeyde tedbirler alarak yardım isteğinde bulunmalıdırlar. Özellikle de muhtemel bir iç savaş durumu belirdiğinde uluslararası mercilere başvuru yapmalıdırlar.
- Mültecilerin eğitim seviyeleri, yaşları, meslekleri iyice irdelenmeli ve bu doğrultuda onların yerleşimlerine dikkat edilmelidir.

Mülteci olgusu geçmişten günümüze kadar geldiği gibi gelecek dönemde de varlığını sürdürecektir. Bu sorun sadece anavatanlarını terk edenleri etkilemeyecektir. Bu hem ülkeyi terk eden kişiyi hem de hedef ülkeyi ve vatandaşlarını etkileyecektir. Dolayısıyla bu durum tıpkı ekolojik sorunlar gibi, tüm insanlar için ortak bir sorundur. Mülteci sorunları uluslararası barışı, istikrarı ve güvenliği etkilemektedir. Bu nedenle, bir problem çözme politikasının geliştirilmesi gerekmektedir. Göçlerden meydana gelen krizler yalnızca bir devlet ya da kıtanın problemi değil dünyanın ortak sorunudur. Bu tüm dünyanın ve hatta insanlığın bir problemidir. Bu amaçla, 1951 Sözleşmesi'nin gereklilikleri koruma altına alınmalı ve hukukun temelleri zamanın koşullarına uygun olarak atılmalıdır. Çok yönlü işbirliklerine ve sorumlulukların ve adaletli bir paylaşım odaklanmak, iyi yönetilen bir küresel göç yönetimlerinin hedeflenmeleri gerekmektedir.

6.KAYNAKÇA

- 1- Abadan-Unat, N. (2002). Bitmeyen Göç Konuk İşçilikten Ulus-ötesi Yurttaşlığa. İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- 2- AFAD (2013), Türkiye'deki Suriyeli Sığınmacılar 2013 Saha Araştırması Sonuçları, AFAD Yayını, Ankara
- 3- Bulut, N. (2003), “Küreselleşme: Sosyal Devletin Sonu mu?” Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 52(2), 173-197.
- 4- Castles, S., & Miller, M. (2008). Göçler Çağı: Modern Dünyada Uluslararası Göç Hareketleri. (B. U. Bal, & İ. Akbulur, Çev.) İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- 5- Crisp, J. (1999). Policy challenges of the new diasporas: migrant networks and their impact on asylum flows and regimes. Geneva: UNHCR. 6 7, 2020 tarihinde <http://www.academia.edu/download/26007919/riia3.pdf> adresinden alındı.
- 6- Çağlayan, S. (2008). “Göç ve Yoksulluk: Mutlak ve Doğrusal Olmayan Bir İlişki, (Ed.) Oktik, N., Türkiye’de Yoksulluk Çalışmaları, Yakın Kitabevi Yayınları, İzmir.
- 7- Demirtaş, H. (2009). Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mülteci Sorunu ve Türkiye – AB ilişkilerine etkisi, yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Sakarya.
- 8- Duruel, Mehmet (2017), “Suriyeli Sığınmacıların Emek Piyasasına Etkileri: Fırsatlar ve Tehditler” PESA Uluslararası Ekonomik Araştırmalar Dergisi, Cilt 3, Sayı 2 (2017)
- 9- Dillioğlu, B. (2015). Suriyeli mültecilerin entegrasyonu: Eğitim ve istihdam politikaları, UTGAM Analiz, Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, Polis Akademisi Başkanlığı, Ankara.
- 10- Erdoğan, M. M. (2018). Suriyeliler Barometresi: Suriyelilerle Uyum İçinde Yaşamın Çerçevesi. İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- 11- Ersoy, M. (1985) Göç ve Kentsel Bütünleşme, A.Ü.S.B.F. ve Basın Yayın Yüksekokulu Basımevi, Ank.
- 12- Es, M. ve Ateş, H. (2004), “Kent Yönetimi, Kentleşme ve Göç: Sorunlar ve Çözüm Önerileri”, Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, (48), s.205-248.

- 13- Gençler, A. (2005), “Avrupa Birliğinin Göç Politikası”, Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, (49), 173-197.
- 14- Gezgin, M. F. (1994). İşgücü Göçü ve Avusturalya’daki Türk İşçileri. İstanbul: İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Yayınları.
- 15- GİGM (2017). Geçici Koruma, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, http://www.goc.gov.tr/icerik6/gecici-koruma_363_378_4713_icerik (Erişim:08.10.2019).
- 16- Gök, G. O., (2016), “Kimin Güvenliği? Uluslararası Göç-Güvelik İlişkisi ve Uluslararası Örgütlerin Rolü”, KOSBED, 31, s.65-82.
- 17- KAMER (2013). Suriyeli Mülteciler: Dışarıda Kalanlar-İhtiyaç Analizi Raporu, kamer.org.tr.(Erişim:20.11.2019 saat 21.54)
- 18- Karpat, K. (2015). Önsöz. (Ed. Murat Erdoğan ve Ayhan Kaya). Türkiye’nin Göç Tarihi 14. Yüzyıldan 21. Yüzyıla Türkiye’ye Göçler. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları
- 19- ORSAM (2015), Suriyeli Sığınmacıların Türkiye’ye Etkileri, Ankara.
- 20- Ortaylı, İ. (2006), “Genel Göç Olgusu”, Uluslararası Göç Sempozyumu Bildiriler, Sistem Matbaacılık.
- 21- Perşembe, E.(2005). Kimlik ve uyum arasında Almanya’da Türk göçmenler, EKEV Akademi Dergisi, 9(23), 271-284.
- 22- Sağlam, S. (2006). Türkiye’de İç Göç Olgusu ve Kentleşme. Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, Sayı:5, ss.31-45.
- 23- Saruhan, Ş. C., & Özdemirci, A. (2011). Bilim, felsefe ve metodoloji. İstanbul: Beta yayınları.
- 24- Saygın, S. & Hasta, D. (2018). Göç, kültürleşme ve uyum, Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar, 10 (3), 302-323.
- 25- Seydi, Ali R. (2014). Türkiye’nin Suriyeli Sığınmacıların Eğitim Sorununun Çözümüne Yönelik İzlediği Politikalar. SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, Nisan 2014, Sayı: 31, s. 267-305.
- 26- Tekeli, İ. (2008). Göç ve Ötesi. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- 27- Topçuoğlu, A. R.(2014), “Hayatı Değiştirmek İçin Yola Çıkanlar- Yola Çıkınca Değişen Hayatlar: Bir Müracaatçı Grubu Olarak Göçmen Çocuklar” Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi.
- 28- Toros, A. (2008), *Sorunlu Bölgelerde Göç*, Global Strateji Enstitüsü, Ankara.
- 29- Türk Dil Kurumu TDK Sözlüğü (2009), TDK Yayınevi.

- 30- Uluslararası Göç Hukuku / Göç Terimleri Sözlüğü (2009), Ed. B. Çiçekçi, Uluslararası Göç Örgütü Yayını, Yayın No:18, Cenevre.
- 31- Türker, D. & Yıldız, A. (2015). Göçmenlerde sosyo-psikolojik entegrasyon analizi, Betül Dilruba Şeker, İbrahim Sirkeci ve M. Murat Yüceşahin (Eds.), Göç ve Uyum, içinde (ss. 23-31).
- 32- UNHCR. Registered Syrian Refugees, United Nations High Commissioner for Refugees, 2017. Erişim: <http://data.unhcr.org/syrianrefugees/regional.php> (17.10.2019).
- 33- Yalçın, C. (2004), *Göç Sosyolojisi*, Anı Yayıncılık, Ankara.
- 34- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2008). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- 35- ([http://www.dw.com/tr/suriyeliler-t%C3%BCrkiyede-kal%C4%B1c%-C4%B1/a-18654827](http://www.dw.com/tr/suriyeliler-t%C3%BCrkiyede-kal%C4%B1c%C4%B1/a-18654827), (Erişim:19.12.2019 saat: 18.32).
- 36- (<http://multecihaklari.org.tr/sik-sorulan-sorular/>, 20.12.2019 saat :15.20).
- 37- www.afad.gov.tr.
- 38- https://www.afad.gov.tr/upload/Node/2374/files/07_05_2020_Suriye_GBM_Bilgi_Notu.pdf adresinden alındı
- 39- http://www.goc.gov.tr/icerik6/gecici-koruma_363_378_4713_icerik adresinden alındı (15.05.2020)
- 40- http://www.goc.gov.tr/icerik6/Budape%c5%9fte%20S%c3%breci_576_577_578_icerik (25.03.2020).
- 41- http://www.orsam.org.tr/eski/tr/trUploads/Yazilar/Dosyalar/2012621_Rapor123tur.pdf (25.03.2020)
- 42- <https://www.setav.org/almanyenin-multeci-politikasi-nasil-sekilleniyor/> (30.03.2020).

7. EKLER

GÖRÜŞME SORULARI

1- Cinsiyetiniz?

Erkek ()

Kadın ()

2- Yaşınız?

18-29 ()

30-39 ()

40-49 ()

50 ve üzeri ()

3- Medeni Durumunuz?

Bekar ()

Evli ()

Boşanmış ()

Diğer ()

4- Eğitim Durumunuz nedir?

Okur-Yazar ()

İlkokul ()

Ortaokul ()

Lise ()

Üniversite ()

5- Mesleğiniz nedir?

Kamu Çalışanı ()

Çiftçi ()

Esnaf ()

Zanaatkar ()

Tüccar ()

Diğer Meslek Grupları ()

Ev Hanımı ()

İşsiz ()

6- Gelir Durumunuz nedir?

250-500 TL ()

501-1000 TL ()

1001-1500 TL ()

1501-2000 TL ()

2001-2500 TL ()

2500 TL Üzeri ()

7- Reyhanlı'da ne kadar süredir kalıyorsunuz?

1 yıl ()

2 yıl ()

3 yıl ()

4 yıl ()

5 yıl ve daha fazla ()

8- Reyhanlı'da nerede kalıyorsunuz?

Ailem ile kirada oturuyorum ()

Ev satın aldım ()

Reyhanlılı akrabalarla kalıyorum ()

Suriyeli akrabalarla kalıyorum ()

Yardım sayesinde ücretsiz oturuyorum ()

Diğer ()

9- Reyhanlı'da halihazırda bir işte çalışıyor musunuz?

Evet ()

Hayır ()

10- Reyhanlı'da hangi işte çalışıyorsunuz?

Seyyar Satıcı

Günlük Geçici İş

Ücretli İşçi

Esnaf
Zanaatkar
Tüccar
Tarım işçisi

11- Devlet kurumlarından herhangi bir yardım alıyor musunuz?

Evet ()
Hayır ()
Yanıt Yok ()

12- Reyhanlı'da yaşadığımız sorunlar nelerdir?

Dil Bilmeme ()
İşsizlik ()
Sosyal ve kültürel uyum ()
Sosyal dışlanma ()

13- Reyhanlı'da kimlerle vakit geçiriyorsunuz?

Diğer Suriyeliler ()
Yalnızca ailem ()
Reyhanlılı akrabalar (varsa) ()
Reyhanlılı komşular ()

14- Reyhanlı ilçesinde hafta sonu nasıl zaman geçiriyorsunuz?

Çarşmayı dolaşarak ()
Suriyeli akrabalarla birlikte dolaşarak ()
Ailece evde oturarak ()
Reyhanlılı akrabalarla birlikte (varsa) ()
Komşularla birlikte ()

15- Eğitim çağındaki çocuklarınızı okula gönderiyor musunuz?

Evet ()
Hayır ()

16- Reyhanlı ilçesindeki, devletin yapmış olduğu hizmet uygulamalarından memnun musunuz?

Kesinlikle memnunum ()

Memnunum ()

Kararsız ()

Memnun Değilim ()

Kesinlikle Memnun Değilim ()

17- Türkiye'de yaşamaktan ne kadar memnunsunuz?

Kesinlikle memnunum ()

Memnunum ()

Kararsız ()

Memnun Değilim ()

Kesinlikle Memnun Değilim ()

18- Suriyeli mültecilerin Türkiye'ye kabul edilmelerini doğru buluyor musunuz?

Evet ()

Hayır ()

19- Suriyeli mültecilere devlet tarafından yapılan yardımları doğru buluyor musunuz?

Evet ()

Hayır ()

20- Sizce Suriyeli mültecilerin Reyhanlı'da neden olduğu sorunlar nelerdir?

Kira ve ev fiyatları arttı ()

Kentteki kamu hizmetlerinin yükü arttı ()

Dilenci sayısı arttı ()

Kentin ahlaki yapısı zarar görüyor ()

İşsizlik yaygınlaştı ()

Diğerleri ()

21- Suriyeli mültecilerin Reyhanlı'da suç oranlarını artırdığını düşünüyor musunuz?

Evet ()

Hayır ()

22- Suriyeli mültecilerle Reyhanlı'da birlikte yaşamaktan memnun musunuz?

Kesinlikle memnunum ()

Memnunum ()

Kararsız ()

Memnun Değilim ()

Kesinlikle Memnun Değilim ()

23- Reyhanlı'da sorun yaşıyor musunuz?

Evet ()

Hayır ()

24- Cevabınız 'Evet' ise hangi sorunları (ne tür) yaşıyorsunuz?

Dil sorunu yaşıyorum ()

Barınma sorunu yaşıyorum ()

Beslenme sorunu yaşıyorum ()

İş bulma konusunda sorun yaşıyorum ()

Uyum sorunu yaşıyorum ()

Diğer sorunlar yaşıyorum ()

Belirtiniz:.....

25- Bu mahalleye nasıl geldiniz?

Akrabalarım aracılığıyla ()

Tanıdık aracılığıyla ()

Aynı bölgeden gelenler aracılığıyla ()

Devlet kurumları aracılığıyla ()

Diğer kişiler aracılığıyla ()

26- Reyhanlı halkı ile herhangi bir kültürel uyumsuzluk yaşıyor musunuz?

Evet ()

Hayır ()

27- Yaşadığınız mahallede Suriyeli mülteci mi çoğunlukta yoksa yerel halk mı çoğunlukta?

Suriyeli mülteci ()

Yerel halk ()

28- Sizce yerel halkın çocukları ve gençleri ile Suriyeli çocuk ve gençleri arasında sorunlar oluyor mu?

Evet ()

Hayır ()

29- Cevabınız ‘Evet’ ise ne tür sorunlar yaşanmaktadır?

Belirtiniz:.....

30- Sizce Reyhanlı’da yaşayan Suriyeliler, yerel halka entegre oldu mu?

Evet ()

Hayır ()

31- Sizce tam entegrasyon olduğu söylenebilir mi?

Katılıyorum ()

Kısmen Katılıyorum ()

Katılmıyorum ()

32- Suriye’ye geri dönmek istiyor musunuz?

Evet ()

Hayır ()

33- Türkiye’nin İdlip Operasyonunu nasıl buluyorsunuz?

Doğru buluyorum ()

Doğru bulmuyorum ()

Fikrim yok ()

34- Doğru bulmuyorsanız, nedeni nedir?

Belirtiniz:.....

35- Türkiye ve Reyhanlı konusunda neler düşünüyorsunuz?

Belirtiniz:.....

ÖZGEÇMİŞ

1. KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : **Ali ÜNSAL**
Doğum Yeri : **Reyhanlı**
Doğum Tarihi : **01.01.1974**
Medeni Hali : **Evli**
Cep Telefonu : **05387803592**
E-mail Adresi : **unsal-ali@hotmail.com**

HAKKIMDA

Türkiye genelinde ve yurtdışında çeşitli proje alanlarında ilimizi başarılı bir şekilde temsil ettim. Ulusal ve Uluslararası Olimpiyatlara ve Proje Yarışmalarında hazırladığım öğrenciler çeşitli dereceler almışlardır. Kendimi geliştirmeye yönelik çok sayıda kurs-seminer-kongre-çalıştay-sempozyum-konferans ve eğitim faaliyetlerinde Ulusal ve Uluslararası düzeyde sözlü ve poster bildiriler sundum. Ayrıca TÜBİTAK Ortaöğretim Öğrencileri Arası Proje Yarışması ve Girişimcilik-Yenilikçilik Projeleri ve AB Projelerinde Yürütücü ve Danışman, TEKNOFEST etkinliklerinde ve MEB-TÜBİTAK Uluslararası Robot Yarışmalarında Danışman, MEB Eğitim ve Öğretimde Yenilikçilik Ödülleri ve Projelerde *Bakanlık Değerlendirici/Panelist*, TÜBİTAK 1512 KOBİ İş Geliştirme Mentörü olarak görev aldım. Lisans-Yüksek Lisans eğitimim süresince edindiğim bilgi ve becerilerimi hizmet edeceğim kurumlara olumlu yönde katkılarda bulunup tüm süreçlerinde söz sahibi olabilmektir.

2. İŞ DENEYİMİ :

Yıl	Kurum/Kuruluş Adı	Görevi
10/1998-10/2004	Hatay İmam Hatip Lisesi	Öğretmen
10/2004-06/2006	Atatürk Lisesi	Öğretmen
03/2008-07/2014	Yahya Turan Anadolu Öğretmen Lisesi	Öğretmen
07/2014-01/2015	Yahya Turan Anadolu Lisesi	Öğretmen
01/2015-10/2016	Yahya Turan Anadolu Lisesi	Müdür Başyardımcısı
10/2016-01/2017	Sevgi Fazıl Karaçadır MTAL	Müdür Vekili
01/2017-11/2018	Yahya Turan Fen Lisesi	Müdür Başyardımcısı
11/2018-08/2019	Yahya Turan Fen Lisesi	Müdür Yardımcısı
08/2019-	Yahya Turan Fen Lisesi	Okul Müdürü

3. EĞİTİM BİLGİLERİ:

Derece	Eğitim Kurumu Adı ve Bölümü	Mezuniyet Tarihi
Yüksek Lisans	Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi-Avrasya Araştırmaları	Tez Aşaması
Yüksek Lisans	Kilis 7 Aralık Üniversitesi- Eğitim Yönetimi (İ.Ö.)	Kayıt Dondurma
Yüksek Lisans	Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi- Göç Araştırmaları (Tezli)	Devam Ediyor
Yüksek Lisans	Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi- Kamu Yönetimi	01.06.2018
Lisans	Cumhuriyet Üniversitesi-Sosyoloji Bölümü	20.07.1998
Lise	Tayfur Sökmen Anadolu Lisesi (Reyhanlı Lisesi)	15.06.1993

4. YAYINLARI:

Araştırma Makalesi	ÜNSAL, A.(27/05/2013), Cemil Meriç'in Düşünce Dünyası:Uyanık Bellek, <i>Mustafa Kemal Üniversitesi Dergisi</i> ,01(05), 113-114.
Kısa Bildiri	ÜNSAL, A.(07/09/2015), Araştırmaya Dayalı Bilim Öğretiminde Değerlendirme Stratejileri.Sails- Stem&makers Fest/Expo: Hacettepe Üniversitesi Kongre Merkezi/ANKARA. DOI NO:Poster Bildiri
Konferans Bildirisi	ÜNSAL, A.(20/03/2016), <i>Öğretmen Görüşlerine Göre Eğitim Denetimi Sorunları:Reyhanlı Örneği</i> . 1. Uluslararası İpekyolu Akademik Çalışmalar Sempozyumu: Nevşehir Üniversitesi Kongre Merkezi/NEVŞEHİR. DOI NO:Sözlü Bildiri

5. YÖNETTİĞİ/GÖREV YAPTIĞI EĞİTİM ETKİNLİKLERİ ve PROJELER:

Etkinliğin/Projenin Adı	Katılma Düzeyi (Yürütücü/uygulayıcı, katılımcı, danışman vb.)
• TÜBİTAK Uluslararası Robot Yarışması	Danışman
• SODES Projeleri	Yürütücü
• TEKNOFEST 2020	Danışman
• AB Hibe Projeleri	Yürütücü
• Proje Baharı-Proje Pazarı	Yürütücü-Danışman
• TÜBİTAK Ortaöğretim Öğrencileri Arası Proje Yarışması	Danışman
• TÜBİTAK Ulusal-Uluslararası Bilim Olimpiyatı	Danışman
• Ulusal Felsefe Olimpiyatları (Türkiye 3.sü)	Danışman
• TÜBİTAK Bilim Fuarları	Yürütücü
• TÜBİTAK BTAP KOBİ Mentörü (İş Geliştirme Mentörü)	Mentör
• Eğitim ve Öğretimde de Yenilikçilik Ödülleri (Bakanlık Değerlendiricisi)	Panelist Değerlendirici